OCAK 2005 SAYI: 98 3.000.000 TL. / 3 YTL (KDV dahil)

PAZARTESİ

kadınlara mahsus gazete

- Nazmiye Güçlü: "Araba aldım, kadın oldum"
- Siyahlı Kadınlar Türkiye'deydi
- İstanbul Barosu kadınlara savaş açtı
- Susan Sontag lösemiye yenik düştü
- Julya Lunch ve Chiks On Speed'le görüştük
- Eşeksenli çalışan kadınlar Pazartesi'ye anlattı

ISSN 1300-8...

PAZARTESİ
kadınlara mahsus gazete
98 OCAK 2005

Adres Abdullah Sokak No:9 Beyoğlu-İstanbul
Tel-Faks 0212 249 5959 / 0212 245 8358
GSM 0532 510 0965
E-Posta pazartesi@pazartesi.org
pazartesidergi@mynet.com

Sahibi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Kadın Kültür ve İletişim Vakfı adına
Beyhan Demir

Katkıda Bulunanlar
Amy Spangler, ayşe düzkan, Ayşegül Babalık, Ayşegül Oğuz, Bilge Seçkin, Çiğdem Öztürk, Deniz Demir, Devrim Gökçek, Emek Ergün, Emine Çelebi, Eylem Polat, Gözde Akgüngör, Gülfer Akkaya, Handan Koç, Hatice Tekdal, Hülya Uğur Tanrıöver, Haziran, Marina Crespin, Mürüvvet Yılmaz, Nazan Askeran, Necla Akgökçe, Nermin Yıldırım, Nilgün Yurdalan, Nur Gönül, Özlem Güneş, Övgü Güner, Özgen Atlaş, Özgün Akduran, Yelda Yücel

Fotoğraf Özlem Güneş
Görsel Yönetmen Ömer Süvari

Renk Ayrımı 4 RENK 212 324 5450
Baskı Dünya Yayıncılık A.Ş.
Globus" Dünya Basınevi 100. Yıl Mah. 34440 Bağcılar İstanbul Tel: 212 440 2010
Dağıtım Yay-Sat

ABONE FORMU

Pazartesi'yi güçlendirmek için daha fazla kadına ulaşmaya ihtiyacımız var. 10 abone bulana bir kitap veriyoruz.
Abone olmak istiyorum

Soyadı:
Ad:
Telefon:
Posta:
Abone Süresi 1 yıl ( ) 6 ay ( )
Başlangıç Tarihi:

Türkiye içi
Yıllık 36 Milyon TL / 36 YTL
Altı aylık 18 Milyon TL / 18 YTL
Aboneler için posta çek numarası: 662965
Bağışlarınız için T. İş Bankası Taksim Şubesi Hesap No: 1052 30000 758921 Beyhan Demir

Yurtdışı
Yıllık 60 Euro 6 aylık 40 Euro

Döviz Hesabı
T. İş Bankası Taksim Şubesi Hesap No 1052 301000 3330429 Beyhan Demir

Abone ücretini yatırdığınıza dair belgeyi ve abone formunu bize gönderin, biz de her ay PAZARTESİ'nizi gönderelim.

MERHABA,

2004 yılının son sayısıyla bir yılı daha devirdiğimizi tam anlamıyla idrak ettik. 98. Sayısını çıkardığımız Pazartesi'nin 100. Sayısını 2005 Mart ayında hep birlikte kutlayacağız. 100 sayıdan sonra hep birlikte biraz eğlenmeyi de hak ediyoruz değil mi? Mart ayıdaki 100. Sayı kutlamalarının duyurularını önümüzdeki sayımızda bulabilirsiniz. 2004 yılını kadınlar açısından yoğun bir gündemle geride bıraktık. Kadına yönelik şiddetin yıllardır süren kadın mücadelesiyle görünür kılınır hale gelmesi, Türk Ceza Kanunu ve Medeni Kanununda kadınları ilgilendiren değişikliklere kadınların müdahil olabilmesi 2004 yılının önemli gündemlerinden oldu. AB'ye giriş tartışmalarının giderek hızlandığı, bu tartışmalarda devletin, kadınların taleplerini göz boyama niyetiyle onaylıyormuş imajı altında kendine payanda yaptığı bu yıl, biz kadınlar taleplerimizin AB'yi aşar nitelikte olduğunu bir kez daha söylemek isteriz. Umuyoruz ki önümüzdeki yıl daha güzel günler göreceğiz.

Bu sayımızda, ilk haberimiz İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi'nde üç feminist avukatın Baro yönetimince saf dışı bırakılmaya çalışılmasıyla ilgili. 1999 yılından bu yana kadınlara ücretsiz hukuki danışmanlık ve avukatlık hizmeti veren merkeze ve avukat arkadaşlarımıza yapılan yok etme politikasını kınıyoruz. Geçtiğimiz sayıda Bursa'da babasının işkencesine maruz kalan D.A.'nın hikâyesini anlatmıştık. Şu anda D.A. ne yazık ki yeniden babasının yanına gönderildi. İlk sayfalarımızda Bursa'ya ve Bursalı kadınlara dair bir panorama çizmeye çalıştık. Geçtiğimiz ay Türkiye'ye gelen Siyahlı kadınlarla Mürüvvet Yılmaz görüştü. Siyahlı kadınların Türkiye izlenimleri hepimiz için çok önemli. Kadın Sığınakları Kurultayı'nın yedincisi bu yıl Çanakkale'de yapıldı. Gülfer Akkaya'nın kurultay izlenimleri kadın hareketine önemli tartışmaların ipuçlarını gösteriyor. Petrol-İş sendikasında bir yıldır bir kadın dergisi çıkıyor. Sendikalı kadınları yaşamlarına bir soluk olmayı hedefleyen derginin çalışanlarıyla Özgün Akduran görüştü. Nazmiye Güçlü'yü Pazartesi'deki yazılarından da tanıyoruz. Yazılarını Araba Aldım Kadın Oldum adlı kitapta derleyen Nazmiye, sakatlara yapılan ayrımcılığı Pazartesi'ye anlattı. Latife Tekin'le son kitabı Unutma Bahçesi vesilesile görüşen Gözde Akgüngör, söyleşiyi Pazartesi için yazdı. Geçtiğimiz ay iki ayrı müzik şöleni gerçekleşti, Lydya Lunch ve Chiks On Speed şahane iki konserle İstanbul'daydılar. Amy Spangler ve Haziran'ın söyleşileri oldukça ilginç. Hülya Uğur Tanrıöver bu sayımızda da diziler ve televizyon kültürü üzerine incelemelerini sürdürüyor. Çitlembik Yayınlarından çıkan Balkonlar isimli kitabın yazarı Sheree Barka ile görüşen Nermin Yıldırım, balkonların kadınların sosyalleşmesinin önemli bir parçası olduğunu tartışıyor yazarla. Evlerinde çocuk bakımı, yemek, bulaşık, çamaşır gibi işleri patriyarkal bir sömürü ile boğaz tokluğuna yapan kadınların, eve aldıkları boncuk işleme, ilik açma gibi işlerle ev içinde yaşadıkları ikinci bir sömürü daha var. Mürüvvet Yılmaz, ev eksenli çalışan kadın işçilerin kooperatif kurarak yanyana geldiği Avcılar Kadın Kooperatifine giderek, kadınlarla hangi şartlarda çalıştıklarını, taleplerini ve sorunlarını konuştu. Orta sayfamızda, üç kadının kandilerinden yaşça küçük erkeklerle yaşadıklarını bulacaksınız.

Son olarak 2005'in tüm kadınlara, hepimize mutluluk, sağlık, başarı ve barış getirmesini diliyoruz. İyi yıllar...

Önümüzdeki ay görüşmek üzere...

istanbul barosunda da

KADINLAR VARDIR*

Biz kadınlar yıllardır Medeni Kanun, TCK, "namus" cinayetleri gibi elimizi kolumuzu bağlayan kanuni engellerle uğraşıyorken, tüm bunlar yetmiyormuş gibi bir de güzide memleketimin hukukçu, kanuncu adamlarıyla uğraşmak zorunda kaldık. İstanbul Barosu kadınlara karşı savaş açtı, duydunuz mu?

İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi (KHUM) 1999 yılında feminist kadın avukatlarca kurulmuştu. Merkez, o yıl itibariyle de bilfiil, özellikle şiddete uğrayan, ekonomik gücü olmayan kadınlara gönüllü olarak hukuki destek sunmak, davaları kadın duyarlılığına sahip avukatlar tarafından sürdürmek için çalışıyordu ve hepimiz bu konularda bizlere müracaat eden kadınları sonsuz bir güvenle bu merkeze yönlendiriyorduk.

Bildiğiniz gibi KHUM, Medeni Kanun'daki kadınlarla ilgili bölümlerin oluşmasında ve Türk Ceza Kanunu'ndaki değişiklikler yapılmasında da epeyce mücadele vermişti. Yine Türk Ceza Kanunu'ndaki (TCK) bir çok kanunu değiştirmek için birlikte sokaklara dökülmüştük. Yeni TCK kadınlar için ne anlama geliyor okumasını bu derginin sayfalarında arkadaşımız Ayten Ağırdemir hepimiz için defalarca yazdı.

Baroda yaşanan sorunlara geçmeden evvel KHUM'nin çalışmasından bahsetmek istiyorum. Şiddete uğrayan kadınlar merkeze başvurduklarında ilk olarak görevli (nöbetçi) avukat kadınla görüşüyorlar. KHUM'de görev alan kadın avukatların kendilerine başvuran kadınlar ile konuşabilmeleri için, merkezin daha önceden verdiği eğitim programına katılmış olmaları gerekiyor. Bu eğitim sadece hukuki bir eğitim değil. Kadına yönelik şiddet alanlarında yıllarca çalışmış kadınlar tarafından verilen bir eğitim. Şiddete maruz kalan kadınlarla nasıl ilişki kurulacağına ilişkin deneyim ve bilgi aktarımının olduğu bir program.

Yine Ayten Ağırdemir ve Filiz Kerestecioğlu yıllardır KHUM'nin kurumsallaşması için mücadele vermiş ve aynı zamanda da gönüllü olarak bugüne kadar merkezde çalışıyorlardı. Geçtiğimiz günlerde beş ayrı listenin yarıştığı Baro Genel Kurulu yapılmış ve yeni yönetim de böylece iş başına geçmişti..

Bu seçimde, İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi'nin kurulmasında ve bugüne dek çalışmasında katkıları olan feminist kadın avukat arkadaşlarımızdan Filiz Kerestecioğlu şimdi yönetimde olanların listesinde yer almamış, başka bir listede Yönetim Kurulu adayı olmuş. Filiz'in günahı bu. Ayten Ağırdemir ise Genel Kurulda Yönetim Kurulu'nu eleştiren bir konuşma yapmış. Onun günahı da bu. Sonuç olarak yeni yönetime yakın değiller ve onlar gibi düşünmüyorlar.

İSTANBUL BAROSU

Barosu Yönetim Kurulu yönetime gelir gelmez ilk icraat olarak Kadın Hakları Uygulama Merkezi'de değişiklikler yapmayı önüne koymuş ve KHUM'nde çalışan feminist avukat arkadaşlarımızdan Nurdan Düvenci'yi görevden almış ve yerine başka bir kadın avukatı yerleştirmiş. Atanan ve atanmasını nedense sorgulamayan avukat kadın arkadaşımız, merkezin eğitim seminerlerine dahi katılmamış, ayrıca kadın hareketi ile hiç teması olmayan biri. Bu kadın arkadaşımız tam gün merkezde görev yapacak, başvurular dışında da, her türlü koordinasyonu yürütecek. Ayrıca merkezde yapılacak eğitim seminerlerini, içeriğini falan belirlemek üzere de, bir başka kadın avukat görevlendirmiş bile. Böylece merkezin hem içi boşaltılmış oluyor hem de başvuruda bulunan kadınlarla ilk olarak görüşen kadın avukattan davasını üstlenen avukata kadar merkezin eğitimini almış avukatlar yerine, tüm bu duyarlılıklardan bihaber, sıradan avukatlara bu dosyalar rast gele gönderilmeye başlanmış bile.

KHUM'ndeki görevinden alınan Nurdan Düvenci'yi Avukat Hakları Merkezine atayan belgeyi Yönetim Kurulu üyesi Nazan Moroğlu imzalıyor. Filiz ve Ayten'in Merkezden alınması çabalarına da suskun kalması, Nazan Moroğlu'nun eleştirildiği başlıca iki nokta. Bununla da yetinmeyen yeni yönetim Filiz Kerestecioğlu ve Ayten Ağırdemir'in merkezden atılmalarını istiyorlar. Ayten ve Filiz'in merkezden atılmasını isteyenlerden biri yönetim kurulu Başkanı Kazım Kolcuoğlu, diğeri ise Yönetim Kurulu üyesi Muammer Aydın. Üstelik bu iki kadın avukata öyle takmışlar ki bunu açıktan söylüyorlarmış.

Arkadaşlarının merkezden atılmalarını engellemek için genel üye toplantısında oluşturulun altı kişilik komisyon Yönetim Kurulu ile görüşüyor ve alınan cevap arkadaşların istifalarının beklendiği yönünde oluyor.

Hepimizin anlayacağı, bu konuda nuh diyor, peygamber demiyorlar.

İstanbul Barosu'nda yaşananlar sadece Baro'nun iç sorunu değildir. Kadın Hakları Uygulama Merkezi Türkiye feminist hareketinin kazanımlarından biridir, feminist mücadelemizin bir parçasıdır. Hepimizin bu soruna asılması şart. Hem kazandığımız alanlara sahip çıkmak, hem de arkadaşlarımızla dayanışmak zorundayız. Feminist kadınlar olarak bu konuda harekete geçelim.

* Kadınlar Vardır Filiz Kerestecioğlu'nun kadın kurtuluş hareketimiz için yazdığı şarkının adıdır. Başlığı kasten attık yani, bilerek ve isteyerek.

Nermin Yıldırım / Beyhan Demir

Günyüzü'nde buluşan kadınlar

Geçtiğimiz sayıda, Bursa'da babası tarafından işkence gören on beş yaşındaki D.A.'nın ve işkenceci babanın(İsrafil Aktursun) yirmi yaşındaki eşi Esra'nın hikâyesini paylaşmıştık. Bu olayın üzerinden bir ay geçmeden Bursa'daki başka bir olayla sarsıldık. On yedi yaşındaki F.E. teyzesinin oğluyla evlendirilmeye karşı çıktığı için kurşunlanmıştı. F.E., Esra ve D.A. hepsinin hayatları bir yerde aynı kadınlarla kesişmişti. Günyüzü Kadın Kooperatifindeki kadınlarla. Bursa'ya ikinci yolculuğumuzda, Günyüzü'nden Gülay karşıladı bizi.

Geçen ay, Bursa'ya gidip, Esra ve D.A.'yla görüştükten sonra ilk işimiz, Esra için avukat bulmaya çalışmak olmuştu. Daha evvelden Bursa'da bu konuyla ilgili basın açıklaması yapan Günyüzü Kadın Kooperatifi'nin adını duymuştuk. İstanbul'a döner dönmez onları bulmaya çalıştık. Bulduk da. Günyüzü'nün ve Bursalı kadın avukatların çabasıyla Esra 28 kadın avukata birden ulaşmış oldu. Avukatların bütünü davaya müdahil olmak istediklerini açıkladılar. Esra'nın hayatını yeniden inşa etmesi, kendisini ve psikolojisini toparlaması için önemli bir adımdı bu. Hepimiz açısından da ümit vericiydi. Ama aklımız hep D.A.'da kaldı. O ne yapacaktı acaba? Babasının ya da genelev işletmecisi (pezevenk) amcasının yanına dönmek dışında bir seçenek yaratamamıştık ne yazık ki. F.E.'nin uğradığı saldırıyı Günyüzü Kadın Kooperatifi'nden kadınların haber vermesiyle öğrendik. Aklımızın bir ucunda D.A. diğer ucunda F.E. yine düştük Bursa yollarına. Günyüzü'ne gittiğimizde, kadınlar hummalı bir faaliyet içindeydi. Yerlerde dövizler, kurumaya bırakılmış bez pankart, dövizlerin üzerinde gezinen altı aylık melek bir bebek, eylem saatini bekleyen, telefon eden, koşturan kadınlar...

Erkekler vuruyor, devlet koruyor

Eylem kurşunlanan F.E. için yapılıyordu. Namus gerekçesiyle işlenen cinayetlere, kadına yönelik şiddete bu kez de F.E.'nin ismiyle karşı çıkılıyordu. En fazla kırk kadın ellerinde megafonla Bursa sokaklarında yaptıkları eylemin sebebini, kadına yönelik şiddetin son iki örneğini duyurmaya, birlikte mücadele etmeye çağırdılar. Elinde megafon tutan kadın (Ayla) anlatıyordu; "F.E. on yedi yaşında teyzesinin oğluyla evlendirilmek istedi. Söz kesildi. Ama o kabul etmedi. İki aile arasında namus meselesine dönen bu olayda F.E.'nin ailesi F.E'nin karşı taraf tarafından öldürülmesini engellemek için on beş yaşındaki küçük kızlarını kurban vermeye karar verdiler. Küçük kardeş evlendirilip yollandı. F.E. ise yaptığı itirazın cezasını yine de çekecekti. Nasıl olur da ailesine karşı çıkar, sözlendiği kişiye gitmeyi reddederdi. Teyzesinin küçük oğlu F.E.'yi kurşun yağmuruna tuttu. Ağır yaralı olarak kurtulan F.E. hastaneye kaldırıldı. Birçok ameliyat olması gerekiyordu. Öldürülmeye teşebbüs edildiği halde, hastane kapısına tek bir koruma konulmadı. F.E.'nin annesi kendince bir koruma önlemi geliştirerek odanın kapısının arkasına serdiği battaniyenin üzerinde yatarak kızının başında bekledi." Hikâyenin tüyler ürperticiliği yürüyüş boyunca özellikle sokaktan geçen kadınların gözlerinden de hissediliyordu. Tamamlanan yürüyüşün ardından, F.E.'yi ziyaret etmek istediğimizi söyledik. Fakat geç kalmıştık. F.E. hastaneden çıkarılmıştı. Bağırsakları dışarıda olmasına rağmen onu hastaneden kaçırmışlardı. Üzüldük. D.A.'yı aramak istedik. Aradık, yurttan ayrılmıştı. Babasının evine geri gönderilmişti. Kendisine işkence yapan, göz altlarından elektrik veren, hortumla döven, saçlarını kazıyan babasına teslim edilmişti. Günyüzü'lü kadınlarla birlikte

üzerimizde eylemin coşkusu, buruk buruk çaylarımızı içtik. Telefonda konuştuğumuz D.A. evden çıkamayacağını, bizimle görüşemeyeceğini söyledi. Artık okula da gitmeyecekmiş. Baban sana bir şey yapıyor mu sorumuza, "hayır" dedi sadece. Yapsa da söyleyebilir miydi ki? Her zaman yanında olacağımızı söyleyerek kapattık telefonu biçare.

F.E. hastaneden kaçırıldı, D.A. işkenceci babasına teslim edildi. Moral bozucu bu haberlerin içinde, yüzümüzü aydınlatan Günyüzü'lü kadınların çabaları ve enerjileri oldu. F.E.'yi bulmaya çalışıyorlardı. Kooperatifte altı aydır onlarla yaşayan E. Ve bebeği ile birlikte yeniden kurulabilecek hayatlara örnek yaratıyorlardı. E'nin hikâyesi de diğerlerinden farklı değildi aslında. Ne Güldünya'dan ne Şemse'den... Birlikte olduğu erkek hamile olduğunun anlaşılması üzerine onu terk etmiş, ailesi de memlekette kalamayacağını söyleyerek ve dolayısıyla canını "bağışlayarak" onu sokağa atmıştı. O gün bugündür, şehir şehir geziyor. Son altı aydır da bebeğiyle birlikte Günyüzü'nde yaşıyor. Bebek tüm Günyüzü'lü kadınların sevgilisi, maskotu, eğlencesi...

Kızlar koroda öğrendikleri şarkıları ona söylüyor, o da yeni emeklemeye başladığı yerlerde minik ayaklarıyla tempo tutuyor şarkılara. Bendirin içine oturuyor, dövizleri yırtmaya çalışıyor. Gülüyor bir de, çok güzel gülüyor. Önde iki çapa diş, gülünce ortaya çıkan. Umut vermemesi mümkün değil...

Günyüzü'nden Ayla Yıldırım'a F.E.'yi soruyoruz. Hastanede ziyaret etme şansı bulabilmiş onu. F.E.'nin ağır olmasına rağmen ettiği birkaç cümlede, şikâyetinden asla vazgeçmeyeceğini söylediğini anlatıyor. F.E. kendisini vuran kişiyi gözlerinden tanıdığını söylemiş. Teyzesinin küçük oğlu olduğunu söylediği kişi, silahı son kez kafasına nişan aldığında göz göze geldiklerini, silahın tepmesiyle kurşunun kafasına değil, omzuna isabet ettiğini anlatmış. Diğer iki kurşun karnına isabet etmiş F.E.'nin. Bağırsakları parçalanmış. Hastanede yatarken annesi hep yanındaymış. Büyük kızını kurtarmak için küçüğünü kimlere verdiğini düşünmüş müdür acaba? Ona söz düşmüş müdür ki? Sorulan hiçbir soruya cevap vermemesi bundandır belki. Kimseyle konuşmamış. Öylece beklemiş hastanede. Belki bu defa korurum diye düşünmüştür kim bilir. F.E. konuşuyormuş ama. Gücü yettiğince. Sevmek bile yasak diyormuş. Ayla bunları anlatırken, D.A. F.E. ve Esra'nın Günyüzü'lü kadınlarla buluşmalarını konuşur bulduk kendimizi. Günyüzü'lü kadınlar Bursa'da ve Türkiye'de olan biten şiddete karşı sürekli bir şeyler yapıyorlar. Bursa caddelerinde yaptığımız yürüyüşte, sadece birlikte slogan atmadık, yeni umutlar da kazandık bu sebeple... Dilek, Bilgesu, Gülay ve Ayla da Günyüzü'nü nasıl kurduklarını, hayallerini ve çalışmalarını paylaştılar bizimle. Birbirlerinden sözü ala ala anlattılar bir bir.

kadınlar "Günyüzü" görmek istiyor

"Kadın meselesi üzerine zaten kafa yoran kadınlardık. Ve on beşe yakın kadın bu konuda daha örgütlü bir şeyler yapmak istedik. Bulunduğumuz platformlarda, kadınlarla ilgili çalışmaların sınırlı olduğunu, yetmediğini fark ediyorduk ve daha geniş bir kadın kurumuyla bu ihtiyacı karşılamak istedik. Altı aydan uzun bir tartışma yürüttük bunun için. Birçok kadın kurumunun bir yerde sönmesi bizi kaygılandırıyordu. Ama eğer bir kadın kurumu bir yerde sönümleniyorsa, yaşamla bağı eksiktir diye düşünerek ve bu eksikliğin üzerine gitmeyi hedefleyerek çalışmalara başladık. Yaşamla bağını kurduğumuz yerde o yaşam bizi sürekli besleyecektir çünkü. Bir de erkeklerin yapıp bozduğu birçok şey var. Deneyelim, bir tane de bizim başarısızlık örneğimiz olsun ne olur ki dedik sonunda. Nasıl bir kurum olacağını tartıştık. En sonunda da kooperatif olması uygun geldi bize. Yanyana gelişimizde çok basit normlar ve kriterler üzerinden hareket ettik. En önemli kriterimiz, kadın olmak ve bu konuya samimiyetle yaklaşmak oldu. Hiçbir kimliğin birbirinin önüne geçmediği bütün kimliklerin eşit olduğu bir ilişki benimsedik. Bir de herhangi bir kurumun, görüşün, siyasetin yan kolu olmamak da bizim ilk kararlarımızdan biriydi. Buna da kurulduğumuzdan beri çok dikkat ediyoruz. Bugün eylemde de gördünüz, örtülü kadınlar da vardı, farklı farklı kadınlar vardı. İlk bir yıl çok zorlandık. Ekonomik olarak da zorluk yaşadık. Ama şu an geldiğimiz noktada, kendi kiramızı çıkarıyoruz. Yaşadığımız zorlukların bir kısmı, deneyim eksikliğindendi. Deneye deneye aştık bunları da. Faaliyetlerimiz de asıl olarak Ocak 2004'te başladı. Bir kampanyayla başladık. Kendimizi tanıtmayı hedefledik. Farklı farklı kesimlerle görüştük. Geniş bir ilişki portföyümüz var. Bir çevre yarattık. Bütün bunlar olurken, çevremizde ya da mesela İstanbul'da olan herşeye karşı sesimizi duyurmaya, sözümüzü söylemeye çalıştık. Bunların yanı sıra da kendi çalışmalarımız da var. Tiyatro çalışmamız var. Koro çalışmamız var. Tabii amatör çalışmalar aslında. Tiyatro oyununu kendimiz yazıyoruz, kendimiz oynuyoruz." Ayla tıkır tıkır anlatırken Günyüzü'nü, diğer kızlar araya girip oyun yazarlarının Ayla olduğunu ispiyonluyorlar. Gülay toparlıyor durumu, "aslında yaptığımız herşey kendi emeğimiz sonucunda ortaya çıkıyor. Hazırladığımız pankarttan, dövizlere kadar, tiyatro oynamaya, koro çalışması yapmaya kadar hepsini birlikte yapıyoruz." Günyüzü'lü kadınların Bursa'da sığınmaevi talebi için yaptıkları kampanya sonuç da vermiş üstelik. Kar kış demeden, kendi deyimleriyle donma tehlikesi geçirerek Bursa'da çadır kurup, önünde imza topluyorlar. İnatları ve yaptıkları sonunda seslerini duyurmalarını sağlıyor. Ve Osmangazi Belediye Başkanı ziyaretlerine gelerek, onlara sığınmaevi sözünü veriyor. Kazanımlarla birlikte sürdükleri mücadelede birçok da hayalleri var. Oyunlarını sergileyecekler. Şubat ayında bir tiyatro salonunda hazırladıkları oyunu sergilemeyi planlıyorlar. Belli ki bağlantılar için çoktan çalışılmaya başlanmış. Koro çalışmasını genişletip, etkinliklerde sahne almak istiyorlar. Lazca, Türkçe, Kürtçe kadın şarkıları söylüyorlarmış. Söyleyecekleri şarkıların kadın şarkıları olacağını özellikle vurguluyorlar. "Gücümüz yettiğince, yapacağız," diyor Ayla. Diğerleri de ekliyor, "bizde daha çok iş var." Velhasıl, kızlarla ayrılmamız çok güç oldu. Son kez bebek kokusunu içimize çekip, ufaklığın yumuk ellerini öpüp, vedalaştık. Şubat'ta oyunlarını izlemeye gideceğiz. Bizi otobüse dek uğurladılar. İstanbul'a, Pazartesi'deki kadınlara, dergiyi okuyacak kadınlara, herkese çok selam söylediler bir de...

Mürüvvet Yılmaz

Silahlı değil, siyahlara bürünmüş vücudumuzu kullanıyoruz...

siyahsessiz caydırıcı

WOMEN IN BLACK

Siyahlı kadınların, silah yüklü trenlerin geçtiği rayların üstüne yattıklarını, canlı raylar oluşturduklarını duyduğumda içimde büyük bir coşku oluşmuştu. Seslerini Filistin-İsrail savaşı esnasında duymaya başladığımız Siyahlı Kadınlarla, söyleşimizi iki aşamalı gerçekleştirmek zorunda kaldık. İstanbul'daki buluşmamızın ardından apar topar Mardin ve Diyarbakır'a gittiler. Dönüşlerinde bölgeye dair izlenimlerini de konuşma fırsatı bulduk. Buluşmamızda, kadın hareketi, AB, militarizm ve kendi çalışmaları üzerine söyleştik.

Siyahlı Kadınların oluşum sürecini ve amaçlarınızı anlatır mısınız?

Nadia Cervoni: Yolumuz feministtir. Çalışmayı ilk olarak İsrail-Filistin savaşı döneminde İsrail'de önümüze koyduk. Savaş döneminde barış için çalışmaya başladık. İntifada'nın olduğu dönemlerdi. 6 Ocak 1988'de (İsrail-Filistin diye ikiye ayrılan bölgenin) İsrail tarafında kurulduk.

Neden siyah?

Siyah suskunluk demek ve siyahlar giyerek vücudumuzu gösteriyoruz. Vücudumuzu savaşı protesto etmek ve barış mücadelesi için kullanıyoruz. Bu biçim İsrail'de çok etkili oldu. İsrail'de barış için mücadele edenlerin arttığını ve politikaların değiştiğini gördük..

90'lardaki Irak savaşı başlamadan önce İtalya'ya döndük, çünkü İtalya hükümeti Irak savaşından yana tavır aldı. Biz de bunun üzerine siyahlar giyerek sokağa çıktık. Böylece tüm vücudumuzla bu savaşa karşıyız dedik.

91'de Balkanlar'da kadın-erkek konvoyu oluşturduk. Siyahlı Kadınlar olarak kadınlar için Saraybosna, Belgrat vb. yerlere gittik. 4 Ekim'de döndük. Döndükten sonra çok fazla faks ve telefonlar aldık, kadınlar çalışmamıza katılmak istiyorlardı. Gittiğimiz şehirlerde Siyahlı Kadınlara katılan kadınlar olduğunu gördük. Bu şekilde uluslararası bir kurum haline geldik. Zorluk çekilen yerlerde, çatışmanın olduğu yerlerde vücudumuzla tavır koyuyor ve savaşa karşı çıkıyoruz. Çatışmanın olduğu yerde iki karşı taraf arasında köprü oluşturmaya çalışıyoruz.

Türkiye'ye yönelik nasıl bir çalışma yürütmeyi düşünüyorsunuz?

Giannina Dal Bosco: Türkiye'de hem Türk feministlerle hem de Kürt kadınları ile bir köprü oluşturmak istiyoruz. Bu doğrultuda çalışmalar yapıyoruz. Leyla Zana için çalışmalar yaptık. Çatışma olan yerlerde iki tarafla da görüşüyoruz. Farklılıkları bir araya getirip beraber çalışma yapacağız. Çalışmalarımızı farklılıkları ayıran değil birleştiren bir noktadan yürütüyoruz. Geçen sene yapılan kadın konferansı önemliydi. Kürt, Türk, Ermeni kadınları ile bir arada olmak çok anlamlıydı. Ordu ile talepleri olanlar arasına bu çalışmalarla giriyoruz. Kürtlerin durumu iyi değil.Yargıda bulunmak istemiyorum ama Kürt halkı açısından iyi bir durumdan bahsetmek mümkün görünmüyor.

Nadia Cervoni: Kürt halkının da kafasının net olmadığını düşünüyorum; beraber yaşamak isteyenler ve Kürdistan'ı isteyenler; bunlar arasında çelişki var. Dolayısıyla TC bu çelişkileri biliyor ve bunları gerekçe göstererek yapılan reformları uygulamaktan kaçınıyor.

Şu an hangi ülkelerin kadınları ile çalışıyorsunuz ve çalışmalarınız hangi boyutta yürüyor?

Afganistanlı, Filistinli, İsrailli ve Kürt kadınları ile ilişkilerimiz var. Iraklı kadınlarla ilişkilerimiz yok, kaçırılan iki İtalyan gazeteci ile ilişkilerimiz vardı, ama Iraklı kadınlarla yok.

Filistin ve İsrail'de çalışmalarımız var. İntifa

zamanı İsrailli kadınlar da savaşa karşı çıktılar. Filistin için Cenin'de belli projelerimiz var. Okul için mecburi vergi, mikro kredi çalışmalarımız var. Hem Filistinli, hem Afgan kadınlara mikro krediler vererek onların ekonomik bağımsızlığını sağlamak yönünde çalışmalarımız var. Kadın kooperatifleri oluşturarak el sanatları vb. ürünler üretip satarak hem kredi ödemeleri hem de yaşamaları için gerekli parayı temin etmelerini sağlamış oluyoruz.
Arap-İsrail çatışmasında askerlik yapmaya gitmeyenlere destek veriyoruz.Vicdani Ret'te bulunanları destekliyoruz. Vicdani Ret'çiler askerliğini yapıyor ama Filistin ile ilgili kısma katılmıyorlar. Onlara karşılaştıkları baskılarla ilgili hukuki destek sunuyoruz.

Kürt ve Türk kadınları için nasıl bir çalışma yürütüyorsunuz?
İlişkileri sağlamlaştırmayı düşünüyor ve bunun için çalışıyoruz. Kadın belediye başkanları ağı oluşturmaya çalışıyoruz. Son seçimlerde on yedi belediye başkanlıklarını kadınlar kazandı. Bunlardan sekizi Türk, dokuzu ise Kürt kadınlarından oluşuyor. Kadın Belediye Başkanları'nın daha fazla dayanışmaya ihtiyaçları olduğu pratik içinde açıkça ortaya çıktı.Çünkü patriyarka, belli farklılıklar olsa da kadınlara karşı aynı politikaları uygulamakta. Bunlar da gösteriyor ki daha fazla dayanışmaya ihtiyaç var. Biz bu konuda çalışma yürütüyoruz. Örneğin:Doğubeyazıt Belediye Başkanı ile bir inisiyatif oluşturmaya çalışıyoruz. Bunun dışında, bir Kürt ve bir Türk kadın belediye başkanını, Roma'ya çağırıp bir köprü kurmaya çalışacağız. Ayrıca barışın sağlanması ve özgürlükler için bir gerilla annesi, bir de asker annesini buluşturup bir diyalog, bir köprü oluşturma yönünde çalışmalar yürüteceğiz.

AB ile ilgili ne düşünüyorsunuz, özellikle kadınlar açısından AB'nin kadınların taleplerine yanıt olduğunu ve olabileceğini düşünüyor musunuz ?
Gianniana dal Bosco: AB'ye olumlu bakmıyoruz. Bizim anladığımız Avrupa, yurttaşlar Avrupa'sıdır. Antlaşmalar var ama yaşama geçirilmiyor. Örneğin, İsrail insan haklarını ihlal etmeye devam ettiği için bütün ekonomik ilişkiler askıya alınacaktı, ama bu sadece üç gün sürdü. Biz AB'ye girdiğimizde kadınlar açısından geriledik. Çünkü girmeden önce oldukça ileri bir anayasamız vardı. Ama girdikten sonra AB anayasasına tabi olduk ve bu bizim anayasamızdan geri bir anayasa idi. Ama Türkiye açısından tam tersi olduğunu düşünüyorum. Türkiye anayasası geri, üstelik darbe anayasası, bunun yerine, ona göre daha gelişmiş olan AB anayasası daha olumlu bir durum yaratacaktır diye düşünüyorum. Bunun kadınlara da iyi olanak sağlayacağını düşünüyorum.

Kürt ve Türk kadınları açısından AB'yi nasıl değerlendiriyorsunuz?
Patriyarkal sisteme gelince bu bir kültür sorunu. Erkek egemen sistemi yıkmak lazım. Şiddete uğrayan kadınlar için evler gerekiyor. Türkiye AB'ye girerse bunlar rahat oluşturulur.Ve bu evleri devlet değil kadınlar idare eder o zaman. Çünkü Avrupa'da kadınlar idare ediyor sığınma evlerini, devlet karışmıyor.
Kürdistan ve Türkiye'de işsizlik oldukça fazla. Ama AB sürecinde bunu aşmaya yönelik yerel yönetimlerin yetkileri artırılıyor. İş imkanlarının oluşturulması için fonlar aktarılıyor. Bu fonlar özellikle kadın ve gençlere yönelik kullanılmak üzere veriliyor. Bu şekilde yıllardır birikmiş sorunlar çözülmeye çalışılıyor.
Türkiye'nin AB'ye ancak 2014'te alınacağını düşünüyorum. 2006 yılında Kürt politikacıların parlamentoya girmeleri, AB sürecinde açılım sağlayabilir.

Diyarbakır ve Mardin'e gidip geldiniz, izlenimlerinizi anlatır mısınız?
Giannina Dal Bosco: Kürdistan'a gitmek çok heyecan duyduğum bir şey. Yolculuğumuz Sürgüç'eydi.(Sürgüç Mardin'in Savur ilçesine bağlı bir belde) Sürgüç'e daha önce seçimler zamanında gitmiştik ve seçimlerden dolayı beldeyi çok iyi tanıyamamıştık. Ama şimdi iki gün oldukça yoğun geçti ve daha iyi oldu.
Rita Milizia: Siyahlı kadınlar olarak altı belediye başkanı ile diyalogumuz var. Üçü Diyarbakır'da, diğer üçü de Mardin'de. Biz Sürgüç Belediyesi ile daha fazla ortak çalışmayı düşünüyoruz.

Neden Sürgücü Belediyesi?
Başkanları kadın olan belediyeler arasında her şeyden en çok yoksun bırakılanı Sürgüç. Bu nedenle biz Sürgüç'ü seçtik.Diğer bir neden ise belediye başkanının somut ve çok güvenilir şeyler sunmasıydı. Belediye Başkanı halkın içinden çıkan, gerçekçi talepleri olan bir kadın. Su yolunun yapılmasını, evlere su getirilmesini istiyor. Kadınlar dışarıdaki çeşmeden su getiriyorlar ve su bakraçlarını omuzlarında taşıyorlar. Bu kadınları zorlayan bir durum, özellikle sağlıkları açısından. Başkan ortak bir çamaşırhane yaptırmak istiyor. Kadınlar kışın soğukta buzları kırarak çamaşır yıkıyorlar çünkü. Bunların dışında sosyal talepleri içeren şeyler de yapmak istiyor belediye başkanı.

Önemli olan bir konu da yalnız yaşayan kadınlar...
Beldede oldukça fazla yalnız yaşayan kadın var. Bunların bir kısmı eşlerini ve çocuklarını kaybetmiş kadınlar, yaşlılar ve genç kadınlar. Köyün erkekleri bu kadınların özellikle genç olanları ile evlenmiyorlar. Erkekler çalışmak için şehirlere gidiyor ve oralarda evleniyorlar. Dolayısıyla yalnız yaşayan bu kadınların kira ödemeden, rahatça kalabileceği yerlere ihtiyaç var. Belediye başkanı bu kadınlar için bir ev yapmak istediğini söyledi. Bunlar gerçekçi ve yapılabilecek şeyler. Biz de Siyahlı Kadınlar olarak bu projeler doğrultusunda onlarla birlikte çalışma yürüteceğiz.

AB sürecinin kadınlara ve bölgeye yansımaları konusundaki gözlemleriniz nelerdir?
Mardin'de öldürülen on bir yaşındaki çocuk ve babanın evini ziyaret ettik.
Terese Quattrociocchi: Evde korkunç bir hava vardı. Bu aslında Türkiye yurttaşlarının demokrasi içinde yaşayıp yaşamadığını gösteriyor. AB, bu olay karşısında ağırlığını gösterebilecek mi? Demokrasi için ağırlığını koyması çok önemli. Neden anlamlı olduğunu açıklayayım; birincisi, öldürülen baba ve çocuk Kürt halkının üyeleriydi.Türkiye'nin Kürt halkını koruması için adım atması gerekiyor. İkincisi; o iki insanı öldüren silah Türkiye'nin resmi silahıdır.Yani hükümetin adamlarının devletin resmi güçlerinin silahıdır. Üçüncüsü ise; adli tıp raporuna göre elli cm uzaklıktan 13 kurşun sıkmak, öldürmek için, bilinçli yapılmış bir harekettir. Çocuğa yaklaşılarak öldürülmüş. Ailenin anlattıkları, komşuların söylediklerinin dışında bunlar resmi olgular.
AB'nin, bu olayı dürüstlükle ve dikkatle sonuna kadar izlemesi gerekiyor. Burada dürüstlük çok önemli. Türkiye hükümeti AB'ye ekonomik nedenlerden ötürü girmek istiyor. Oysa biz AB yurttaşları olarak, özellikle Siyahlı Kadınlar olarak temel haklara saygı gösterilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ve bunun için kampanyalar yürütmek gerektiği kanaatindeyiz. Biz Mardin'deki acıya dokunduk ve bu da bize sorumluluk yüklüyor. Tüm bunların ordunun işi olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle de özellikle ordunun etkin olduğu yerlerde, militarizme karşı çalışmak istiyoruz.
Giannia: 10 Aralık'ta militarizme karşı eylemler yapacağız. Militarizme, patriyarkaya karşı barışçıl bir mücadele sürdürüyoruz. Irak savaşı çıktığında silah taşıyan bir çok ABD üssünün önünde eylem yaptık. Trenlerin önüne yattık. Silahla değil vücudumuzla eylem yapıyoruz. Barışçıl eylem yapıyoruz. Biz Kürt ve Türk'lerin birlikte gösteri yapmasını çok önemli buluyoruz.

Nasıl bir mücadele?
Dünyada sorunlar yaşanıyor. Sorunların sorumlusu sol. Ne zaman kadınlar iktidarı alırsa o zaman çözüm olacak. Kadınların çözüm bulma yöntemlerinin ilginç ve başarılı olduğunu düşünüyorum. İtalya 'da faşizmin yaşandığı dönemlerde, faşizme karşı partizan hareket oluştu ve kadınlar zor koşullarda oldukça yaratıcı mücadele yöntemleri geliştirdiler. Askeri kışlalarda çalışmak zorunda bırakılan kadınlar Alman askerlerini rehin alıp, politik tutukluların serbest bırakılarak, kaçmalarını sağlamışlar.

Gülfer Akkaya

sığınaksızbir gelecekiçin

25 Kasım Uluslararası Kadına Yönelik Şiddete Son Günü etkinliği kapsamında ilki 1998 yılında gerçekleştirilen Kadın Sığınakları ve Danışma / Dayanışma Merkezleri Kurultayının 7. toplandı. Her yıl değişik bir ilde düzenlenen kurultay bu yıl da 3-4-5 Aralık 2004 tarihlerinde Çanakkale'de Kadın El Emeğini Değerlendirme Derneği – Kadın Danışma Merkezinin (ELDER) ev sahipliğiyle gerçekleştirildi.

Yalnızca ilk günü basına açık olan ve diğer iki günü asli katılımcılarla toplanan Kurultaya 76 kuruluştan toplam 155 kadın katıldı. Her geçen yıl çoğalarak toplanan Kurultay'a bu yıl ilk defa Karadeniz Bölgesinden (Bartın) de katılım oldu. Bu yıl yedincisi yapılan Kurultay, Türkiye'deki Feminist Mücadeleler ve bu mücadeleler sonunda elde edilen kazanımların kutlanması, kurultayda gelenek haline gelen ayakta alkış eylemi ve Kadınlar Vardır marşının söylenmesiyle açıldı.

Açılış konuşmasını yapan ELDER üyesi Canan Ertekin, "kadınlar şiddete maruz kaldıkları için sığınaklar istiyoruz," dedi. Sığınak açmanın kendilerinin ilk hedefi olduğunu belirten Ertekin, asıl isteklerinin ise şiddetin olmadığı bir dünya olduğunu söyledi.

Deneyim paylaşımına ihtiyaç var

Böylece birinci günün programı başlamış oldu. İlk gün, hazırlanan sunum ve tebliğler aktarıldı. 1980'lerden bu yana kadın mücadelelerinden bahsedildi, bugünlere gelirken yapılan birçok eylemler hatırlandı ve deneyim aktarımları yapıldı. Kurultay'da en çok ihtiyaç duyulan şeyin deneyim aktarımı olduğu yeni katılımcılar tarafından defalarca dillendirildi.

Yeni değiştirilen TCK'da 50 bin nüfus üzerindeki tüm yerlerde sığınak açma hakkının kazanılmasıyla bundan sonra feministleri bekleyen yeni görevler olduğuna dikkat çekildi. Kadın örgütlerinin bulunduğu yerellerde belediyelere sığınak açtırmak için dilekçeler vererek baskı yapılması önerildi. Açılacak sığınaklarda görevlendirilecek kadınların kadın bakış açısına sahip olması gerektiği ve buradan yola çıkarak kadın bakış açısının ne olduğu üzerine tartışıldı.

Bir başka tartışma konusu da gerek kadın grupları içinde bir arada çalışan kadınların, gerekse de farklı kadın gruplarının birbirlerine karşı ilişkilerinde nasıl olmaları gerektiğiydi. Buradan yola çıkarak feminist etik tartışıldı.

Tüm bu tartışmaların ardından Kurultaya yeni katılan kadın gruplarının kendilerini tanıtmalarıyla ilk gün sona erdi.

İkinci gün ise yukarıda saydığım tartışmalar göz önünde bulundurularak atölye çalışmaları için konular belirlendi, çalışma grupları oluşturuldu ve bu gruplarda çalışma raporları hazırlanmak üzere tam gün tartışmalar devam etti..

Üçüncü gün atölye çalışmalarının sonuçları okunarak Kurultay Sonuç Bildirgesi oluşturuldu. Oldukça tartışmalı geçen Kurultay'da kadınlar hem tanıştı, kaynaştı, hem de sığınakların kadınlar için aciliyeti konusunda bir kez daha hem fikir oldular.

KSGM Sorunları Aşmış(!)

Hemen belirteyim, biz feministler devletle ilgili ileri geri düşünüp dururken, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nden (KSSGM) gelen arkadaştan duyduk ki KSSGM bir süre önce adının içinde geçen 'S'lerden birini atmış ve (KSGM) olmuş. Biz kadınlar da merak edip sorduk atılan hangi 'S' diye. Ortaya çıktı ki 'Sorunları'nın 'S'i atılmış. Böylece yeni adı Kadının Statüsünü Geliştirme Müdürlüğü'ne dönüşmüş, sorunsuzlaşan kadınlara devletimiz tarafından statü yollarında çalışmalar yapmak düşmüş. Bu hamleyi kadınlar olarak hem ti'ye aldık hem de kıyasıya eleştirdik.

Bir başka nokta ise Canan Arın tarafından fark edilmişti. Arın, yaptığı sunumda 13-14 Aralık 2004 tarihleri arasında Cenevre'de yapılacak Birleşmiş Milletler Pekin+10 ön toplantısına katılacak Hükümet Dışı Kuruluşlar'ın hangileri olacağı konusunda toplantı bilgisinin devlet tarafından kadın örgütlerinden gizlendiğini söyledi. Toplantıya Türkiye'den katılacak iki kurumdan biri ise maalesef KAGİDER. Arın, devleti hem bu toplantı bilgisini gizlemek, hem de aynı toplantıya katılımcı olarak KAGİDER'i seçmesini eleştirerek, Türkiye'deki kadın hareketini KAGİDER gibi kurumların temsil edemeyeceğini söyledi ve devleti bu konuda doğru davranmaya çağırdı.

Tartışma Konuları

Kurultay'da başlıca iki konuda ateşli tartışmalar yaşandı.

Birincisi Kurultay katılımcıları konusundaydı ve aslında bu tartışma birkaç yıl evvele dayanıyordu. Kurultaya katılımcı sorunu: Tüm kadın arkadaşlar Kurultaya gelen kadın gruplarının tamamının birinci günkü oturuma

katılmasını onaylıyorlar. Ancak ikinci ve üçüncü günkü oturumlara katılma konusunda fikir ayrılıkları vardı. Son iki gün katılacak grupların asli katılımcılardan oluşması gerektiği konusundaki tartışmalara özellikle Kurultaya yeni katılan gruplar itiraz ettiler ve böyle toplantıların kendileri üzerinde sağladığı faydalardan bahsettiler. Asli katılımcılardan kasıt ise doğrudan kadına yönelik şiddet üzerine çalışma yapan kadın gruplarıydı. Asli katılımcı konusunda ısrar eden kadınlar ise diğer kadın arkadaşların taleplerini karşılayacak olanın bu kurultay değil -çünkü bu kurultay her sorunu karşılayamaz- toplanacak başka bir kadın kurultayı olduğunu söylediler.
Konu yine zamansızlık dolayısıyla daha çok tartışılması ve sonuçlandırılması için önümüzdeki bir yıllık süreçte çözümlenmeye bırakıldı.
İkinci sorun ise fonlar meselesiydi. Herkes fonların hem bütünsel kadın mücadelesine, hem kurumlar arası ilişkilere etkileri bakımından, hem de aynı kurumda çalışan kadınlar arasında yarattığı sorunlar nedeniyle zararlı buluyordu. Ancak fon almadan çalışmaları yürütmek de mümkün değil. Bu paralar kadınların hakkı ve kadınlar için harcanmalı. Bu noktalardan hareketle kimi ilkelerde anlaşılabileceği konuşuldu. Mesela fon alınacak kurumun feministlerden oluşması gibi. Ya da fon verenlerin hiçbir surette kurumların iç işleyişlerine karışmayacakları, eğer karışırlarsa fonların reddedilmesi gibi. Ayrıca devlet kadınlara yönelik harcamalar için yerel yönetimler ve kamu bütçelerinde ödenek oluşturmak zorundadır diyerek konu bağlandı. Ancak bu konudaki tartışma yeterince açılmadı, derinleştirilemedi. Ne devletle ilişkiler, ne de fon veren kurumlar, hatta fon alma koşulları dahil üzerinden atlanarak tartışıldı.

Tartışılamayan konular

Kurultaya temel eleştirim içimize giren devlet kurumlarını ve devlet yanlısı kurumları kabul etmesiydi. Üç gün boyunca devletliler ve feministler beraberce tartıştık. Önümüzdeki Kurultay için önümüzde duran en acil problem bu. Çünkü biz kendimizi devlet feminizmiyle eşitlemiyoruz. Arkadaşlar da elbet böyle düşünüyorlar, aksi zaten düşünülemez. Bundan dolayı hızla bu sorunu çözmemiz lazım.
Kurultaya düzenli katılan, herhangi bir Kurultay katılımcısı kadar söz hakkına sahip SHÇEK ve KSSGM gibi devlet elli kadın siyaseti yapan kurumlarla ilişkinin nasıl kurulacağına karar vermemiz gerek.. Çünkü devlet o kadar içimize girmiş, öyle rahat davranıyorken ne oluyor demeden edemiyorsunuz. O kadar bizden olmuşlar ki! Akıllara sağlık. Mesela kadınlar KSSGM'nin atılan " S"sini sorgulayınca, Müdürlük'ten gelen kadın arkadaş hiç rahatsız olmadan, bu işin feministlerin çabalarına karşı yapılmış bir hamle olduğunu bilerek ama buna rağmen kadınların sorunlarının olmadığını canla başla savundu. Bizi karşısına almayı önemsemedi. Devleti eleştirmek zahmetine girmedi.
Ayrıca duymuşsunuzdur Hürriyet Gazetesi İstanbul'un kenar mahallelerinin dördüne Aile İçi Şiddete Son otobüsünü yanaştırmış, oradan insanları "bilinçlendirmişti" aile içi şiddete karşı. İşte bu güzide çalışmasına sırtını dayayarak Kurultaya katılma hakkını kendinde bulmuştu ve ilk günün sonunda Kurultaya yeni katılan gruplar bölümünde elinde mikrofon kendini tanıtıyordu bir kadın kurumu olarak. Daha ilginci, divan ve kadınlar da bu tanıtımı normal bulup öylece dinliyorlardı. Tanıtım esnasında söz alamadım divandan, ancak gene de bir yerinden söze girip Hürriyet Gazetesi'nin kendini kadın kurumu olarak tanıtmasına cinsiyetçiliği, antifeminist anlayışı, ırkçılığı vs gibi noktalardan karşı çıktım. Yine bu gazetenin kurultaya katılmasını da doğru bulmadığımı belirttim. Bence böyle durumlar için daha dikkatli olmalıyız. Bu güne dek devletle aramıza koyduğumuz mesafeye ve siyasi hassaslıklara aynı özeni göstermeliyiz.

Sığınak İstiyoruz

Kadınlar değişen yeni TCK'nın hayat bulması açısından devletten sığınakları açmasını ve bu sığınaklarda görevlendirilecek kadınların gerekli eğitimi almış, kadın bakış açısına sahip kadınlarca idare edilmesini söylediler. Ayrıca devletin buralarda kadrolaşma risklerinden de bahsedildi.
Açılacak sığınakların maddi külfetinin devlet tarafından karşılanması ve bunun için yeterli bütçe oluşturmasını talep eden kadınlar buraların iç işleyişinde ise devletin değil kadın kurumlarının söz sahibi olması gerektiğini vurguladılar.
Sığınakların gizliliği konusu ve özellikle doğu illerimizde açılacak olan sığınakların gizlilik sorunu ayrıca ele alındı.
Kadınların bir de ortak talepleri vardı. Bu Kurultay'da sığınakların iç işleyişleriyle ilgili ortak ilkeler oluşturmak ve sığınak açarken bu ilkelerle ülkenin her yerinde tek ağızdan devletle muhatap olmak. Ancak zaman yeterli olmadığından bu talep somutlaşamadı.
Bağımsız iki sığınak olan Mor Çatı ve Ankara Kadın Dayanışma Vakfı'nın sığınaklarının derhal açılması talebi de yinelendi.

Önümüzdeki Bir yıl

Kurultay sonunda önümüzdeki bir yıla ilişki kimi eylemler için kararlar da alındı.
4320 sayılı yasanın devlet politikası haline getirilip, otomatik olarak uygulanması için kampanya düzenlenmeli önerisinde kadınlar ortaklaştı.
Ortaklaşa alınan bir başka öneri ise üzerinde, "hem sığınakları istiyoruz, hem de sığınaklara gerek duyulmayacak günleri" talebi ile tüm milletvekillerine yeni yıl tebrik kartı gönderilmesiydi.

okuducu okuyamadı!

Deniz Baykal ve Mustafa Sarıgül'ün arasında yaşanan gerilim Aralık ayında yapılan CHP Kadın Kolları Kurultayında da kendini gösterdi.

Geçtiğimiz aylar karma örgütlerde bulunan kadınlar açısından hayli hareketli idi. Peşpeşe duyurusu yapılan Kadın Kurultayları ortaya çıkardı ki kimi olumlu değişikliklere rağmen kurultaylar hala erkek genel başkanların açılış konuşmalarıyla başlıyor. Öyle arsız ve pişkinler ki, dersiniz bu adamlar sütten çıkmış ak kaşıklar, uluorta kazma görüntülerine rağmen. Geçen sayımızda haberi yapılan KESK Kadın Kurultayı'nda Sami Evren hazretleri konuşma yapmakla kalmamış, "sendikalarda kadına dair sözü kadının söylemesi gerektiğinin bilincinde olduklarının (buraya dikkat), kadınların irade olabilmesi, kendi sözlerini söyleyebilmelerinin ancak erkek egemen kültürün yok edildiği, insanlığın eşitsizliğini sürdüren sistemin ortadan kalkması ile mümkün olacağını" da deyivermiş. Madem kadının kendi sözünü söylemesine o kadar inanıyorsunuz bari Kadın Kurultaylarında susmayı akıl etseniz demeden geçemiyor insan. Benzer bir başka pişkin tavır da CHP'nin koltuğuna yapışmış Genel Başkan Deniz Baykal Beyden. Sekiz yıldan bu yana toplanamayan CHP Kadın Kolları Kurultayı geçtiğimiz Aralık ayında onuncu Kurultayı toplanmış, Seksen bir yılda ancak on Kadın Kurultayı. Neyse hiç olmazsa öğrenmişler. Deniz Baykal da erkek olduğuna bakmadan hemcinsi Sami Evren gibi kürsüde kadınlara yaptığı konuşmasında atıp tutmaya başlamış. Ne inciler döktürmüş, ne inciler... Baykal, kadın sorunun Türkiye'nin temel sorunu olduğunu söyleyip ekleyivermiş kadınlar olmadan sorunların çözümünün imkansız olduğunu. Bu kadarla sussa gene iyi. Adamcağız nasıl sussun, kafası durmuyor üretiyor, kafa üretince de diline vuruyor. Üretici kafanın son orijinal üretimi ise laiklik sorununun aslında kadın sorunu olduğu. Her şey illa bir yerinden Kemalizme bağlanacak ya, bunu da böyle bağlayıvermiş Deniz Baykal.
Yeniden kurultaya dönecek olursak....
Kurultayın bir başka konuşmacısı da sekizzzz yıldır Kadın Kolları Başkanlığı koltuğuna oturmuş, yapışmış olan bir kadın Güldal Okuducu.

Okuducu'nun konuşmasının ardından kendilerine CHP Kadın Hareketi adını veren ve ellerinde ilk kopya koyun Dolly'nin fotoğraflarının bulunduğu pankartlar taşıyan bir grup partili kadın, üzerinde "biz koyun değiliz" yazan dövizlerle içeri girip kendilerine haber verilmeden seçim yapıldığını ve delegelerin baskı altında tutulduğunu söyleyerek kurultayı protesto etmişler.
Ne gam! Truva Atı diye adlandırılan Mustafa Sarıgül'ü ezmeyi önüne parti çalışması olarak koyan halk partisi CHP, içindeki üç-beş kadını mı ezemeyecek, yok sayamayacak?
Tüm protestolara rağmen eski tas, eski hamam. Kurultay'da tek aday olan Güldal Okuducu 501 delegeden 467'sinin oyunu alarak ikinci kez Kadın Kolları Başkanlığı'na seçildi. Protestocu kadınlara kulak asmadan, tek aday olmasına aldırmadan, kısaca kadınlara rağmen kadınların başkanı seçildi. Keşke hırsına gem vurup, biriz düşünseydi. Muhalif kadınlarla görüşüp, onları anlamaya çalışsaydı. Çünkü aldığı oy oranı yüksek olmasına rağmen Okuducu sırtını kadınlara dayamış mı, orası flu. Adet gereği yolları açık olsun diyesim geliyor ama görünen köy de kılavuz istemiyor, değil mi?

senin annen bir melekti

Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali 8. kez sinemaseverlerle buluşmaya hazırlanıyor. 5-15 Mayıs 2005 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirilecek olan festival, her yıl olduğu gibi bu yıl da **"Kısa Film Öyküsü Yarışması"** ile start alıyor.
Bu yıl yarışma için konu ya da tür değil, bir "ipucu" belirlendi:
"Senin Annen Bir Melekti Yavrum!"
"Senin annen bir melekti yavrum..."
Bu kalıp sözün arkasında ne hikâyeler, ne mutluluklar, ne dramlar vardır. Artık orada olmayan bir kadındır "melek" olan. Oradayken başına gelen her şeyden "melek" olarak uzaklaşabilmiştir ancak. Bizi hayata hazırlayan ve hayata hazırlıksız yakalanmamıza sebep olan anne şefkati... Bizi hayattan alıkoyan ve hayatımızın amacı olan annelik görevleri... Anneliğin böyle yaşanması şart mı? Annelerimize ve çocuklarımıza öfkemizi ifade etmek ve onları gönül rahatlığıyla sevmek için annelikle hesaplaşmaya ihtiyacımız yok mu? "Ayaklarımın altında cenneti değil, dünyayı istiyorum" derse bu melek, ne olur peki?..

Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali, "**anne olma**" haline kısa film öyküleri üzerinden bakmak istedi. Bu ipucunu izleyerek kaleme alacağınız kısa film öyküleri için son gün **4 Mart 2005**.
Bu tarihe kadar, rumuz belirtilerek gönderilen öyküler **Seçil Büker**, **Gülden Treske** ve **İnci Demirkol**'dan oluşan bir jüri tarafından değerlendirilecek ve aralarından seçilen 10 öykünün yazarı festival tarihlerinde düzenlenecek olan üç günlük **"Senaryo Nasıl Yazılır"** konulu atölye çalışmasına davet edilecek. Türkiye'nin önde gelen senaryo yazarlarından biri olan yazar-yönetmen **Işıl Özgentürk** tarafından yürütülecek olan bu atölyede, her yazar kendi öyküsünü senaryo tekniğine göre nasıl yazacağını öğrenmekle kalmayacak, diğer katılımcı yazarların öyküleri üzerinde çalışma olanağı da bulacak. Katılımcılardan birini atölye çalışması sonunda ikinci bir ödül daha bekliyor. 10 senaryo içinden seçilecek olan en iyi senaryo, Türkiye'nin en büyük yapım şirketlerinden olan **Filma-Cass** tarafından filme çekilecek ve bir sonraki festivalde gösterilecek.

Yarışma koşullarıyla ilgili ayrıntılı bilgi için adres: Büyükelçi Sokağı, 20/4 Kavaklıdere-Ankara Tel: 0 312. 427 00 20

Geçtiğimiz ay üçüncü sayfa haberi olmayı hak edememiş kısacık bir habere rastladık gazetelerde. Erzurum Nene Hatun Kız Yetiştirme Yurdu'nda kalan, yaşları on üç ile on altı arasında değişen beş kız çocuğunun topluca intihar girişiminde bulunduğunu söylüyordu haber. Biz olayı deşmeye henüz başlamıştık ki, teşhirci olmayanın vali* yapılmadığı Erzurum ilinin şimdiki Valisi Celalettin Güvenç olaya el koydu, mevzu da üçüncü sayfalara terfi etti.

toplu intihar girişimine vali yorumu:

dikkat çekmek istiyorlar

Nene Hatun Kız Yetiştirme Yurdunda kalan kızlar revirden aldıkları hapları içerek ve yurtta gördükleri kötü muameleden bıktıklarını söylemişlerdi ilk etapta. Erzurum'daki yerel muhabirleri aradığımızda, kızların daha sonra olaya Vali Celalettin Güvenç ve Erzurum Emniyet Müdürlüğünün olaya el koymasının ardından ifadelerini değiştirdiklerini söylediler. Bu konu yabancımız değil aslında. Yetiştirme yurtlarında kalan kız ve erkek çocukların yaşadıkları, şiddet ve taciz olaylarının hiç de az olmadığını gazetelerde arada bir çıkan haberlerden ve yetiştirme yurtlarından kaçan çocukların bir daha oraya gitmek istemediklerini söylemelerinden de biliyoruz, duyuyoruz. Erzurum'daki kızların hastanede tedavilerinin tamamlanmasının ardından yurda geri gönderilmeleri, valiliğin ve emniyetin sorunun üstünü kapatma, yurtta neler yaşandığını sorgulamama anlayışının da göstergesi. Yurda geri gönderilen kız çocukları yurtta yapılan sorgulamada (ki bu sorgulamanın nasıl yapıldığını, kızlara nasıl davranıldığını kızlarla görüşme izni alamadığımız için öğrenemedik) kızlardan Ş.K. ve B.D., ailelerine geri gönderilmeleri gibi bir olasılık duyduklarını, bunun üzerine intihara kalkıştıklarını söylediklerini öğreniyoruz. Diğer kızlar, T.K., A.İ. ve M.T. ise ifadelerinde, arkadaşlarının yurttan gönderilmesini istemedikleri için onlarla birlikte intihara kalkıştıklarını söylüyorlar. Yaşananların ardından kızların yurda geri gönderilmesi, üzerine de Vali Celalettin Güvenç'in basına açıklama yaparak, yurtta herhangi bir problem olmadığını, kızların bunu dikkat çekmek için yaptığını belirtmesi bunlar yetmiyormuş gibi, kızları basının önüne çıkararak teşhir etmesi de son darbe oldu. Beş kız çocuğuna ulaşıp, neler hissettiklerini, neler yaşadıklarını, konuşmak ister, onlara hem psikolojik hem de fiziksel olarak sağlıklı yaşayabilecekleri bir yer önermek isterdik. Sığınmaevi talebimizi, kadınların ve çocukların sağlıklı ve güçlü bir hayat kurmak için ihtiyacı olan yol göstermeyi onlara yurtta baskı uygulayan personelin değil, bu konunun eğitimini almış, uzman kadınların vermesi gerektiğini bir kez daha hatırlatmak isteriz.

yorumsuz

İzmir'de bir grup kadın, yılbaşı (noel) münasebetiyle Bush'a bir yeni yıl mesajı göndermişler. Mesajı okuduğumuzda, manalı bir kutlama olduğunu hepimiz anladık tabii de, asıl Bush'tan gelen cevabı görünce vallahi ne diyeceğimizi bilemedik. Buyrun...

"George W. Bush
ABD Başkanı
Dünya halklarının tamamını ve ABD halkının yarısının karşı çıktığı bir savaşı yürütüyorsunuz! Ancak bu olay savaş olmaktan çıktı, katliama dönüştü. Artık bu savaşa son verin! Size Irak'ta işkence edilen, öldürülen insanların ve ölüme gönderilen Amerikalı gençlerin ailelerininki kadar mutlu bir noel diliyoruz..."

Ve Bush'tan gelen cevap:

"Başkan Bush'a gönderdiğiniz elektronik posta için teşekkür ederiz. Fikir ve yorumlarınız O'nun için çok önemli. Alınan mesajların geniş hacmi nedeniyle, başkan her mesaja kendisi cevap veremez. Ancak Beyaz Saray personeli, yurttaşların fikir ve sorunlarını dikkate alır ve Başkan'a raporlar. adresine ilaveten, mesajları otomatik olarak yanıtlayan White House Web Mail geliştirdik. Lutfen belirli konularda yorumlarınızı sunmak için ziyaret edin. Ek olarak, ilgi duyabileceğiniz guncel konu ve olaylarla ilgili en son guncellenmiş bilgileri bulabileceğiniz web sayfamızı ziyaret etmenizden de mutluluk duyacağız."

yorumsuz

Mürüvvet Yılmaz

Avcılar Kadın Kooperatifi'nden kadınlara çağrı:

birlik mücadele dayanışma

1996 yılında İstanbul da toplanan HABİTAT'ta Home-Net ve SEWA temsilcileri ile tanışan Ev Eksenli Çalışan Kadınlar çalışmaları ve yapılabilecekler konusunda ilk adımları atıyorlar. Adım adım çalışmalar sonucunda Avcılar Ev Eksenli çalışan Kadınlar Küçük Sanat Kooperatif'i kuruluyor. I. Ev Eksenli Çalışan Kadınlar Konferansı nedeniyle kooperatif gönüllüleri ile başlangıçtan bu yana kat ettikleri yol üzerine sohbet ettik.

Ev eksenli çalışan işçiler genellikle 'ev kadını' sandığımız kadınlardır. Evlerinde boş oturur gözüken, ara sıra yaptıkları işlerden küçük paralar kazandıkları sanılan kadınlardır onlar Bu kadınların görünmeyen emeklerinin görünür kılınması, dunyanın farklı yerlerinde ev eksenli ışçılık yapan kadınların çalışmasını koordıne etmek amacı ile Uluslararası Ev Eksenli İşçiler Ağı oluşturuluyor. 70'li yıllardan bu yana bu alanda değişik şekillerde çalışma yuruten örgutler var. Bu örgutlerden ilki Hindistan'ın Ahmedabad kentındeki Serbest Çalışan Kadınlar Örgutu(SEWA). SEWA, ev eksenli çalışanlar da dahil enformel sektörde çalışan tum kadın ışçiler ıçın kurulan bir sendıka. Şu anda Guneydoğu Asya'da, Guney Afrika'da Kuzey Amerika'da ve başka bölgelerde gruplar oluşturulmuş durumda Birincisi yapılan Ev Eksenli Çalışan Kadınlar Konferansına yirmiyi aşkın ılden yuz kadın katıldı. Üç gun suren konferansta ev eksenli çalışmanın zorlukları, bu alandaki sömuruye karşı mücadele yöntemleri, polıtıkaları tartışıldı. Kooperatif çalışanları sorduğumuz soruları ve konferansı bizimle paylaştılar

Kuruluş amacınızı açıklayabilir misiniz?
Kurucularımızın hepsi ev eksenli çalışıyorlar. Jean temizleme yapıyor, örgu öruyor, baklava, mantı vb yiyecek sıparışlerini karşılıyorlar Dolayısıyla kuruluş amacımız, görunmeyen bu emeğın görunurluğu sağlamak. Ortada bır çalışma var, emek var, bır guç var fakat hiçbır şekılde görunmüyor, yasalarda hakları olmayan bir çalışma bu. Fabrıkada çalışan bir işçının hakları var, mesaı hakkı gibi. Fakat evde ış yapan kadının saatı belli değıldır, fabrikada çalışanın belli bir çalışma suresi var ama evde ış yapan kadınların saati belli olmadığı gıbi o işin yanında evin rutın işlerini ve çocuk bakımını da yapmaktadırlar. Sabahtan akşama kadar o ışi yapıyor ve ne mesaisi ne de başka bır hakkı söz konusu olmuyor. Ayrıca çocuklar da bu emek surecine gırıyorlar

Çalışma yürüttüğünüz alan sadece eve fason diye tanımlanan (kalem ucu, boncuk işi vb) iş alan kadınları mı kapsıyor?
Evet, Marmara Bölgesi'nde ekserıyetle fason uzerine çalışma yurutuluyor. Fason ış derken sadece kalem ucu gıbi işleri kastetmıyorum. Tekstıl uzerinde, yemek uzerinde dahi var bu tip çalışma Mesela Bonıbon şekerleri var, bunlar bıle dışarıya aktarılıyor, sakız vb. bunların evlere verılmesi, sağlık açısından da tehlıke teşkıl ediyor. Evlerde insanlar bunu sağlıksız bır şekılde yapıyorlar. Amaç ucuz emek ve ucuz ış gucu. Ev eksenli çalışmanın özellığı bu. Fabrıkadan biri alıyor, dağıtımı tek başına yapamıyor, ikinci bır kişiye veriyor, ikinci kişi üçuncu bır kışıye veriyor. Bu şekilde kadının eline geçen ucrette duşuyor. Kadına gelene kadar kuş oluyor. Sız ışi alıyorsunuz emek veriyorsunuz sabahlıyorsunuz yetiştirıyorsunuz ve teslım ed yorsunuz hem ış veren kazanıyor, hem aracılar kazanıyor fakat kadınlar asıl emek veren kazanamıyor. Bunun için bizim amacımız bunu ortadan kaldırmak, bu uç dört elı ortadan kaldırmak. Fırma ile beraber iş yapabılmek gelecekte şu an belkı zor gorunuyor ama çalışan bir işçinin butun ımkânlarını bızlerde alabılmek yanı eve iş alan kadınların da o haklara sahıp olması. En buyuk hedefımız bız varız bunu kabul ed n haklarımız ne ise bızler bu haklarımızı istiyoruz. Bunu da yapabılmemız ıçin örgutlenmemiz gerekiyor. Örgütlenmek ıçin de kooperatıf kurduk
Kooperatıf çatısı altında bunu var etmeye çalışıyoruz. Bunu var ettığımiz zaman bilıyoruz bu uzun bır sureç kolay değil bu sureç içinde amaçlarımızı, hedeflerımızi uyelerimize anlatabılmemiz gerekıyor Hem uyelerimize anlatabılmemiz hem de taşeron ağını kırab lmemiz gerekıyor Hem işveren, hem taşeron ağı, hem de devlet ile üç şekılde çatışma yaşıyoruz. Yanı kendımızı uç yere de kanıtlamamız gerekiyor. Üç hedefimiz var önce bırıncı hedefi çözmemiz gerekıyor. Bırıncisi, örgutlenmeyi genişletmemiz gerekiyor, sadece İstanbul'da değıl butun Turkiye'de örgutlenmek gerekıyor Daha sonra taşeron ağlarını ortadan kaldırarak, firmalardan iş almak. Zaten bunları yaptığımız zaman sendikalaşmaya gıtmemiz gerekecek.

Evlerde kadınların kocaları ile ilişkileri nasıl?Erkeklerin ev içindeki bu üretimde yerleri nerede?
Erkeklerden maddi durumu iyı olanlar zaten kendileri de yapmıyor, ama bizim çalıştığımız alan zaten ekonomık sıkıntı çeken kesim. Maddi durumu iyi olan bir insan sabah yedide başlayıp gece dorde kadar oturup kendını yormaz. Maddı sıkıntı çeken ınsanın eşi de destek vermek zorunda, çocuğunun da emeği var, eşinin de. Yani, el birl ğiyle yapılıyor. Çocuğun yapabileceği bır şey varsa, yapmaya çalışıyor Yapmasa bile annesinin etrafında donup duruyor, su getiriyor vb. Çocukluk yaşaması gereken sureçte ev içinde, çocuğun da emeği sömuruluyor. Bunlar görunmez kılınıyor ustelik

Bu durum tabii ki biliniyor. Fakat bunu onaylamak zor bir durum. Onayladığın zaman kayıt dışını kabul etmiş oluyorsun. Biz de tam bu noktada çalışma yurutüyor bu görunmezliği görunur kılmaya çalışıyoruz. Üç yıl önce başladık bu çalışmaya. Üç yılda kendimizi gösterdik. Modelimiz yok, ilk deneyiz bu alanda. Kendi kendımıze yaşayarak hatalarımızla, doğrularımızla bir şeyleri bulmaya çalışıyoruz. Bulduğumuz zaman gelecekte kooperatifleşmeye gıdecek arkadaşlara bir örnek olmaya çalışıyor, mumkun oldukça hatalarımızı ayıklamaya çalışıyor, doğrularımızı bırakmaya çalışıyoruz

Çalışmalarınız ne boyutta, kaç üyeniz var? Örgütlenme ağınız ne durumda?
Otuz uyemiz var. Üye yapmada bıraz titiz davranıyoruz. Üye olmak isteyene bizi tanıması ıçin sure tanıyoruz, bizi tanısın memnun kalırsa uye olsun. Bu sureç içinde amaçlarımızı, fikirlerimizi anlatıyoruz ve anlaşırsak uye oluyorlar. Çunku insanlar kaygılı yaklaşıyorlar bu konuda da. Ben buraya uyeyim deyip ımza attığında arkasından bır şey gelip gelmeyeceğını merak ediyor. Bu yuzden belli bır guvenin doğması ıçin hem onlara hem kendımıze zaman tanıyoruz. Bu bır ay içinde fıkırlerimizi, amaçlarımızı anlatıyor, duşuncelerini alıyoruz ve birbirimizi tanıyoruz. Karşılıklı fikir alışverişi ve beraber ış yapıyoruz Uç yıl içinde otuz uye olarak kalmamızın nedeni bu. Yani seçicilığımız ve onların da bizi seçmeleri. Burada uye olduktan sonra, "artık bıktım," olmuyor. Çunku birbirimizi tanıyoruz. Aslına bakılırsa beş kişi, hatta ikı kişi ile başladık, sonra beş, sonra da sekız kişi olduk. Şimdi otuz kişiyiz Buyuk hayaller kuruyoruz. Ilk çalışmaya başladığımızda bize destek olanlar, destek oluyor ama inanmıyorlardı. Bız gerçekleştırdikçe ınandıklarını söylemek zorunda kaldılar. "Helal olsun biz inanmıyorduk ama yaptık," dediler. Hedeflerimiz var ve buyuk azım göstermek gerekiyor. İstanbul'da, Turkiye'de bazı sureçler uzun sürüyor ve bizim sadece Istanbul'da yedi tane kooperatif hedefimiz var. Avcılar'ın gösterd ği azmı dığer arkadaşlara aktarabilmemiz ve onların da azim göstermelerini sağlamak gerekiyor. Çalışmaları yurutmek kolay olmuyor. Butçe gerekiyor, kooperatıf kurmak kolay değıl, para gerekli. Bizler gönülluyuz, ucretle çalışmıyoruz. Bunu dığer arkadaşlar yapabılecek mi? Bunu da kendı içımızde tartışıyoruz. Onlara örnek olabılmek için tartışıyoruz. Yedı tane kooperatıf kurulsun ama sağlıklı olsun, uzun soluklu olsun istıyoruz

Kadınlar politikanın neresinde?
Ev eksenli çalışmalarda kadınlar politıkayla ilgilenmıyorlar. Siyaset dedin mi ınsanlar tedırgın oluyor, çekiniyorlar. Ev eksenli çalışan, hayat şartları ile mucadele eden ınsanın kaygıları daha buyuk oluyor. Bızım politikalarımız kooperatıf olarak kendımızi karşı tarafa benımsetmek, hangi siyasi iktıdar olursa olsun CHP, AKP kim olursa olsun kendımızi tanıtmak. Bizleri benimsemelerini, kabul etmelerini sağlamak.

Patriyarkaya karşı kadınların konumu ne olacak? Sadece emek sömürüsünün görünür kılınması ve kayıtlı hale gelmesi, yasal statüye kavuşturulması yeterli olacak mı?Kadınların erkek (patron, eş) ilişkisi, cins çelişkisi nasıl çözülecek?
Bız erkek egemen sistemi kurulduğumuz andan ıtıbaren içimize sokmadık. Baştan kestık Sözleşmemizde erkekler bizım uyemız olmaz dedık. Erkeklerın çok değışık yapıları var. Kadını erkeğın egemenlığı altına sokmak bizim karşı çıktığımız bır şey. Erkeklerın lıderlık, karşıdaki ınsanlara bır şey empoze etme gıbi yaklaşımları var. Bız sözleşmemızde erkeklere yer vermeyerek bu işi çözduk. Gelecekte de erkekleri beden gucu olarak kullanabılırız, beyin gucu olarak değıl. Kadınları koruyan noktadan hareket edıyoruz. Kadın Sığınakları Kurultayına katıldık. Cins ayrımcılığına yönelik çalışma yaptık. Her şeyı kadın yapıyor ve erkek, "parayı bana ver," dedığınde kadınlar da parayı veriyorlar. Ben kaç kere şahit oldum. Kadınlar, erkeğe bağımlı, her zaman eşım getırdi, eşım ' yaptı dıye duşunuyor. Kısa surede değışmesi zor. Sureç gerektırıyor. Emeğıne sahıp çıkmak bir sureç ıster. Kadın olduğunu, hakkı olduğunu, kendisine saygısının olması gerektığını, eşıne karşı benım bu hakkım var diyebılmesini farkettiğinde başlıyor değişim. Üniversite mezunu bıle olsa, iş bulamıyor çoğu. Hayat şartları çok zor. Mezun oluyorlar, ış bulamıyorlar. Bir dönem bir surú universıte mezunu bızden iş ıstedı. Bız işın bır ucundan tuttuk, bır şeyler yapmaya çalışıyoruz. Herkes bır yerden tutsa gelecek ıçin olumlu olacaktır. Evde yapılan bu işler kayıtlı hale geldığı zaman her şey daha iyi olacaktır. Kadınları evden çıkartmamız gerekiyor ve bızım amacımız da bu ev eksenli çalışmaları evden çıkarmaktır. Sosyal yaşama katılmaları gerekıyor. Ev eksenli dıyerek, evde kaldıkça hıçbir şey değışmez. Yavaş yavaş bu ınsanların dışarıya aktif olarak çıkması gerekiyor.

Kadınlar kocalarına tavır alabiliyor mu?
Ortak çıkar var. Nasıl yapacaklar? Taşeron ağında kadının da erkeğın de emeği sömuruluyor, ama kadının emeği daha fazla sömuruluyor. Erkek maddı yönden daha avantajlı. Ama bizım amaçlarımız yaşama geçtıkçe kadınlar açısından pek çok şeyın değışeceğ ne ınanıyorum. Atölyeler açılacak, örgutluluk ağı genişleyecek ve bir güç oldukça kadınların kendılerıne guvenleri daha da gelişecek. Örneğın, buyuk firmada çalışan bir kadının kendını algılaması ile kuçuk bir ışletmede çalışan kadının kendını algılaması aynı değıl. Buyuk bir firmada çalışan bır kadının eşıne, topluma karşı duruşu başkadır. Kuçük bır firmada çalışan maddı gelırı çok az olanın duruşu başkadır. Buyumemiz gerekıyor bizım. Mesela, bır televızyon programına çıktık, ondan sonra ınsanlar bizi aramaya başladı. Hâlâ sorunları olanlar paylaşmak için arıyorlar bizi. Çok muşkul durumda olan kadınlarımız var. Her şey sadece iş vermekle de bitmiyor. Eğitım çalışması gerekiyor. Kadınlara çok şey verilmesi gerekıyor. Kadınlar derken ben de işin içine gırıyorum. Benim de bir surú şey almam gerekıyor. Hepımızin her alanda geliştırilmesi gerekıyor. Bir kuruma g ttığimizde kendimizi ifade etmemiz önemli. Bu sadece bizım değıl, çalışma içinde olan tum ınsanların alması gereken bir eğıtım. Guçlendıkçe bunların hepsi olacak. Bız varlığımızı hıssettırıyoruz, ama maddi olarak guçlu değılız. Kendimizi daha guçlu hıssetmemiz ıçin çoğalmamız lazım. Dört tane daha kooperatıf olsa daha guçlu oluruz.

Özgün Akduran

çıkarmayayım seni dergiye

"Petrol-İş Kadın" Türkiye'de bir sendikanın kadınlara yönelik olarak çıkarttığı ilk süreli yayın olma özelliğini taşıyor. 2003 yılının Ocak ayında çıkmaya başlayan dergi bu ay iki yaşına girdi ve biz de derginin editörü Necla Akgökçe ve tasarım ve uygulamasından sorumlu Selgin Zırhlı ile görüştük.

Neden bir kadın dergisi? Bu fikir ilk olarak nasıl oluştu? Talep kimden geldi? Hayata geçmesi zaman aldı mı? Kadronuz nasıl oluştu, bize biraz bunlardan bahseder misiniz?
Necla: Petrol-İş Sendikası Yönetim Kurulu bir kadın dergisi çıkarma kararı almışlar. Sendikanın genel politikasının bir parçası bu. "İşçiyi biz tek başına görmüyoruz İşçi aynı zamanda ailesi olan birisi. Bu ailede kadınlar, çocuklar vardır. Sendikal bilincin onlara da ulaşması gerekir"diye bir anlayışı var sendikanın. Çocuklara yönelik bir dergi zaten çıkarıyorlar. Bu çerçevede "uye eşlerine ve kadın üyelere ilişkin de bir dergimiz olsun" diye bir düşunulmuş. Dergimizin koordinatörluğunü yapan, Petrol-İş'in eğitım uzmanı Erhan Kaplan, Kadın Çalışmaları'ında master yapmış, Serpil Çakır onun hocasıymış Dergi çıkarılması gundeme gelince Serpil Çakır'a danışmış. O da beni önermiş. Sonra Fatmagul Berktay sanırım, "evet doğru isim," demış Sonunda Erhan Bey bana böyle bir öneride bulundu, biz öyle tanıştık. Başta birileri bir şey yapacak ben de onlara yardım edeceğım sanıyordum, sonra işin öyle olmadığını gördum. Bir taslak hazırlamamı söylediler, onu yaptım, sundum. Genel Başkan ve uzmanların katıldığı bir toplantıda bu içerik konseptı uzerinden konuştuk, tartıştık.... Mizanpaj meselesi gundeme gelince kim yapacak sorusu doğdu ve bir kadının yapması bir kadın dergisi için ıyıydi ve Erhan Bey'in vasıtasıyla Selgin'i tanıdık. Ben ve Selgın profesyonel olarak çalışıyoruz... Hukuk, sağlık, jinekoloji alanlarında sendikadan uzman arkadaşlar katkı sunuyorlar. Ayrıca hemen hemen bir yıldır gönüllü olarak çalışan Aysun Selçuk arkadaşımız var... Son sayıda Cemile Bulut'un da katılmasıyla gönüllu destekler arttı

Petrol-İş'e üye kadınların sayısı pek fazla değil galiba?
Necla: Evet. Yaklaşık 30.000 cıvarında üyesi var sanıyorum ve bunun 2.000 kadarı kadın işçilerden oluşuyor. Zaten bu nedenle "uyelere ve uye eşlerine" diyoruz tanıtırken.

Bir kurum dergisi olmanın neden olduğu kısıtlamalarla karşılaştığınız oluyor mu?
Selgin: Öyle bir kısıtlama var. Sendika dergisi olduğu için doğrudan salt kadın sorunu olarak yaklaşamıyorsunuz, çalışan kadını ele alacaksınız. Onun dışında sendika üyesi erkeklerin eşlerine de hitap edeceksiniz Dolayısıyla bir sendika suzgecinden geçmek zorunluluğunda zaten.

Dergi çıkmaya başladıktan sonra aldığınız tepkiler neler oldu?
Selgin: İlk etapta anladığım kadarıyla erkekler dergıyı pek evlerine göturmek istemedi. Okuduklarından değıl, ama bu kadın dergısidir ve bir eve kadın dergisi giriyorsa kadınlar bır şekilde bilinçlenecek bize başkaldıracak diye bır önyargıları vardı herhalde. Kadın bılınçlenınce ne yapacak önce en yakınındakı erkeğe başkaldıracak dolayısıyla aile huzuru bozulacak vs.. gıbi duşunceler vardı, şu anda da var ama gıtgide azalıyor

Dergi dağıtımı nasıl oluyor?
Selgin: Şubelere gönderılıyor dergıler, erkek ışçiler de alıp evlerine götururlerse eşleri görmuş oluyor. Bazı şubelerde mesela erkeklerın çoğunun göturduğünü görüyoruz. Ama bazı şubelerde zaman zaman karşılaştığımız uye eşlerine sorduğumuzda, "yok hıç görmedık, gelmedı," diyorlar. Ayrıca kadın uyeler de sendıkaya uğrarsa görup alıyorlar

Dergide sürekli yinelediğiniz bir vurgu var. Okuyucularınıza, "sadece profesyonellerin çıkarttığı bir dergi olmak istemiyoruz, bize destek verin, gelin dergiyi birlikte çıkartalım," diyorsunuz. Bu çağrınız ilk sayınızdan bugüne kadar nasıl bir cevap buldu?
Necla: Yazı gönderin demek yazının gelmediğinin bir göstergesi aslında... Söyleşilerde sız de yazın, yollayın dıyoruz ama geriye dönuşun olması belki oralarda ışi takip edecek kadın yapılarının olması lazım... Bu anlamda çok fazla geriye dönüş yaşamıyoruz ama kadınlara nasıl diye sorduğumuzda, "ıyi," diyorlar. Bunu dışında bız dergiyi üniversitelerin ılgılı bölümlerine de gönderiyoruz oralardan talep var ve destek oluyor. Bır de bu alanda tek ve ilk dergı olduğu ıçın aslında bellı bır tarıh kesıtındekı kadın ışçi portresini çizıyor dergı ve dığer sendıkaların kadın komisyonlarından, Eğıtım-Sen'den Kesk'ten arkadaşlar takıp ediyorlar bu ilgıyı sevindırıcı buluyorum.
Selgin: İlk başlarda çok fazla kadın bulamıyorduk. Sonra şubeleri gezıp oralarda kadın işçilerle sohbet etmeye başlayınca birden herkesın ılgısı dergıde yoğunlaştı. "Gelın bizım şubemızde de sızınle roportaj yapmak isteyen kadın işçiler var," dediler. Bu ıçın Yarımca, Duzce, Ankara, Adana, Batman, ve Diyarbakır'a gıttık.

Hemen her sayıda yeralan kadın işçilerle yaptığınız sohbetler bir nevi bilinç yükseltme toplantısı kaydı gibi olmuş ve okuyan kişide ona katılma, bir yorum yapma ve kendi deneyimini oradaki kadınlara aktarma isteği uyandırıyor. Ayrıca konuşan kadınlarla bir

özdeşlik, empati kurup bir dayanışma ve güçlenme hissiyatı doğuruyor gibi geliyor.
Necla: Petrol-İş üyesi kadınlar ve üye eşleriyle ilgili sohbetler bölumü bilinçli bır tercihtı. Bu alanda bilinç yukseltme toplantılarından esınlendık. Bılınç yukseltme toplantıları kadın hareketıne çok önemlı katkıları olmuş ve başka alanlara da aktarılması gereken bır deneyim. Kadınlar ezilme durumları uzerinde bırlıkte konuşarak, deneyımleri ortaklaştırarak bellı adımlar atıyorlar. Bu bölumün en dergının en ılgi çeken bölumu olduğunu gördukten sonra doğru bır seçim yaptığımızı anladık

Çekinme kayıt cihazına konuşamama gibi şeyler

oldu mu?
Necla: Tabii oldu. Özel alana ilişkin epey sorumuz oluyor... Herkes cevap veremiyor tabii. Ama mekanın da etkisi bir hayli buyük Sohbetleri bazen şubede bazen evlerde gerçekleştiriyoruz ve evlerde olduğu zaman daha rahat bır ortam olduğu için sohbetin bır yerinde bazı patlamalar yaşanıyor. Her zaman ve yerde dile getirilemeyecek bir kadın problemi, bir kadın deneyimi birden ağızlardan çıkıyor...

Selgin: Ilk başta bizım sorunumuz yok diyerek başlıyorlar sohbete. Sonra bırı anlatıyorken dığeri dınlıyor ve benim yaşadıklarıma benzıyor deyip birden dökulmeye başlıyor...

İki yıllık yayın hayatınız boyunca edindiğiniz deneyimlerden yola çıkarak, özelde örgütlü olduğunuz sektördeki işçi kadınların genelde ise Türkiye'deki işçi kadınların yaşadığı en önemli problem, dertler sizce neler ve bu konuda bir genelleme yapmak mümkün mü?
Selgin: Genelde en buyuk sorun ışyerlerinde ıkinci sınıf olmak. Aynı işi yaptığımız halde bız erkeklerle aynı muameleyi görmuyoruz diyorlar. Aslında bu toplumsal alandaki ayrımcılığın çalışma hayatına yansıması dıyebılırız. Mesela bir röportajımızda bir kadın işçi kendısinin bildiği ve onun işı ile ılgılı bir sorunun ona değil yanındaki erkek ışçiye sorulduğunu, o erkek işçinin de sorunun cevabını kadın işçiden öğrendikten sonra üst makama ilettiğini anlatıp, neden ılk ağızdan kendı sorumluluğundakı bır ışın kendısinden öğrenılmedığını sorgulayarak rahatsızlığını dile getırmıştı.
Necla: Problemler dızısinden bahsetmek daha doğru belkı. Ev ıçı emek sömürüsü, iş yerlerının cinsiyetçi örgutlenişinden kaynaklanan cinsiyetçi baskılar, dışarıda özellikle de kasabalarda hem ışyerinde hem dışarıda yoğun cinsıyetçi baskılar .. Sokakta, özellikle gece vard yalarında cınsel taciz...
Üretimde olan kadınlar kadınlıktan kaynaklanan ezılme deneyimlerini daha rahat ifade edebiliyorlar. Yönetici olan ve kendini nıspeten daha ayrıcalıklı daha rahat konumda hısseden kadınlar, eşlerinin ev ışleri yapmamalarını ıtıraf etmekte zorlanıyorlar. Eşlennin ev ışlerine katılmamalarını adeta kendı ayıplarıymış gıbi görüyorlar. "Benim kocam öyle değıl esasında yardımcı olur " ne yapar? "salata yapar"... Başka? Çok fazla bir şey yok...
Erkek evde oturuyor besbelli. Ama uretımde çalışan kadınlar bır noktadan sonra her şeyi anlatıyorlar. Mesela dayak yedığı söyleyen bir kadın vardı hatta "Ben de bır tane patlattım şımdı kendımı daha rahat hıssedıyorum artık kolay cesaret edemıyor böyle şeylere" diyordu. Evdekı cınsel baskıdan, şıddetten, eviçi işbölumunden vs her şeyden bahsedıyorlar yani kadınlık meselesini, kadının ezılmesini algılamaya, belki kendı hayatlarına daha dönuk yaşadıkları için daha yatkınlar.
Selgin: Bır kadın sadece çamaşırları, bulaşıkları hep ben yıkıyorum dıye yakınırken bır başkası kocam başka bir kadınla yaşıyor ama ayda bir eve gelıp beni döverek paramı alıp çekıp gıdiyor dıyordu. Bu kadın hem ekonomık olarak çok zor bir durumda hem de haklarını savunma noktasında da bılgısız ve dığer örnek ile karşılaştırılamayacak kadar kötu şartları ..

İş yerinde ne tür sorunlar yaşanıyor?
Necla: İş yaşamının cinsiyetçi örgutlenışi hepimızin kabul edebileceği bir durum. Ama bunu her kadın farklı bir bıçımde yaşıyor. Yönetici oldukları için aşağılanan kadınlar var. Bu da cinsiyetçi baskının bir başka tezahurudur Muhendis, yönetici yanında 15-20 kişi çalışıyor ve onu dinlemiyorlar, neden? Çunkü kadın Gıttiğımız yerlerden birinde bır barut fabrıkasında dınamıtlerın arazide patlatılması görevi vardı. Bu ış kadınların yapacağı bır iş değıldır, kadınlar araziye çıkamaz, bu işi yapamazlar dıye bir anlayış olduğu için kadınlar dışarıya çıkarılmıyormuş. Kadın ışçilerden bırı kimya meslek lisesi mezunu olmasına bu işlerden anlamasına rağmen ona ilk başta çay getir götur işleri yaptırmışlar. Sonra inat etmiş çıkmış arazıye gayet de başarılı olmuş. Başka bır yerde iş yaşamının cınsıyetçi örgutlenmesinin yansıması şuydu "terfi edemıyoruz kardeşım, 30 senedır burada çalışıyorum, erkeklerden daha fazla deneyıme, bılgıye sahıbım bir turlu terfi edemıyorum" diyorlardı. Bu sorunların aşılabilmesi için deneyimlerin ortaklaştırılıp ortak bir talep uretmekten geçiyor galıba ama bir dergı olarak biz bunu yapamayız ancak vesile, araç olabiliriz...

Dergi kaç adet basılıyor?
Selgin: 5000 adet basılıyor. Yani butun uye eşlerıne ve kadın ışçilere ulaşmayabiliyor ama onu önumuzdekı dönemde yapacağımız etkinliklerle telafi edebileceğiz. Bu konuda kafa yoruyoruz şu anda, yönetimin de var o yönde bır duşuncesi, etkınlikler vs duzenlemek, ev kadınlarını ve kadın uyelerimizi sendıkada eğıtım, panel vs aracılığıyla biraraya getirmek gıbi.
Necla: Derginin başardığı ışlerden bir tanesi de geçtiğimiz yıl yapılan 8 Mart kutlaması oldu. Kutlamaya Trakya'dan, Duzce'den, Balıkesir'den pek çok kadın katıldı. Şenliklıydı. Bır sendıkanın bunyesinde olmak bu açıdan önemli. Sendıka bir organizasyon ve Petrol-İş de bu anlamda sahiden sağlam bir organizasyon. Her şey bu organizasyon ıçinde bir anda duyuluyor. Geçtiğimiz 8 Mart'ta ben o kadar kadını bir arada gorunce şok oldum. Yaptığımız işlerden bırı de kadın ve erkek arasında ıletişımı sağlamak. Bunu sohbetlerde gorduk. Mesela evde bir şey oldu kadın erkeğe "bak dıkkat et seni dergıye çıkarırım!" diyebılıyor.
Aynı bıçımde bızım yaptığımız kadın sohbetlerı sendika ile kadınlar arasında da bır ıletışım kanalı oluşturuyor. Genel Başkan Mustafa Öztaşkın bır konuşmamızda "biz dergideki sohbet kısımlarını okuyoruz ve orada dıle getırılen problemleri dikkate alacağız" dedi. Bu bence çok önemli, bır bıçimiyle sendıkalarda çok fazla yer alamayan kadın ışçilerin talep, öneri ve ıhtiyaçlarını yönetıme ıletebildiği bır kursu olma ışlevi de görüyor dergi

İlerisi için düşünceleriniz neler?
Necla: Bir emsal oluşturabileceğimizi duşunuyorum. Mesela Eğıtım-Sen'den bir arkadaşım, "bızım yüzde 51 oranında kadın uyemiz var ama böyle bır dergimız yok," demiştı bir gun... Umut ediyoruz ki ılerıde dığer sendikalardakı kadınlarda böyle bir olanağa ulaşırlar.

benim saçlarım beyazdır

Kendinden küçük yaşta kadınlarla birlikte olan erkeklerin durumunun meşru ve normal, kendinden küçük yaşta erkeklerle birlikte olan kadınların durumunun ise sübyancılık olarak değerlendirildiği bir ortamdayız. Üç kadın oturup konuştu, onlar neler yaşıyordu kendilerinden küçük erkeklerle?

Belma / 48 yaşında bir yayınevinde editör olarak çalışıyor...

esasında benim saçlarım beyazdır

Yeni bir işe girmiştim... Bir gun pembe yanaklı, ela gözlü, kıvırcık kirpikli, guzel bakışlı bir genç adam geldi buroya...Tanıştırdılar, tam zamanlı çalışmıyormuş, haftanın birkaç gunü geliyormuş işe...O gun yanına geldi ve "ben sizi tanıyorum"dedi... Ben bir arkadaşımla dolmuşta işe başlayacağımın sohbetini yaparken, "şunu öne uzatır mısınız" diye para verdiğimiz öndeki şahıs oymuş... İlgimi çekmesi kadınları ilgilendiren, o zaman gundemde olan bir meselede görüş beyan etmesiyle oldu..."dur bakalım ukala, bu burada kalmaz" diye geçirdim içimden... İşyerinde bulunan erkekler, kadınlar hakkında ileri geri konuşurlardı, onun bu sohbetlere katılmadığını gördum... Sigara molalarında kızlarla dışarı çıkıyor, onlarla konuşuyordu... Bir sure sonra "hadi sız de gelin"ler başladı. Birkaç kez onlarla çıktım dışarı, kızların ondan neden hoşlandığını anladım. İyi bir dinleyiciydi, karşısındakini çok iyi gözlemliyor, onun isteklerine göre davranıyordu, ayrıca şefkatliydi... Grup halinde dışarı çıkmalar, yerini iki kişilik sohbetlere bıraktı... Sigara molalarından birinde çok uşuduğum için arkamı sıvazlayarak beni ısıtmaya çalıştığı zaman, gönlumu tam anlamıyla feth etti. Elleri öylesine şefkatli ve itinalıydı ki... Bir sure sonra hep birlikte vakit geçirmeye başladığımızı gördum... Bir şeyler gelişiyordu ama o kadar feminizme rağmen kendimden 16 yaş kuçuk bir erkekle beraber olmak duşuncesi bana urkuntu veriyordu... Birkaç kere evine gittim... Yaşımı, saçlarımın gerçek rengini soyledim ona... Karşılıklı itiraflar başladı sonra... Gönlumü ve duşuncelerimi açtım... Ikna olmam zaman aldı... Başladık... Altı yıldır birlikteyiz. Şimdi iyi ki başlamışız diyorum...

nasıl gidiyoruz?

Biz kendi aramızda yaş meselesini unuttuk...Yakın çevremiz de durumu kabullendi... Dışarıda bazen sorun çıkıyor... Işte "ablanız, annenız vs" şeklinde yakıştırmalar... İçim fena olmuyor değil... Böyle zamanlarda feminist bilinç devreye giriyor... Kendimi sakinleştirmek için oldukça sağlam teorik dayanaklarım var... Inanın feminist bilinç tazelemede oldukça yararlı oluyor bu tur mudahaleler... Başlangıçta gençliğin bir avantaj olduğunu ona anlatmaya çalışırken, o da bana "ama senin biriktirmiş oldukların var, yaşadıkların var, ben de onlara hıçbir zaman ulaşamayacağım, sen bana göre daha avantajlısın" derdi... Halen o duşuncede mi bilmiyorum...

Ikimizin ayrı evi var. Ben haftanın belli gunlerinde ona gidiyorum... Arkadaşlarımız bu arada ortaklaşmaya başladı... Muzık zevklerimiz zaten aynıydı, ikimiz de evde oturmasını seven insanız ama yemek anlayışımız uymuyor. Yemek pışirmesini seven biri- son zamanlarda bu işi genellikle ben yapıyorum ama- o yemek yaptığında mutlaka benim için sebze de pişiriyor...

Çok yuksek sesle muzık dinlemesi, iki yılın sonunda kavradığım Galatasaray tutkusu, beni çıldırtıyor... Tartıştığımızda genellikle o alttan alıyor, hatalı olduğum zamanlarda ben de durumu teslim ederim yine de... Ama ben yaşlı, bilgili ve feminist olduğum için daha az hata yapıyorum...

"O beni seviyor ben de onu, nasılsa başka kadın olmaz, benim sevgilim öyle şeyler yapmaz," demedim hiç... Feminizm böyle şeylere musade etmez biliyorsunuz... Bir taraftan güzel güzel yaşarken diğer yandan da gözlemliyorum... Geçen sene, "Aradan beş yıl geçti hâlâ beni izlemeyi bırakmadın" dedi bana... İzlemek, didiklemek, gerektiğinde deşifre etmek... Ama belki bu onun yaşından ziyade benim erkekliğe ve erkeklere bakış biçimimle ilgili bir şey .. Izlerken yaşayamazsınız şeklindeki duşuncelere ise hıç katılmıyorum... Çok da guzel yaşıyor ve öğreniyorsunuz...

Farklı ış yerlerinde ve farklı alanlarda bulunduğumuz için bazen kazalar oluyor... Onun bu tur kazalara uğrama ihtımalı bana göre daha fazla çunkü Turk toplumunda erkeklerın gözleri 30'un uzerindeki kadınlara takılmaz genellikle... 40'ın uzerindekiler de eski arzu nesneleri olarak geçmiş zaman aşklarının mezarlık bekçiliğine soyundurulur... Bir seferinde "Ben de şiir yazıyorum... Onları okur eleştirir misin?" diyen bir kız girdi yaşantımıza. Bu tur girişimleri baştan "benim sevgilim var, biz mutluyuz" filan diye savuşturuyordu... Hanı guvenlik onlemi olarak kızla beni de tanıştırdı. Ama bazen bilirsiniz, bir erkeğin sevgilisi olması, sevgilisinin ondan yaşlı olması, feminist olması, hemcinslerimiz arasında tutkuyu alevlendiren bir unsur olur. Nereye gittiğini, ne yaptığını akşam anlatır genellikle... Yine anlattı... Ama gitti... Yanı şiir eleştirisi yapmaya...Yapmış da... Şiirler çok kotuymuş Allah'tan...

Aramalar sıklaştı, kızın "tekrar buluşalım" talebi,

tabii bana da yansıdı . Durum saptaması yaptık. Benim yanımda kıza telefon açtı... "Belma bu tur şeylerden hoşlanmıyor... Bizim için ilişkimizin huzuru çok önemli. Gelmek istemiyorum" dedi. Kız bir daha aramadı...
Geçenlerde Seda Sayan kendisiyle söyleşi yapan muhabire, "Valla, aşık olacağım erkeğe gidip senin yaşın kaç d ye sormam," diyordu... Aklın yolu bir...
Biz ilişkimizden memnunuz, ne kadar gıder? B lemiyorum... Ama Turkiye'de yaşayan bir kadın olarak 40'ın uzerindeki evli barklı adamların çapkınlık potansiyellerinin gençlere göre çok daha yuksek olduğunu bilıyorum... O nedenle, gönlunuze, kafanıza, ruhunuza uygun biri olduğunda yaş hesabı yapmayın derim ben... Hem sonra bir yandan guzel guzel aşkınızı yaşarken, dığer yandan erkek egemenlığini de aşındırmış oluyorsunuz...

Selma / 45 yaşında işletmeci

erkeklerin fethetme arzusu baki kalıyor

Kendımden genç bir erkekle ılk bırlıkte olduğumda yaşım sanırım yirmi beş falandı, o da benden altı yaş kuçuktu. O arada benim kendimden beş yaş buyuk başka bir sevgilim de vardı. Aşkta denemelere meraklı oludğumuz yıllardı. Üçümuz hep birl kte gezerd k. Ondan sonra makul bır dört yaş kuçuk dönemı yaşadım. Kendımden dört yaş kuçuk, ama en az beş yaş buyuk gösteren bir adamla uzun bır ilişki. Yine kendımden dört yaş kuçuk bır adama aşık olup ondan ayrılma...
Sonra birden işler değişti. On yaş, on bir yaş gibi farklarda dolaşmaya başladık. Kendımden on yaş kuçuk, uç tane, uzun, kalıcı ilişkim oldu Bu uç ilişkım de buyuk tepki topladı On beş, yirmi yaş kuçuk kızlarla birlikte olmakta hiçbır sakınca görmeyen erkekler bana subyancı muamelesi yaptılar
Bir ara yaşıtım (uç yaş kuçuk!) bır erkekle flört ettık ve yaşıtlarımla geçinmenın benim için ne kadar zor olduğunu anladım
Benim fark ettiğim birkaç şey var bu konuda. Birincisi şu, bazı romantık kalıplar var dunyada. Bu kalıpları bız edebiyattan, fılmlerden falan öğreniyoruz. Ve en ciddi sanat eseriyle en boktan pembe dizi de aynı kalıpları kullanıyor aslında. Genç ve saf kız-ona ders veren akıllı adam bir kalıp. işte, iki yaşıt birlikte birşeyler yapıyorlar bır kalıp. Eşcinsel kalıplar bile var ve belli bir meşruiyeti var bunların ama kadın yaşlı erkek genç kalıbı yok. Ve o yuzden muthış ırkıltıcı geliyor insanlara
Öte yandan, her çekim bellı psıkolojık birıkım ve etkileşımler sonucu oluşuyor. Baba sevgısıne hasret genç kızlar kendılerinden yaşlı erkekleri tercih edıyorlar örneğin. Nitekım ben de öyle buyudüm ve ilk buyuk aşkım kend mden yaşlı bır erkekle oldu. Her şey felaketti. Belki daha sonra gençlerle rahat etmemin sebebi budur. Aynı şekılde bazı genç erkekler de, ya anneleri güçlü olduğu için ya da başka bır sebeple kendılerınden buyuk kadınları çekıcı buluyorlar Bunun bir sebebi bu olabılır. Yani koruyan kollayan, akıllı bır kadın tercih etmek. Bır yandan da, bazı genç erkekler kend lerinden daha güçlu, akıllı vb. bir kadını fethetmenin daha önemli, çunku daha zor olduğunu hissediyorlar ve öyle kadınları tercih edıyorlar. Ama fethetme arzusu bakı Öte yandan arada flört ettiğim yaşıtım erkekle şoyle bır şey yaşadım. Benimle sureklı aşık atıyordu ve entelektuel olarak kend sinin benden ustun olduğunu varsayıyordu. Çunku hep kendınden çok genç kızlarla olmuş! Bır ilişki kurmamız mumkun değıldı. Ama sadece o da değıl, erkekler şöyle bir şey yapıyor. Eğer birl kte olmasalar kendılerinden ustun hissedecekleri bir kadınla birlikte olunca eş tlendıklerini sanıyorlar. Bir yandan da gerçeklık o değıl, onu da içten içe hissedıyorlar ve o noktada bır gerılım doğuyor. Bense bazen bu konuda erkek gibi olduğumu duşunuyorum, ben ciddiye almadığım, fıkren saygı duymadığım birisiyle birlıkte olabilirim. Sevgi ve arzuyla, bunun birbırınden farklı olduğunu duşunuyorum. Erkekler zaten hep böyle yaptığı için değıl, aşk hayatımızdaki butun ihtıyaçları karşılamayacağı, en önemlı il şkımız olmadığı için. Ama aşk her şeydır, en yuce duygudur, aşık oludğum insan beni temsıl eder dersenız, tabıı başka kriterlerle seçiyorsunuz. Bazen de cinsel cazibe faktörünü tamamen boş veriyorsunuz.
öte yandan şöyle bir şey de var. Eskiden erkekler genç kalır, kadınlar çokerdi. Şimdi tam aksine Genellikle kadınlar çok daha genç gösteriyor ama yine de kendilerdınden buyuk erkeklerle oluyorlar. Yani mesele bir cınsel çekıcıl ğın eşıtlenmesi ya da denk olması meselesi değ l -ki kım demış gençlık mutlak biçımde çekıcılıktır dıye?- daha gençlerle birlıkte olmak erkeklerin tekelinde olan bir hak ve bu neredeyse ellerındekı son kale g bı, başıma geld ği için biliyorum en tepki toplayan şey kadının erkekten buyuk olması. Aysel Gurel, her zaman ıçin, Suha Özgermi'den daha fazla tepki topluyor.

Selen / Öğretmen, 40 yaşında

güçlü kadın olmak, erkeğin hayatını kolaylaştırıyor

Kendınden genç bir erkekle olunca, yaşanmışlıklarının benden az olması biraz sorun olarak yansıyabilıyor. Çunku onun yaşam deneyımınde önune neler çıkabileceğını göruyorsun, onun ıçin daha bu yollar aşılmamış henuz. O yuzden sen daha önde ve yol gösteren durumda oluyorsun. Zaten kadın ve erkeğın ilişkısinde kadının daha koruyucu kollayıcı yanı var. Erkeğın bu konumu seni koruyucu rolunu sahıplenme yada sahiplenmeme arasında bırakıyor.
Senın ılışkıde daha olgun duruyor olman, birçok şeyi biriktırmiş olman, onda belli şeyleri daha kolay yapabileceğın duşuncesını, duygusunu yaratıyor. Seni daha bılınçlı görmesi, daha güçlu görmesi ve bır takım işleri sana daha rahat bırakması, kendısinin de yapabileceği şeyleri sana bırakması, korunma duygusu ile hareket etmesi söz konusu oluyor. Annesi gibi gorme durumu gelişebılıyor veya ona dönuşebılıyor, yenıden yenıden kendınle hesaplaşmak zorunda kalıyorsun. Genelde hayatta güçlu kadın olmak zorunda kalmış isen bu rolü sahıplenmek senin içınde daha kolay bir şey oluyor ama ben bu şekılde yaşamak istıyor muyum sorusu kafamda soru olarak kalıyor.
Ben kendi ilişkimde anneye bır özlem arayışı olmadığını duşunuyorum ama bazı ayrıntılarda da bunları yakalıyorsun. Onun yaşayabileceği, önune çıkan pek çok şeyi konuşurken mantıklı önerılerde bulunabılıyorsun ve bunlar senın şu kadar sene önce yaşadığın noktalar olabılıyor. Ve bu yaşanmışlıktan sonuçlar çıkarabılıyorsun. Böyle bir kolaylık oluyor onun için. Ama her şeye rağmen şunu da söylemek gerekir; erkeğın erkı uzerıne kurulmuş bir toplumda, bir erkeğın kendısinden yaşça buyuk bir kadınla ustelık de tersi olması gerektığı vurgulanmışken bunu göğusleyebılır olması, tum zayıflıklarına rağmen belki daha demokratik, daha eşitlikçi bir yonunun olduğunu duşunuyorum. Sureklı benımle yarışan bır erkekle, sureklı eksık olduğunu duşunen bir erkekle bırl kte olmak bana boğucu da geliyor.
Eskiden kendi yönumu çizmeden hayatta bır erkekle kuracağım ilişkiler hemen hemen her kadında olduğu gıbi onun beni koruyup gözetmesi, guç alabileceğim bir ilişki ıstıyordum Ama kendi ayakların uzerinde durduktan sonra ille bir ilişkiden guç alayım, destek değıl ama onun beni hep koruması gibi beklentılerın azalıyor. Bır de kendı hakların, kendı sınırların daha tanımlı hale geliyor ve bunları koruma konusunda daha kıskanç davranıyorsun. Surekli taarruzda bulunan bir erkeğe katlanmak daha zor geliyor.
Uzun suredır kurduğum ilişkıler aile ve çevre sorularak şekıllenir olmaktan çıktı. Böyle sorun yaşayacak bır erkek beraber olmak istedığim bir şey değıl. Gerçekten sana değer verenler bunu anlayabildiği için o çevrede böyle bir yaşanmıyor. Sorun çıkmıyor belki seni dominant bır kadın olduğunu da bıldıkleri için onlar içinde anlaşılır bir şey oluyor. Yani bir ılışkıden beklentilerini onlarla konuşmak daha kolay. Anlamayanlar için bu durum, senin garıplığın olarak algılanıyor. Kiş sel olarak ne deneceğini sorun yapmadığım gibi insanların da kafasında sorunları varsa gelıp sorsunlar ya da kendıleri çozsunler dıyorum. Nasıl hesaplaşacak, ne yapacaklarsa...

Beyhan

Araba alıp kadın olan, olduğunu söyleyen birini tanıdınız mı hiç? Yazdığı kitaba böyle bir isim verene ya da. Ben tanıdım. Aslında tanıyordum/ tanıdığımı zannediyordum. Ama asıl, yaptığımız söyleşi esnasında sakatlarla ilgili yüzleşmemi yaşadım diyebilirim. Ve Nazmiye'yi yeniden tanıdım..

Nazmiye Güçlü:

özürlüdeğilsakatım

Önce kitabını okudum tabii ki. Kitaba adını veren öyku daha önce Pazartesi'de de yayınlanmış olan bir öykuydu. Araba aldığında, kırmızı ışıkta yan arabadaki adamın ona laf atmasına, "teşekkur ederım," diyerek cevap verdığ'ni, yaşadığı şeyin taciz olduğunu bılmesine rağmen bundan duyduğu mutluluğun kadın olduğunun farkedılmesinden dolayı olduğunu gördüğünü anlatıyordu. O zaman çok ılgimi çekmemiştı. Kitabını okuduğumda yeniden karşıma çıktı bu hikâye. Kitabı bır solukta okudum. Şimdıye kadar Nazmıye'nin bazı yazılarını okumuştum zaten. Ama elımde 244 sayfalık kitap vardı şimdı. Butun hikâyeler sakatlarla, sakat olmayla, sakat yaşamayla ve Nazmiye'nin benım gibiler ıçin ıcat ettığı kavram olan sakat fobik ınsanlarla ilgiliydi. Kitabı okuyunca somut iki şey öğrendim. Uç şey yaptım. Birıncısi kapının zilini zar zar çalmamayı, beklemeyı. Nazmıye'nın kalkıp kapıyı açmasına fırsat tanımayı yani. Ikıncisi telefon ederken uç kere çaldırıp kapatmamayı öğrendım. Ona gıderken de uyguladım. Onun yazmadığı ama benım ıkitap sayesinde içimden gelerek yaptığım uçuncu şey ise, evine gıtmeden önce onu arayıp, "bır şey lazım mı" demem. Yanı, dıyeceğim odur kı, bu kıtabı mutlaka okuyun. Hepımızın, sorgulayacak, yuzleşecek ne kadar çok şeyımiz olduğunu bır kez daha fark edeceksınız. Sorularıma verdığı cevapları okuduktan sonra kitabı okumayı daha çok ısteyeceğinize eminım. Benim son sözum Nazmiye'ye, o uç şeyı ve daha ötesını fark ettırdığı için, teşekkur ederım!

Ne zaman başladın yazmaya?

Ben kırk yaşımdan sonra yazmaya başladım. Dunya özurluler gunu dıye haberler çıkmıştı gazetelerde. Butun gazetelerin yayın yönetmenlerını aradım. Hıçbırine ulaşamadım. Bır tek Agos Gazetesi yayın yönetmenine ulaştım. Özurlu kavramının defolu anlamına geldığini ve eleştirilerımı söyledım. Dınledı ve sonra, "bunları yazar mısınız?" dedi. "Ben yazı yazamam," dedim. Çok ısrar etti, ben de yazdım. Üç gun uğraştım, o yarım sayfa yazı için. Ondan önce, bır tek satır mektup yazmışlığım yoktu benım. Bu arada ben arkadaşlarıma başıma gelenleri anlatır dururdum. Bır gun yine bir şey anlattım. Bir arkadaşım, "tam Ökuz Dergisi'ne göre bir yazı olur bu," dedi. Ben de Ökuz'e gönderdım. O yazıya para verd ler. Çok mutlu olmuştum. Sonra Ökuz'dekı yazıyı görup, M lliyet'ten ıstediler, sonra o yazıyı isteyen kişi işten ayrıldı Yazı elımde kaldı. Ben de onu Radıkal 2'ye gönderdim Sonra Radıkal'den anneler gunuyle ılg li yazı istediler. "erken buyur sakat annelerın çocukları" yazısını yazdım. O arada Özgur Gundem'e köşe yazdım, Pazartesi'ye yazdım. Böyle başladım yani.

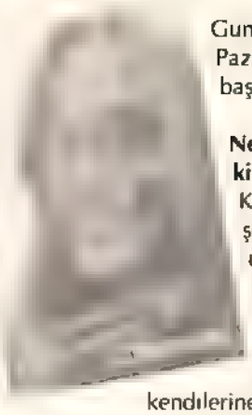

Neden böyle kelimeler kulanılıyor ki? Özürlü, engelli vs.

Kadına bayan denmesi gibi bır şey bence. Kadına kadın demeye utanıyor, bayan dıyor. Eskiden özurlu ya da engellı gibi kavramlar yoktu ki. Sakat kelimesi o kadar çok olumsuz anlamda kullanıldı kı sakatlar kendılerine sakat dıyemez oldular. Özurlu kelımesi kullanılmaya başlandı. Devlet tum yazışmalarında bunu kullanmaya başladı. Bu bile yeterli benim kullanmamam için zaten. Özurlu kelimesi defolu kelimesiyle eş anlamlı Devletin bakış açısını yansıtıyor bu. Ben kadına kadın, sakata sakat derım. Surekli bir kelıme yıprandı, yenısini çıkaralım mantığıyla olmaz ki. Kavram kargaşası doğuyor ondan sonra. Bır panelde kör bır arkadaş, "bizım mahallede gidin benı gorme engellı Emin dıye sorun kimse bılmez, kör Emin deyın herkes tanır," demişti Yenı kelıme uretmek yerine, sakat kavramına olumsuz anlam yuklenmesinden vaz geçılmelı. Insanlar sakatlara bakış açısını değiştirse daha kolay olacak.

Yazar olmadan önce ne yapıyordun?
Yapmadığım iş kalmadı ki, otuz kusur iş yaptım. Hayat beni yazmaya zorladı. Mecburen yazar oldum aslında. Ama çok okurdum. Annem kardeşimi pazara götürüp, beni evde bıraktığında, kitap okurdum ben de. Okulda çocuklar, tenefuse çıkar oynardı, ben çıkamazdım, okurdum. Şimdi yazar olmak, kendime bunu demek çok hoşuma gidiyor.

Sadece sakat olmakla ilgili yazılar yazdığın için sıkıldığın oluyor mu? Yazıların ya da yaşamda karşılaştıkların sende nasıl bir tepki yaratıyor?
Sen ne zaman hatırlarsın kadın olduğunu. Hep kadın olduğunu düşünerek mi yaşarsın? Hayır. Sokakta laf atıldığında, bir filmde, bir kitapta cinsiyetçi bir şeye rastladığında hatırlarsın. Aynen ben de öyle yaşıyorum işte. Sokakta biri alay ederse sakat olduğumu hatırlıyorum mesela. Ama kadın olmaktan bir farkı var tabii. Kaldırım yüksekse çıkamadığımda, çok katlı bir yerin merdivenlerinde hatırlıyorum filan. Bazen kadın, bazen sakat, bazen anneyim. Çocuk eğitimiyle ilgili bir konu oluyor, o zaman annelığimi hatırlıyorum. Benim de on altı yaşında bir oğlum var çünkü. Ama her an sakat olduğumuz düşünerek, evde bacaklarımı uzatıp, kitap okurken aklıma gelmiyor. Ama o kitapta cinsiyetçilik olduğu anda kadın oluyorum. Sakatlara yönelik bir ayrımcılık olduğu anda sakat oluyorum. Ben durup dururken de yazı yazmıyorum zaten. Hep bir yaşanmışlık ve öfke duymam sonucunda yazıyorum. En çok bu konuda yazmama eleştiriler var tabii. Hem bunu yazmıyor, bilmiyor kimse, ben yoruldum anlatmaktan arkadaşlarıma bile. Ama ayrımcılık da bitmiyor ki. Muhalif hareketlerde bile sakatlara ayrımcılık yapılıyor. Sakatlara sakatlar bile ayrımcılık yapıyor. Sakatlara ayrımcılıktan kimse muaf değil. Bu da beni delirtiyor. O yüzden yazıyorum.

Kendini feminist olarak tanımlıyorsun. Peki sakatlık ne senin için? Bir kimlik mi, özellik mi, bir ne?
Valla tam olarak ben de bilmiyorum. Fakat o kadar benziyor ki sırf kadın olduğun için aldığın tepkilere. Kadın olduğun için gecenin bir vakti çıkıp gezersen, başına bir şey gelse, suçlanırsın o saatte sokakta olduğun için. Sokaklar erkeklerin çünkü. Hayat bize yasak. Sırf sakat olduğum için ben çok düşüyorum mesela, bacağım kırılıyor, aylarca hastanede yatıyorum. Önce, "nerede düştün?" diyorlar. Eğer oğlumu okula götürürken düşmüşsem daha az kızıyorlar. Yok eğer, bara giderken düşmüşsem, "ne işin vardı," diyorlar. Önceleri anlam veremiyordum. Şimdi anlıyorum, demek ki sakatsan sokağa çıkmayacaksın. Çok benziyor ikisi. Ama bunu tartışacağım bir alan olmadı. Sakat örgütleri de bunları tartışmaya uygun değil. Sakatların uğradığı ayrımcılığı açıklayan bir ideoloji yok. Feminizm kadınların ezilmelerini açıklıyor. Marksizm işçi sınıfının ezilmesini tahlil ediyor. Ama onun dışındaki ezilmeler için bunlar yeterli olmuyor. Sosyalistler kendileri ezilmese de ezilen başka işçiler için mücadele ediyor. Feminist kadınlar kendisi dayak yemese de başka kadınların haklarını savunuyor. Ama aynı şey sakatlar ya da diyabet hastaları, ya da böbrek hastaları için de düşünülmüyor. Ama kimse bunu umursamıyor. Beni en çok feministlerin ve sosyalistlerin sakatlara ayrımcılık yapması öfkelendiriyor. En çok en yakın arkadaşına kızarsın ya onun gibi bir öfke bu. Ben anlamak için yazıyorum. Hiçbir şeyi çözmüş değilim. Tartışıyorum bir yandan da.

Kitabın bir bölümünde çözüm önerileri de yapmışsın. Bu öneriler, mimariyi, çevre düzenlemesini de kapsıyor. Bunların olması için bakış açılarının değişmesi gerektiğini söylüyorsun...
Evet. Mesela, Vizontele Tuuba benim için çok önemli bir filmdir. Bir devrim diye yazmıştım. Yani tekerlekli sandalyede bir kadına, "ne yapıyorsun?" diyor. Cevap, "hiç," "hiç yapma, boya yap," diyor. Tekerlekli sandalyedeki kadına boya yaptırıyor, o düzeneği kuruyor. Bu kadar basit aslında. Hepimiz için hayatı kolaylaştırmak çok basit. Sadece anlayışı değiştirmek lazım. Tekerlekli sandalyedeki insanlar badanacı olsun demiyorum ben. Ama isterlerse olsunlar diyorum. Bunun düzeneğini de Deli Emin yapabiliyorsa, hepimiz yapabiliriz. Yeter ki anlayış değişsin. Ben bu filme tabii ki bayılacağım. Çok önemli bir şey yaptı Yılmaz Erdoğan. İlk kez bir sinema filminde sakat olduğu için, aşağılanmadı birisi. Koşulların ona göre de uygun hale getirildiğini gördüm. Bilirsiniz bizim bütün filmlerimizde hep sakata kız verilmez. Sakatı sevgilisi terk eder. Bütün senaryolar böyledir. Yazı Tura filmi bence çok iyi bir savaş karşıtı film. Ama birinci öykünde sakat kalan askere kız verilmemesi çok klasik bir şey. Eleştiri gibi sunulsa da varolanı yeniden üretiyor aslında. Sakatlar ne düşünür onu izleyince, ya da sakat anne babaları? Bunları da önemsemek gerekiyor.

Kitaba dönersek, çok arayan oldu mu seni? Televizyonlara çıktın. Sakatlardan nasıl tepkiler aldın?
Hiç ummadığım kadar çok arayan oldu. Kitap çıkalı bir ay oldu. Özellikle sakat kadınlar o kadar çok arayan oldu ki. Yayınevini arayanlar oluyormuş, ağlayarak, "hayatım değişti," diyorlarmış. Hayatım değişti diye kadınlar aradıysa beni kitap işe yaradı demektir. Bir tek kişi bile arasaydı, işe yaradı derdim. Genç kızlar arıyor, sokakta sarılanlar oluyor. Hayatım değişti diyorlar. Sakat olmayanlar da aynı şeyi söylüyor. Çünkü, "farklı bir bakış açısı kazandım," diyorlar. Bir kadın , "sayenizde annem altmış yaşında etek giydi," dedi ağlayarak. Ben de ağladım. Bunlar çok önemli. Değişim bu kadar kolay mıydı? Bunu soruyorum son günlerde kendime.

İlk olması belki de...
Belki de. Ama bunların hiçbiri olmasaydı da, annem kırk beş yıl sakat kızım var diye üzüldü durdu. Şimdi, artık bir yazar kızım var diyor. Bu bile yeter bana. Üzülmüyor artık. O kadar çok mektup ve telefon alıyorum ki inanamazsın. Sakat olmayanlar da var arayanların içinde. Bir üniversite profesörü de, bir garson da sağcı da solcu da çok etkileniyor. Ben daha tam anlamadım. Kavramaya çalışıyorum ben de. İlginç şeyler çünkü bunlar.

Sence bütün bu tepkiler içinde anlamak mı, yoksa acıma duygusu mu var?
Orası çok ilginç ama bana acıyamıyorlar. Hâlâ sakatlara acıyanlar var. Sen de bende yok diyemezsin. Herkeste var. Bana acıyamıyorlar. Ben şaşırtıyorum onları. Kısa etekler giyiyorum. Gülben Ergen'in programında, Gülben Ergen bana, "çok güzelsiniz, saçlarınız çok güzel," dedi. "Yaşlılıktan," dedim. Çok şaşırdı. Yaşlılık ve güzellik asla yan yana getirilemiyor çünkü. Ben sakatlar ve yaşlılar arasında da ilişki kuruyorum. Bugün sakat olmayanlar da elbet yaşlanacaklar. Bugün yol, kaldırım vs. şeyleri sakatlara göre düzenleyecek olanlar, yarın kendi yaşlılıklarına da yatırım yapmış olacaklar çünkü. Yaşlılıkla sakatlık arasında benzerlik var. Ama bu güzellik ve yaşlılık meselesi aynı cümlede bile geçemiyor. Kadınların güzelleşmek, yaşlanmamak için acı çekmelerini bu yüzden anlamıyorum. Dünyada çok daha kötü şeyler var, enerji buna harcansa daha iyi olmaz mı?

Hülya Uğur Tanrıöver

Şehnaz'dan Aliye'ye aynı taş aynı hamam

Hamamlar "jakuzi", taslar köpüklü sünger oldu. Ama su hâlâ aynı kirli/zehirli su... Şehnaz Tango'yu hatırlar mısınız? Hani, yaşını başını almış, "koskoca kadın" diyeceğimiz bir kadın kahramanın yaşadıklarını hatırladınız değil mi? Ama ne oldu ? "Şehnaz çok feminist oldu, reytingler düştü" dendi... Hem zaten sevgilisi de Şehnaz'a bir "yüzük" hediye etti Kolektif namusumuz kurtuldu, dizi de bitti.

Olabildiğince geniş kitleyi ekran önüne "kilitlemek" isteyen ürünlerin ortak özellikleri olduğunu hepimiz biliyoruz. Çekici, sürükleyici olmaları, dikkati canlı tutmaları, "ilgı"yı çekmeleri, başka etkinliklere "tercih edilir" olmaları Hoş, canım Turkiye'mde, küçücük bir azınlığın dışında silme "L tipi" cezaevine, yani "evine" ve o evi merkez alan ataerkil ideolojiye kapatılmış olan kadınlar için "başka etkinlikler" ne olabilir ki? Sinema, tiyatro, konser? Hangi kadın, nasıl gidecek akşam tiyatroya? Hangi parayla? En önemlisi de hangi "alışkanlıkla"? Kitap okumak .. Bizde insanlar okur-yazar değil ki! Nufusun yüzde şu kadarı falan demiyorum, bunlar göstermelik laflar. Bir kitap okumak için gerekli olan okur yazarlık "Ali topu at""ı, ya da "Ataturk Selanik'te doğdu"yu "sökme"nin ötesinde şeyler gerektirir. O da ya hiç yoktur, ya da okul zamı öğrenilmiş olsa da, sonra okumaya okumaya unutulur Böylece insanlara kalan seçenek ya TV izlemek, ya TV izlemektir (tabii kadınlar açısından, yarının yemeğini yapmak falan da olabilir..

Ama bunu hiç açmayalım). TV'de de onların duygularını harekete geçiren, benzed kleri ya da benzemek istedikleri kişileri, ilişkileri, hayatları, vb. gösteren programlar en tercih edilenlerdir. Bunların formülleri bellidir ve dunyanın her yerinde aynıdır. O kadar ki populer kultur alanında da "ileri" olan Batı dunyasında şimdilerde "senaryo" programları vardır. Evet! Bayağı bilgisayar programı, tak makineye, ver iki kahraman turu, bir "alt tur" (aşk, macera, sit-com...), birkaç detay daha. Hokus-pokus.. buyrun size dizi hikâyeniz. Hayır TV'lerimizdeki onlarca (son on yılı duşunecek olursak yuzlerce... Hatta, uşendim tek tek saymadım ama 1000'i bulmuş hatta geçmiş olabiliriz) diziyi ureten senaristin emeğini hiçe saymıyorum. Sadece bir gerçeğin altını çizıyorum. Gerçi bu konuda bir başka gerçek de bizim pek sevilen bazı dizilerimizin, ustelik de yine bizim ekranlarımızda daha önce gösterilmiş bazı yabancı film ve dizilerin ikiz kardeşi olduğudur ama... Buna ileride değineceğiz

Populer kurmaca urunlerinde, yani filmler ve dizilerde, insanları yormayan ama surukleyen şeyler tercih edilir. Duşunceden çok duyguları harekete geçiren şeyler. Ki kimlerimizin "vıcık vıcık melodram" olarak adlandırdığı da budur Hani eski Turk filmleri konusunda annelerimiz birbirlerine gördukleri filmlerin guzelliğini, "ay şahane filmdi, bir ağladım, bir ağladım," diye anlatırlardı ya... Benzeri dizilerde geçerlidir, yer yer ağlamak,gulmek olur ya da kızmak-öfkelenmek, ama en önemlisi bir sonraki bölumu merak etmek.

İşte bu dizilerimizdeki kahramanlar da izleyicilere benzeyen ya da izleyicilerin benzemek istedikleri kişiler olarak tasarlanır. İzleyicileri yormayacak, duşunmeye, tartmaya, ince değerlendirmeye, yani "ciddi" şeylere itmeyecek karakterler olmalıdır bunlar Dolayısıyla da dizi kadınları ve erkekleri (çocuklar apayrı bir konu...) ya zaten gerçekte varolanı üretirler : yani egemen modeli. Ya da "özenilmesi" gerekeni... Ama, ama... Nedir bizim bugunku Türkiye'mizde özenilen: tuketim toplumunun sunduğu modeller: zenginlik, luks, para, iktidar, vs. Bunun alternatifi "cemaat toplumu"nun "manevi" değerleridir, ki biz kadınlar açısından aynı derecede tehlikelidirler. İlk yerli dizilerimizde ve sonraları en popüler olan dizilerimizde kadın karakterler genelde izleyiciye tip ve yaşam tarzı olarak benzeyen orta sınıf, orta güzellik-çekicilik sahibi olarak tasarlanırdı. En önemli özellikleri sonsuz fedakârlıkları, sevecenlikleri, her şeye herkese koşturmalarıydı. "Özlediğimiz mahalle yaşamı", "yitirdiğimiz değerler" falan gibi klişelerle sunulur ve sevilirlerdi Sonraları biraz farklılıklar girdi devreye. çoğunlukla "ev kadını" olan bu ana karakterler az biraz çalışmaya başladılar (gerçi çoğunlukla ev kadınlığının devamı turden meslekleri vardı: öğretmen, terzi, kuaför falan gibi. Ben makine muhendisi ya da ne bileyim plastik fabrikasında ustabaşı bir kadın hatırlamıyorum). Ama bu genelde ya laf olsun diyeydi, ya da kocalarından ayrılıp "ev geçindirmek zorunda" oldukları için. Zaten Turk dizilerinde kadın-erkek hiç kimsenin iş yaşamı (eğer bu iş mafya dizilerinin "adam öldurmece"si değilse) yoktur, görülmez, işlenmez. Sonra klasik evlilığın dışında aşk yaşama ihtimalleri doğdu. Örneğin Şehnaz Tango ile. Ustelik de yaşını başını almış, hani "koskoca kadın" diyeceğimiz bir kahraman için bu bayağı farklı bir konumdu. Ne oldu ? "Şehnaz çok feminist oldu, reytingler duştu" dendi... Hem zaten sevgilisi de Şehnaz'a bir "yuzuk" hediye etti. Kolektif namusumuz kurtuldu, dizi de bitti.

Benzer biçimde İkinci Bahar'ın Hanım'ı "kadından kebapçı olacağını" kanıtladı da... Amaç dukkân sahibiyle aşk-meşk, mutlu evlilik ve hatta Turkiye'de mutlu evlilik, çocuksuz olmayacağı için, elli yaşında bir de "oğlan" doğurmakmış meğer (hem de ilk karısından uç kızı olan bir adama!). Örnekten bol bir şey yok İyisi mi ben genel sınıflandırmalara geçeyim ve şimdiki sevgili dizilerimizden birkaç "aktuel" örnek vereyim.

Dizilerimizde birkaç tur kadın kahraman vardır. Klasik fedakâr eş-iyi annelerin ötesinde (deyim Ayşe Saktanber'e aittir) benim "gerçek ya da

simgesel ana" olarak adlandırdıklarım. Bunlar ille de çocuk sahibi olmayabilirler: örneğin geçen iki yılın modası "ağa" d zilerindeki hizmetçi takımının şefleri ya da tatlı-sert öğretmenler. Yaramaz kızlar bunlar özellikle babalarına, bazen de başka buyuklerine karşı çıkarlar ama bu ısyanlar hep pek masumdur : okul seçimi, meslek seçimi, bazen eş seçimi gibi durumlarda, ama "ıffetleri" pek tamdır, yani buyuk çoğunlukla bekâretlerine halel gelmez, gelırse de evlenirler ya da "tevbekar" olurlar. Hataları çocukluklarına verilır, hem zaten suruden kaçanı kurt kapmıştır, pişmandırlar "Modern" meslek sahibi, özerk (oldukları varsayılan) kadınlar: bunlar klasık öykulu dızılerın ikinci derecede kahramanlarıdır, iyıdırler, hoşturlar. Ama "aksesuar" olarak kullanılırlar. Mafya dızılerının kadın avukatları falan bu kategoriye girerler, ama şimdilerde hemen her dizıde bunlardan vardır. Bazıları da super iyi ana kadın karakterimizi kıskanmak ya da onunla (negatif) denge oluşturmak ıçın vardır. Yerli "sex and the city"lerimizle ortaya çıkan meslek ve (guya) güç sahibi özgur kadınlarımız yenı bır turdur. Belki en ilginç yanları kadınlar arası dayanışma örneğini vurgulamalarıdır. Ama bu dayanışma ya aşk acılarını unutmada ve mumkunse acılen bir başka sevgili bulmada geçerlıdır, ya da daha acıklısı "hatasız kul olmaz"larla eski kocaları affetmede. Bir de tabıı ortak özellik olarak "Cosmopolitan" kızı olmayı sayabilirız: guzel, bakımlı, çok şık giyınen, dekor dergısınden fırlamış evlerde oturup, ha bıre benzerı cafe'lerde buluşan... E, sponsorluk d ye bır şey de var ya! Ağa dızılerımız ya da yerl Dallas'larımızla bırlıkte ortaya çıkan ve aslında eski Turk f ılmlerimizde bolca varolan bır başka kadın karakter ise "kötü kaynana"dır. Sümbul Hanım'dan Behiye Hanım'a duşmuşlerdir bır "soy-sop-oğul-oğlan doğurmak-aile adını korumak-mal mulkü sahıplenmek"in peşine... İzleyici delirir, kızar... Ama aynı zamanda da hayranlık duyar/duyabılır. Çunku ıktıdar her şeydir. İktidarın en buyuğu ise aılededır. Başta baba, yoksa ış anneye duşer ve anne zaten erkek olmamanın "kompleksıyle" daha da gaddar olacaktır!

Hem bizim tum bu sonbahar TV sezonumuz, dızılerımızın yanı sıra bır de "kaynanayla" geçmemış mıdır? Zıra TV soylemi bir butundur. Ustelık "iyi" kurmaca ıçin iyı çatışmalar gerekır... Uzmanlar buna, "dramatik yapının temel taşlarından bırı," dıyeceklerdir.

Dızılerımızin "hikâyeleri" ve söylemlerı için... Bizi izlemeye devam edin!

GULNUR ACAR-SAVRAN

Beden Emek Tarih

Diyalektik Bir Feminizm İçin

388 sayfa

Gülnur Acar-Savran, *Beden Emek Tarih*'te feminist politikanın bıçımlerını v araçlarını sorguluyor; ıkılıkleri aşan dıyalektık bır femınızm ıçın kuramsal bi çerçeve oluşturmaya gırışırken toplumsal bilimlerın son yıllarda yıldızı parlaya kuramlarıyla hesaplaşıyor:

"Bu kıtap, teoriye doğru bır geri çekılış döneminin ürünü. Ama hıç kuşku yo ki, çekildiğim bu yer de politikadan arınmış bır yer değil; burada da ideoloj demek ki bir tür politik çatışma var Buradakı politika, toplum bılımlerind kendını her yandan dayatan hegemonik bir bakış açısı ve kendısınınkinde başka sesleri yok sayarak, duymayarak susturan büyüklenmecı bır tav karşısında, yine de kendı söylediklerine yabancılaşmama dırencını göstermek

YAŞAR ÇABUKLU

Toplumsalın Sınırında Beden

184 sayfa

"Şimdı, burada, her an mutlu olmaya kılıtlendığı için, bıreyin en küçük bır sürçmeye acıya tahammülü kalmamıştır postmodern toplumda. Kesıntıye uğramaması gereke bır hız, şeffaflık arzusu, durmadan, 'arızalanmadan,' ebedıyen ışlemesi gereken b beden saplantısı, hafiflığın mutlaklaştırılması, rıskın abartılıp güvenlığın yücelтılmesi tüm bunlar postmodern toplumun bıreyını acı karşısında çıplak bırakmakta v hayatı boğmaktadır "

Yurttaşlık, cemaat, gelenek ve modernlık, yoksulluk ve ışsızlık, postmodern etık nostalji, yaşlılık, acı, hastalık, moda, fetişizm, spor, yemek...

Yaşar Çabuklu'nun büyük çoğunluğu *Virgül* dergısında yayımlanmış 10, bu kıtapt ılk kez yayımlanan 8 denemesi, gündelik yaşamın farklı alanları üzerinde gezınerek kolektif bırlıktelıklerin sarsılışı sırasında "beden"ın halleri ve mıtleri üzerind yoğunlaşıyor.

İnönü Caddesi, Emektar Sok No: 24/B Beyoğlu-Gumussuyu / IST
Tel:(0212) 252 42 80 **Faks:**(0212) 293 15 44 **Web:** www kanalkitap com KANA

Gözde Akgüngör

Latife Tekin: bizim zincirlerimiz anılar

Son romanı Unutma Bahçesi vesilesiyle görüştüğümüz Latife Tekin'le sadece kitabını değil, kadınları ve edebiyatta kadının yerini konuştuk.

Bodrum Gumuşluk'te yaşayan Latife Tekın'le görüşmemiz pek kolay olmadı. Bız gidemedık, o gelemedı; internetten bır röportaj yapmaya karar verdık, yaptık da. Gelin görun ki birbirimizın sözlerını dinlemeden konuşmuş olduğumuzu farkettık. Bu arada İstanbul'da duzenlenen İlhan Berk saygı gecesine katılacağını öğrenince sıl baştan deyip yenı bır randevu ayarladık. Vakıt darlığından ancak kuaförde buluşabildik. Föndu, kesımdi derken saçlarımızdaki yıldızlara veryansın etmeyi bir kenara bıraktık. Hepimizin, şehırden ayrılma ve doğayla iç içe yeni bır yaşam kurma arzusuna dokunan, unutma ve hatırlamayı sorgulayan yeni romanı Unutma Bahçesi uzerine başladık konuşmaya.

Unutma Bahçesi, unutmaya odaklanmış bir roman...
Unutma Bahçesi ağırlıklı olarak unutma meselesini kendıne sorun etmiş bır kıtap, ama sadece bundan sözetmıyor. Utopyadan, insanların bır yere gitme arzusundan, dönme/donememe durumundan sözediyor. Yalnızlıktan ve yakınlaşmadan sözediyor. Aynı zamanda insanlar hep bir cennet aradılar, kadınıyla erkğıyle mutlu bır yer bulma duşunu kurdular ama orası olmayan bır yer. Bu duş yaşıyor Unutma Bahçesi'nde. Kıtapta pek çok mesele varken yalnız unutmaya yoğunlaşmak eksık bir okuma. Bir surü okumaya açık bir kıtap, aynı zamanda orada kadınlar var, anlatıcısı kadın olduğu zaman, onun hikâyeyi anlatış bıçimi bir erkeğe göre farklılaşıyor. Çunkü ben bı kadın yazarım aynı zamanda, yazdıklarımı farklı yapan bu ve ben bunun hep altını çizdım. Ben yoksul bır yazarım, genç de bır yazardım –ödul aldığım zaman- fakat ben bır kadın yazarım bu benim bakışımı, tarzımı çok değıştıren bır şey.

Sevgili Arsız Ölüm'ü okuduğumda, kimin yazdığını bilmesem de, "bu, kadın elinden çıkmadır" dedim.
Berci Kristin de öyledir. Neden? Çunku mahalleden hiç dışarı çıkmamış biri tarafından anlatılmıştır hikâye. Bır kadın dili orada da var.

Unutma Bahçesi'ni ben de bir ütopya gibi gördüm. Bahçede insanlar yeni bir dünya yaratıyorlar fakat bu yeni dünyanın hangi dünyaya karşı kurulduğunun da unutulması riski yok mu?
Tabi ama zaten unutuyoruz. İnsan unutan bir varlık, unutarak yaşıyor. Ölumun varlığını da unutuyor en başta ve her şeyi unutma uzerine kuruyoruz. Anılarımız unutmadan yapılmıştır dıyorum zaten, unutmadan arta kalanlar anılarımız. B zım tarıh dedığımız şey, unutmaların boşluğunda duruyor. Unuttuğumuz şeyleri anımsamıyoruz bile. B ze kalanlar anılar ve onlar hakkındaki duşuncelerimiz. Ama o anıların da neden bize kaldığını bilmiyoruz. İnsan kendısi hakkında çok az şey bilebilen bir canlı, kadınıyla erkeğiyle. Gözunu kapattığında bazı anıların gozunun önune gelıyor. Neden özellikle bazılarını hatırladığını bilebılıyor musun? Bılmıyoruz Ayrıca zaman geçtikçe taze anılar solmaya başlıyor, korumaya çalışsak da unutuyoruz. Yalnız kötü anıları değil iyileri de unutuyoruz.

Fotoğraf toplayarak, günlük tutarak, anlatarak biriktirmiyor muyuz anıları?
Bırıktırmenın iyi bir şey olduğunu da kimse söyleyemez. Belkı de ket vuruyoruz kendimize. Onlar bizım zincırlerimiz. Anıların ağırlığı belkı de özgurleşmemızı engellıyor. Kadın özgurluğu açısından bak meseleye. Edındığımız alışkanlıklar, duşunme biçimleri, baskılar; onlar da anı

Ama bunları unutmaya çalışmıyoruz ki, bunlarla mücadele ediyoruz.
Evet işte ben de onu anlatamıyorum. İnsan ısteyerek, seçerek kendında varolan bu gucü, unutma gucunu -bu bızı yaşatan bır guç çunku bılıyorsun, ölumü unutturarak, acıyı unutturarak- bilinçli kullanabilir. Ya da kullanabilir mi acaba? Unutmanın kendisi unutanı canlı tutar. Ama asıl orada kişilerin yapmak istediği bir Unutma Enstitusu kurmak, unutma ve hatırlama uzerine duşunmek. Unutma Enstitusu kurulduğu zaman yalnız unutma değıl hatırlama da konuşulacak. Kimseye o kitapta her şeyi unutmak önerilmıyor. Insanın unutan bir varlık olmasıyla ılgili duşunce uretiyorlar. Unutacak şeyi olan ve kendını yenileyemeyen, ustune ağırlık çökmuş insanlar gelip burada kendılerini yenileyebilirler. İnsanları belli koşullarla oraya çağırıyorlar ve "Unutma ustune duşunelım" dıyorlar. Unutma ustune duşunmek demek; tarıh ustune, anılar ve gelecek ustune duşunmek demek. Unutma Bahçesı zamanı mesele edinen bir roman ayrıca. Acaba geleceği bugunde mi tuketıyoruz?
Kadınlar mesela, kadınların bence böyle bır şeyi konuşmaları gerekiyor. Çok duş kuruyoruz, mutlu olma arzusu taşıyoruz ve geleceğe doğru duş kuruyoruz. Belki de bu, geleceği şimdide tuketmemızı ve şımdıyi yaşamamızı engelleyen bır şey. Kadınlar unutmaz, bunu da duşunmek gerekır.
Bır de doğal unutmalar var. Doğum sonrası neredeyse uç yıl boyunca derece derece

unutkan bir varlık halini alıyor kadın, organizmanın kend sınde böyle bır şey var, anne ve çocuğu birbirine bağlıyor. Bunlar doğanın işleri... Çocukla anneyi aynı halenin içine alıyor, anne çocuğu dışında çoğu şeyi unutuyor.

Bu unutkanlığın, çocuk bakımının anneye yüklediği sorumluluklardan kaynaklandığını da düşünebiliriz.
Ama unuttuğumuz şey ne bılıyor musun? Unutma dedığım şey, aslında dunyanın flulaşması. Başka bir unutma değil. Dış dunya anne ve çocuk merkezli ışıyor, dış dunyadakı bir suru şey artık seni çağırmamaya başlıyor, ilgini yıtiriyorsun. Unutma dedığım şey bu. Yuzunu hayattan çocuğa dönuyorsun. Bunu da organizmanın yaptığını duşunuyorum, bedenin bir çağrısı. O anda anne için en önemli olan, çocuğunu buyutmek. Beden öyle çalışıyor. Her şeyi gundelik hayatın baskısına bağlamamak lazım, bizım doğamızdan gelen şeyler var

Romandaki Şeref ve Tebessüm otoriter bir babayla, babanın buyruklarını uygulamaya çalışan bir anneye benziyorlar. Ve Tebessüm,

babanın iktidarıyla çatışmayan, sadece mırıldanan bir anne gibi. Bu roller neden unutulmuyor?
Ben tam öyle olduğunu düşunmuyorum. Şeref bır erkeğe benziyor, doğru. Tebessum ise bır kadına benzıyor. Kadınların hayata, sorunlara karşı çıkma bıçimleriyle erkeklerinki farklı. Tebessum yakınıyor, kadın sureklı ıç sesle konuşan bır varlık zaten. Hepımız dış dunyayla ıç dunya arasında bölunmuş canlılarız. Dış dünyayla farklı bir dılle, farklı bır sesle konuşurken kendı içımızde sureklı mırıldanıyor, söyleniyor, duş kuruyor, duşunuyoruz. Kadınlar bir gözleriyle hep uzaklara bakarlar. Zihınleri surekli kendi sesleri, ötekının sözleri, bır gun önce söyledıkleri, ötekının bir gun sonra söyleyeceğiyle meşguldur. Kadının zıhnı ağırlıklı olarak meşguldur. Aslında Tebessum Unutma Bahçesi'nın işleriyle uğraşırken bır yandan Şeref'i nasıl hale yola sokacağını duşunup duruyor. Sürekli kendiyle de bır çatışma halında, ama Şeref'le çatışması onu öldurmeyı duşleyecek kadar cıddı. Bu doğrultuda kafasında gizlice bır kurgu yapıyor bahçıvanla. Şeref'ten bır şıddet yansıyor. Doğru bu. Ama birini öldurmşe duşlemek de az bır şıddet sayılmaz. Tebessum de şiddet yansıtan bır kahraman. Bır insanı yoğun bir bıçimde duşunmek de onu ele geçirmenin bır yolu olabılir. Kadınların iktıdar kurma bıçimleri, ıktıdarla başetme bıçimleri hakkında daha derinlemesine duşünebılmelıyız. Tebessum aynı zamanda Şeref'e olan tutkusunu, onu duşunerek tuketen bırı, o kadar masum değil. Şeref Tebessum'un gıtmesını istiyor aslında ama biz bıliyoruz kı herkes gider Tebessum gitmez Unutma Bahçesı'nden. Ben Tebessum'un, senin hıssettığın gıbi edilgen bir roman kahramanı olduğunu zannetmiyorum.

Kadınların iki dilli olduğunu söylemiştiniz, nedir bu iki dillilik?
Kadın sürekli kafasında bır ağırlık taşıyor, kafasının içinde butun bir hayatın ağırlığını taşıyor, evirip çevirıyor ve durmadan konuşuyor, dunyayla, hayatla, başkalarıyla. Modernleşme surecında kadın evıçi hayatın dışına çıkıyor. Evin içinde kalan kadın evıçi hayatı çekip çevirıyor ve onun iktıdar alanı ev. Yanı evın içinde erkeğin mutlak iktıdarından söz edilemez.

Kadın iktidarın kendisi mi evde, yoksa erkek iktidarının yürütücüsü mü?
Hayır hayır. Kadın eviçine tıkılmış durumda ve çocuklarıyla birlikte gizli bır örgut kuruyor ıktıdara karşı. Ama bunu geleneksel kadın bilgısını kullananlar ıçın söyluyorum. Yanı kendısine bılezık aldırtmayı beceren kadın. Gızlıce sandığında para biriktiren... Onlarda bir intıkam duygusu ve erkeğe karşı öfke var Bır televıyon programında söylemiştım; bu ulkede çocuklar babalarını sevmezler, annelerini severler. Bu, kadınların erkeklerden aldığı bir intıkamdır. Bunları ağırlıklı olarak Gece Dersleri'nde anlatmaya çalıştım. Benım ılk gizlı örgutum annemle kurduğum örguttur. Bıze babanın otorıteyi temsil ettığını ve onun sevilmemesi gereken bir yaratık olduğunu ışaretleriyle öğretti. Yani kadınlar bır şey yapmaktadırlar ve her yerde mazlumların direnç mekanizmaları vardır ve bu bılgiye sahipler. Regl kanını şekere damlatıp yedırirler adamlara Erkek dunyasını fısıltılarıyla oyar, kendılerıne olan guvenlerini sarsar, ruhlarını zedeler ve her turlu ruhsal yıpratma yollarını denerler Turk erkeği kadının tezgahından geçmıştır Turkiye'de ve efemine bir erkektır. Ben buna inanıyorum. Kadın, d ilendirildığı kadar edilgen bir yaratık değ l, yanı erkekler dunyaya hukmedecek ve kadın da bınyıllardır sersemlemış, dağılmış yaratıklar olarak onlara boyun eğecek. Hayır ben zekamla ve duyarlılığımla eğer kadın denılen canlıyı tanıyorsam, bu kadınların da bir şey yapıp bu baskıya bir yanıt verdıklerını duşunuyorum. Bır direnç geliştırdıler ve bir kadınlık bilgısine sahıpler. Tabi geleneksel kadından bahsedıyorum, bızler boyle değiliz, iktidarsızız o anlamda. Kadınlar sokakta ne kadar yalnızlarsa, erkekler de eviçinde o kadar yalnızlar. Erkek evin içine gırdığında çocukların ve annenin bakışıyla karşı karşıyadır. Orada her an ona bır tuzak kurulabılır. Nasıl kı kadınlar karanlık ve boş bir sokaktan geçemiyorlarsa, erkek de o fısıltıların burgacı ve labirentine girer, çocuklarıyla beraber kadın erkeğini oracıkta yalnızlaştırır.

Peki bugünkü kadın...
Doğru, öyleyse biz kımız? Bız butun bu geleneksel kadın/erkek rolunu reddeden, kendi cınsımızın fısıltılarından nefret edıp, sokaktaki erkeğin baskı ve ıktıdarına karşı durmaya çalışarak hem sokakta kalıp erkeklerle savaştık, hem de o mızrak gibi fısıltıları olan kadınlarla savaştık. Bu savaş bıtecek gibi değıl. Ben kendı adıma onlar gıbi olmak istemedım, o bılgıyi erkeğe karşı kullanmayı reddettim. Ama ne oldu? B zim kuşak ve bızden öncekı sokağa çıkan kuşak erkekle geleneksel başedebılme bilgılerını reddedınce iktıdarsız kalmış oldu. Hem de sokakta erkeklerın dırencıyle savaşmak durumundayken. Savaşa savaşa erkeklerın jestlerını, mımıklerını, erkek dılını öğrendik sokakta. Ve onlarla bır arada varolabılmek için biz çevırı yaptık, erkeklerle konuşabıliyorsak bız çevırı yaptığımız ıçındir. Gucunu kullanmadığımız bir eviçi hayat yorgunluğu yanısıra iki dunya arasında çevırı yapabılecek bır kıvraklığa, bılgıye sahibız.

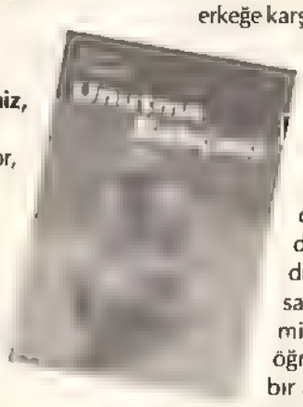

Bu iki dillilik edebiyata nasıl yansıyor?
Yazarken ben bunu bir avantaja çevirdim. Çunku ben yoksulların da hep ötekı olarak varolduğunu bılıyorum. Hem yoksulluğumu koruyarak hem de kadınlık vurgusuyla yazıp varolmak ıstedım. O zaman zaten bıldık kurguyu değıştırmek gerekiyor. Klasik roman kurgusu erkek bır kurgu; olaylar peş peşe gelır, nedensellık zincırı vardır, her şey bırbırını açıklar. Romanı kadınlar yaratmadılar, erkek kafasının bır urunu. Çok iyi yazan kadınlar var ama erkek kurgusu sonuçta. Bır kadın yönetmenle karşılaşsak acaba, o da öyle mı kurardı nedensellık zincırını. Hayır, kadın

sınemacı da başka turlu anlatıyor. B z ağırlıklı olarak duygu takibı yapıyoruz, iç dunyadakı değişimleri izlıyoruz. Neyin neden olduğunu takip etmek yerine bir duygunun nasıl gelışıp evrild ğını takıp ed yoruz. Ya da ben öyle yapıyorum. Daha parçalı duşunuyoruz, beş şeyi bırden aynı anda duşunebıliyoruz, odaklanma bıçimlerımız erkeğinkınden farklı. Bu tabi kı kurguya yansıyacaktır. Ben kendı iç bilgim ve sezgilerimle yol aldım. Kendı dılımi kurmak ve romanımı kendıme benzetmek istedim. Varolan bıçımlerın benım iç dunyamı karşılamayacağına, beni bir şeylerin içine sıkıştıracağına dair bir kuşkum vardı. Butun bu verili formları reddetmelıydım, el yordamıyla başka bir şey bulmalıydım. Sevgili Arsız Ölum'ü kurarken annemin hıkaye anlatma bıçımını ve sesını kullandım ben. Diğer kıtaplarımı da hep bır ses duygusuyla yazıyorum. O da beni episodlu, ritmik bir yazıya götürdu. Sonra sureç içında bu sezgisel kararla gelişti, yeni bıçımler aldı yazdıklarım. Bir de kadınlar fazla yazmadığı ve bize bir yazma bilgisi aktarmadıkları ve eski kuşaklardan bır yazma deneyimi devralmadığımız için kadın yalnızdır yazarken. Genç kadınlar yazdıklarını getırıyorlar bana, o yazılarındaki sesi hemen duyuyorum. Çunku yapayalnız, gıd ımedık bır yere adımını atıyor... Tıpkı benım gıbi o da bir sesi yedeğine almaya ihtıyaç duyuyor. Gittiği yerde kadın yazarlar karşılamıyor onu. Tabi kı kadınların yazdıkları farklı olur; duyarlılıkları farklı... Mesele edındiği şey farklı, sesi ve kurgusu da. Nıtekım öyle. Demek ki kadın yazmaya başladığında farklı bır kurgu, farklı bır anlatım olanağı doğacaktır. Ben bir kadın olarak yazıyorum ve kadın okurlarımla özel bir şey var aramda.

Nermin Yıldırım

balkonlar aslında kadınların

Oya Şengör ve Sheree Barka. Onları daha çok eşleri vasıtasıyla tanıyoruz. Oysa bu iki kadın bir araya gelerek İstanbul'u baştan aşağı dolaştılar ve görüp beğendikleri yüzlerce balkonun fotoğrafını çektiler. Fotoğrafların son hali için Atilla Altın, Ilkay Muratoğlu, Tolga Tezkavuşan ve Nikos Michalakis ile çalıştılar. Derken Boğaz'dan, Beyoğlu'dan, Yeşilköy'den, Şişli'den, Büyükada'dan, Nişantaşı'ndan, Şişli'den, Moda'dan ve daha başka pek çok semtten tam yüz balkonun bir araya geldiği 'İstanbul'un Balkonları' adlı kitabı Çitlembik Yayınevi'nden çıkardılar. Kamusal alanda çalışma imkânı bulamayıp, vaktinin çoğunluğunu evinde geçirmek zorunda kalan pek çok kadının dünyayla bağ kurduğu, "dışarıya" çıkıp "nefes" aldığı bir alan olarak gördüğümüz balkonlar da, balkonları ele alanların iki kadın oluşu da ilgimizi çekti doğal olarak. Kitabın mimarlarından Sheree Barka ile buluşarak, kendisinden, balkonların ve kadınların olmasa bile kitabın hikâyesini dinledik.

Türkiye'ye ne zaman geldiniz?
İlk olarak 1979 yılında tatil için eşimle birlikte geldim Turkiye'ye. Üç yıl sonra ise burada yaşamaya karar verdim. İlk olarak Ankara'ya gittim. Dört yıl kadar Ankara'da yaşadıktan sonra, İstanbul'a yerleştim ve o zamandan beri de burada yaşıyorum. 1985 yılında Amerika'ya giderek, eşimle birlikte beş yıl boyunca Boston ve California'da yaşadım. Onun dışında hep Turkiye'de, Istanbul'daydım.

Bu kitap nasıl çıktı ortaya?
Aslına bakarsanız, "yapalım mı" deyip yaptığımız bir çalışma oldu bu. Oya Şengör ile birlikte Vedıha Dökmeci'nin "İstanbul'un Kapıları" adlı eserini görüp, çok beğendik. Biz de İstanbul'a dair bu tur bir şey hazırlamak istedik. Oya ile birlikte semt semt gezerek, tam 600 tane fotoğraf çektik. Çitlembik Yayınevi de bu proje karşısında bizim kadar heyecanlanınca, çalışmaya birlikte devam ettik. Derken ortaya İstanbul'un Balkonları çıktı.

Mimariye duyduğunuz bu ilgi nereden geliyor?
Bu içten gelen bir şey sanırım. Sokaklarda yururken çevremle, binalarla pek çok kişiden daha fazla ilgileniyorum. Bu benim için bir tutku diyebilirim hatta. İstanbul'un mimarisinden çok etkileniyorum. Bütün bu balkonlar ve balkonları taşıyan binalar benim için çok önemli. Onlar geçmişten günümüze kalan ve mutlaka korunması saklanması gereken çok önemli yapılar bence.

Peki kitaba koyacağınız balkonları neye göre seçtiniz?
Farklı dönemleri yansıtan farklı balkonlar olsun istedik. Ama pek çoğu aynı döneme ait. Görüp beğendiğimiz, kitapta olmasını arzu ettiğimiz balkonları seçtik. Bizim için önemli olan onları bir şekilde geleceğe taşımaktı. Çünkü ne yazık ki bir çoğu bakımsızlıktan, ilgisizlikten yok oluyor. Kitabımız hazırlandıktan sonra yıkılanlar bile var aralarında. Tabii bir çoğu da kaçınılmaz olarak gelmekte olan büyük depremde yıkılacak. Onları bir şekilde ölümsüzleştirmiş olduk en azından. Fakat semt semt gezdiğimiz sırada, bu balkonları yani tarihi böylesine sahipsiz bırakmış olan insanlara çok kızdık.

Sizce neler yapılmalıydı?
Bu binalara kesinlikle sahip çıkılmalıydı. Belediyeler bunu yapmıyorsa bile, o semtte oturan insanlar, "bu binalar bizim" diyerek seslerini yükseltmeliydi. Oysa koca bir tarihi barındıran belki de başka eşi olmayan bu binalar neredeyse ölüme terkedilmiş. Daha az bütçeli belediyeleri bir nebze anlamak mümkün ama çok zengin semtlerde de benzer bir durum söz konusu.

Balkonlar evin dışarıya açılan koridorları gibi aslında. Özellikle ev kadınları için "dışarısı" ile iletişim kurmanın bir yolu. Projeye başlarken bunu düşünmüş müydünüz?
Aslında projeye başlarken aklımda olan bu değildi ama bu açıdan bakmak çok doğru bence de. Erkekler çay içmek ve arada bir oturmak dışında balkonları pek kullanmazlar. Oysa kadınların soluklanmak, dışarıdaki dünya ile bağ kurmak için balkonlarda daha fazla vakit geçirdiğini biliyoruz. Hatta balkonların aslında kadınlara ait olduğunu bile söyleyebilirsiniz. Özellikle kamusal alanda çalışmayan, zamanının büyük çoğunluğunu evinde geçiren ve maddi durumu çeşitli aktivitelere katılmaya elvermeyen kadınlar için, evlerinin balkonları çok önemli olabiliyor.

Gerçekten belge niteliğinde bir kitap hazırlamışsınız. Ne var ki kitabı açtığımda karşıma çıkan fotoğraflardaki balkonların mimari bilgilerini, hangi dönemde yapıldıklarını hatta hikâyelerini okumak isterdim. Sizce de bu bakımdan eksik bir çalışma olmamış mı?
Evet. Aslına bakarsanız biz de sizin gibi düşünüyoruz. Keşke biraz daha fazla bilgi verebilseydik. Ne var ki bizim bu bilgileri verecek düzeyde bir mimari bilgimiz yoktu. Yayınevi'yle de anlaşınca çalışmalarımızı hızlandırdık. Bu bilgileri vermek konusunda bize yardımcı olabilecek üçüncü bir kişiyi projeye dahil edersek, koordinasyonumuzun bozulabileceğini düşündük. Çünkü oldukça yol almıştık. Üstelik fazla zamanımız da yoktu. Dolayısıyla ne yazık ki, kitabımızda sözünü ettiğiniz türden bilgilere yer veremedik.

Sheree Barka'dan öğrendiğimiz kadarıyla, balkon projesinin verdiği heyecan, akıllarına yeni yeni fikirler getirmekteymiş. Çantasından birkaç tane fotoğraf albümü çıkarıp bize gösterdi. Önümüzde sayısız kapı fotoğrafı bulunmaktaydı. Kapılardan bazılarını göstererek, fotoğraflarını çektikten sonra yıkıldıklarını yani artık ortada böyle kapılar kalmadığını anlattı. Dolayısıyla zamana karşı yarışmalıydı şimdi. Kuşkusuz sıra "İstanbul'un Kapıları"ndaydı. Nedense kapılar balkonlardan daha çok heyecanlandırdı beni. Belki de balkonlarla yetinmeyip, tam anlamıyla "dışarıya" çıkmak isteyen binlerce, milyonlarca kadın hayal ettiğim içindir ..

Oya Şengor û Sheree Barka. Me wan pıranî bı riya hevseren wan nas kirin. Nexwe ev her du jın hatin ba hev, Stenbole ji serî heya binî geriyan û weneyen bi sedan weneyen xweşik en eywanan kişandın. Ji bo rewşa dawî ya weneyan bi Atîlla Altin, Îlkay Muratoglu, Tolga Tezkavuşan û Nîkos Mîchalakîs re xebitîn. Dawiye ji Tengava Stenbole , ji Beyogluye, Yeşîlkoye, Şişlîye, Giravamezin, Nîşantaşî, Moda û gelek cihen dıne, pirtûka ku ji sed weneyen eywanan pek te, ji Weşanxaneya Çîtlembîke derxistın. Eywanen ku gelek jınen di qada cemawerî de kar nabînın û pewendıya xwe ya bi "derve" re le datînın. En ku le nefesek distînın, bala me kışandın. Her wıha dema ku vana ji hela du jinan ve hate çekirinin zedetır bala me kişand û me pedıvî dît ku bınıvisin. Me bi yek ji afirîneren pirtûke Sheree Barka re hevdîtınek kır û çîroka eywanan, û pırtûka ku amede kırine guhdar kır.

Hun kengî hatin Tirkiyeye?
Cara yekemîn dı sala 1979'an de ji bo behnvedane bi hevsere xwe re hatıbûm Pîştî ve bi se salan jî, mın biryar stand ku eze edî li vır bijîm. Bere çûm Engereye li vir çar salan mam, dawıye hatim lı Stenbole bıcih bûm. Û jı we gave ve li vir dıjîm. Dı sala 1985'an de tevlî hevsere xwe çûm Amerîkaye û lı bajaren Boston û Calîfornîaye jıyan kirım. Ji bılî we her dem
li Tirkıyeye me, lı Stenbole me.

Ev pirtûk çawa derkete hole?
Ya rastî xebatek wisa bû ku me got "em çe bıkın?" û derket. Ez û Oya Şengor me berhema bı nave "Deriyen Stenbole" ya Vedîha Dokmecî dîtıbû û me pır ecıbandıbû. Me jî xwest ku der heqe Stenbole de tıştek amade bıkin. Tevlî Oya em bi semt bi semt geriyan û 600 wene kışandın.Weşanxaneya Çîtlembîk jî lı gel ve projeya bi qasî me bi heyecane gırt û me xebata xwe bi hev re domand. Dawıye me dît ku "Eywanen Stenbole" derkete hole.

Eleqeya we ya li hemberî avahîsaziye ji ku te?
Bawer dıkım ji hundire mırov te. Dema ku li kuçeyan dıgerim ji gelek kesan zedetir bı der dora xwe re, bi avahıyan re eleqedar dıbım. Ev yek ji bo min kefeke. Her wiha ji avahîsaziya Stenbole pır bihistyar dibım. Hemû eywan û avahiyen ku van şaneşînan hıldıgirin jı bo mın pır giring ın. Ew jı dîroka me heya roja me mane û tişten ku teqez bene parastın in

We eywanen ku bixin pirtûke çawa hilbijart?
Me xwest ku bıla eywanen cuda û yen ku demen cuda nîşan dıdın bin. Le gelek
jı wan aîdî heman serdemî ne. Eywanen ku acıband û me xwest dı pirtûka me de cih bıgirın me hılbıjart. Ji bo me ya giring ev bû ku em wan bıgıhînin
peşeroje. Jı ber ku mıxabın pıraniye wan ji ber bexedîtıye tek dîçin. Hin jî
wan hene ku heya pirtûka me amade bûn hilweşiyan. De piraniya wan jî bı
erdheja ku be de hilweşın. Qe nebe me wan bı vî pirtûkî hışt dîroke. Le dema ku em semt bi semt geriyan bi kesen ku van eywanan be kes hiştıne re pir xeyidîn.

Li gorî we divet çi bihata kirin?
Dıve teqez li van avahıyan xwedî bıhata derketın.Ger şaredarî dernekevin jî dıve kesen ku li van deran rûdinen xwedî li wan derketa. Le ev avahiyen ku dîrokeke mezin dı nav xwe de dıhewînin, kî ji ku dizane belkî tu mînaken wan tunebin, be xwedî mane. Şaredariyen ku butçeyen wan tunebin jî hene, le gelek ji van avahiyan li semten dewlemend in.

Ya rastî eywan wekî korîdoren ku deriye male vedikin derve ne. Bi taybetî ji bo jinen male riya tekilî danîna bi "derve" re ne. We dema ku dest bi projeye kir ve yeke anî bîra xwe?
Ya rastî dema ku me dest bi vî xebatî kir ev yek nehatıbû bîra mın.Le mirov ji vî alıye le bınere rast e. Mer ji bilî vexwarina çay a car caran, an jî rûnıştine zede eywanan bıkar naynin. Le jin ji bo behnvedane, jı bo tekilîdanîna bi derve re, li eywanan zedetır dem derbas d kin. Mırov dıkare bıbeje bı rastıya xwe eywan aîdî jınan in. Bı taybetî jinen ku di qada cemawerî de naxebıtin, en ku piraniya deme xwe li male derbas dıkın û yen ku rewşa aboriya wan dest nade ketına aktîvîteyen cuda re eywanen malan pir cıheke gırıng e..

Bi rastî we pirtûkek di asta belgeyeke de çekiriye. Le me dixwest, dema ku em pirtûke vekin, agahiyen der heqe avahîsazî, dîroken wan û çîroka wan de jî xwedî agahî bin. Li gorî we di vî warî de ne xebateke kem e?
Ya rastî em wekî we nafikırin. Xwezî hinek dıne jî me agahî bıdana.Le jîrbûna me ya dı ware agahiye avahîsazî de tune bû. Dema ku me bı weşanxane re jî peyman kir me lez da xebata xwe. Em fikirîn ku kesek ku der heqe xebate de agahıyan bidest bixe bıkeve nav komisyona me, de koordînasyona me xera bıbe. Ji ber ku me rıyek direj meş kırıbû û zede dema me tune bû me der heqe agahiyan de tıştek neda berhema xwe.

Li gorî ku me Sheree Barka hîn kiriye projeya eywanan f kren nû aniye heşe wan.Jı çente xwe çend albûmen weneyan derxıst û nîşanî me dan. Lı peşıya me gelek weneyen deriyan hebûn. Hin deriyan nîşanî me dan û bıbîr xist piştî ku weneyen van deriyan hatıne kışandın tek çûne û edî deriyen wisa tune ne. Jı ber ve jî dıve li hemberî deme peşbazdana. Be şık dor a dariyen Stenbole bûn. Nızanim çima, le derî ji eywanan zedetır ez bı heyecane xıstım. Belkî
jî ji ber ku ez xeyala bi mılyonan jınen ku bi eywanan ter nabin û ji derî derdıkevin di hundire xwe de dıparezim e.

Amy Spangler

sesimi duyarsınız muhakkak

Geçtiğimiz ay İstanbul'da konser veren Lydya Lunch'la konser sonrası Amy'nin yaptığı söyleşiyi ne yazık ki dergimize sığdırmamız mümkün olmadı. Çünkü Lydya Lunch yaptığı müzik dışında da bir derya. Müzik, feminizm, pornografi ve kadınlar konusundaki ilginç fikirlerini Amy sordu, Lydya Lunch anlattı.

Konserle başlamak istiyorum, nasıl buldunuz? Dinleyiciler sizde nasıl bir izlenim bıraktı?
Bence harikaydı. Dinleyicilerin tepkisi çok iyiydi, yani, kadınlar haykırdığı zaman -tek ses olsunlar olmasınlar- çok hoşuma gidiyor. Anadili İngilizce olan ülkelerde beni daha az anlıyorlar. Dinleyicilerin anadilinin İngilizce olmasının daha fazla önyargı, daha fazla yanlış anlamaya yola açtığını düşünüyorum. Belki anadili İngilizce olmayanlar daha konsantre olarak dinelemek zorunda olduklarından daha iyi duyabiliyorlar. Gözlerindeki ifadeden anlaşılıyordu. Ne dediğimi anlayabiliyorlardı.

Şarkılarınız son derece politik. Feminizmde özel olanın politik olduğunu söylüyorsak, siz de politik olanı benimseyip kişiselleştirerek, özel olanı da politikleştirerek bunların mükemmel bir birleşmini güçlü bir biçimde göz önüne seriyorsunuz. Şarkı sözlerinizi dinlerken, yazma, ya da daha genel olarak yaratma sürecinizi merak ettim.
Öncelikle yaklaşık iki varil kafeine, bir karton sigaraya ve üzerinde üç yüz millik volta atılmasına dayanabilecek bir zemine ihtiyacımız var. Şarkı sözleri veyahut bir konuşma metni yazmaya koyulduğum zaman, her şey hızlıca ortaya dökülüyor. Hiçbir zaman yazdıklarımı düzeltmem. Ama çıldırtana dek kendime ajite ederim. Dolayısıyla yazılacak olanlar aslında ortaya çıkmadan çoğunlukla içimde halledilmiş oluyor
Dün geceki gibi performansın güzelliği, yani setin üçte biri benim şarkı olarak saydığım şey, yani aslında diğer herkesin standartlarına göre bunlar şarkı sayılır, ama yaptıklarımın çoğu "resimli söz". Psikoambiyant bir fon, yarı doğaçlama olup, sözleri destekleyen canlı müzik... Onlara şarkı sözleri diyeceksek, yani bir miktar şarkı sözleri var, ama bu daha çok doğaçlama, böylece de daha çok güncel konulara değinme fırsatım oluyor ve bu benim için yapabileceğim en özgürleştirici müzik tarzıdır.

Müziğin yanı sıra resim, yerleştirme sanat çalışmalarınız, filmleriniz de var. Windowspeak adında bir müzik şirketi ve yayineviniz de var aynı zamanda. Bütün bunları neden kendi başınıza yapmaya karar verdiniz?
Kendi şirketime sahip olmak kulağa geldiği kadar büyük bir şey değil. Sanırım baştan beri benim güçlü noktam, Teenage Jesus'a başladığım on yedi yaşımdan beri yaptığım gibi her şeyi ısrarla belgelemek olmuştur. Bir şekilde konserlerimizin filme alınmasını sağladım, bir sürü canlı kayıt, ki bunların birçoğunu yayınladım, kendi spoken word performanslarımı da yayınladım. Bu da çok az masraf demek. Sonuçta bu bir yandan bir seçim, öbür yandan da olayın gerçeği şu: hiçbir müzik şirketi beni istemiyor, ben de onları istemiyorum Bağımsız müzik dağıtım şirketleriyle çalışıyorum. Çünkü, birincisi, miladım geçti, yirmi sekiz yıldır müzik yapıyorum, herkes inatçı biri olduğumu biliyor, varolan tüm büyük müzik şirketleri için faydasızım. Bunun da birkaç nedeni var. Taviz vermiyorum, fazlasıyla sertim, gerçekleri söyluyorum, bunlar da beni popüler bir ürün yapmıyor. Bence bildiklerim arasında yaşayan en önemli sanatçı benim, çünkü istediğim formatta, istediğim insanlarla birlikte çalışarak bir şekilde sanatımın belgelenip dağıtılmasını sağlayabiliyorum. ABD'de tek bir adamın yönettiği, Atavistic adında bağımsız bir şirketle çalışıyorum; onlar yeni olanlar hariç tüm albümleri dağıtıyorlar. Windowspeak aracılığıyla çıkardığım her şey ise yalnızca internet üzerinden ya da 'eşek arabalarında', yani konserlerde satın alınabiliyor. Aslında dağıtılıp dağıtılmaması bile umurumda değil, hatta bağımsız dağıtımcılara karşı bile ayaklanıyorum, çünkü artık internet sayfam var, albümleri istiyorsanız oradan sipariş vererek edinebilirsiniz. Her şeyi kendim yapmaktan başka bir seçeneğim yok. Kişisel, cinsel, siyasi, ne olursa olsun içimden atmam gereken, o anın histerisini en iyi ifade edecek olan müzik türünü seçerek konsepti tasarlıyorum. Sonra birileriyle çalışmam gerekecekse kimlerle çalışacağıma karar veririm. Sonra onların yaşadığı yer meselesi var. Genelde benim yaşadığım yerde yaşamıyorlar, çünkü ben sürekli taşınıyorum, dolayısıyla belki birlikte çalışacağım insanların yanına taşınırım. Hayatımın en pahalı kısmı bu. Sonra albümü kaydetme yolunu bulurum. Bazen bunlar canlı kayıtlar oluyor. Artık ev stüdyolarıyla her şey çok kolaylaştı; son albümüm "Smoke in the Shadows" dört tanesi bir stüdyoda geri kalanlar ev stüdyolarında kaydedildi. Sonuçta ne kadar para bulabildiğine bağlı. Ama karıyerimin tümünün Red Hot Chili Peppers'ın rehabilitasyon faturalarından daha az masraflı olduğunu göz önünde bulundurmak gerek, tamam mı? Ve ben, onların kolektif ömürleri boyunca yapacakları kayıttan daha fazla kayıt yaptım, ve bununla çok gurur duyuyorum.

Feminizmle ilgili biraz konuşmak istiyorum...
Aslında feminizmin ne anlama geldiğini bilmiyorum, o benim için fazlasıyla genel bir terim. Bence insan ırkının güçlendirilmesi gerek, çünkü esas mücadele sırtlarını dev şirketlere dayamış siyasetçilerle bizim aramızda, yani halkı oluşturan biz Dev şirketlerle siyasetçilerin artık bir olduğunu, herkesin bunun altında ezildiğini düşünüyorum Aynı zamanda kadınlar olarak ne kadar çok yol kat ettiysek yine de

yeterli değ ldır. Bence buradaki asıl sorun patriyarka. 2004 yılında siyasetteki ıktidar konumlarının kadınla erkek arasında yuzde elli yuzde elli paylaşılmasının şart koşulduğu yalnızca uç ulke mevcut, uçu de İskandinav ulkeleri. Tum dunyada uç ulke! 2004 yılındayız, bu gulunç bır şey! Dolayısıyla konumumuzun feodal dönemdekiden veya ortaçağdakinden pek farklı olmadığını duşunuyorum. Bu gaddarlığın sona ermesi gerek. Mevzu hâlâ Tanrı, biz hâlâ kahrolası Tanrı yuzunden kavga ediyoruz. Bu gulunç bir durum. Tanrınızın olup olmadığı umrumda değ l, varsa da bunu gözume sokmayın ve bu yuzden savaşmayın. Ya da Tanrınızın bir savaş Tanrısı olduğunu ıtıraf edin. Kimse bunu itiraf etmek istemiyor. Herkes Tanrısından vazgeçsin demıyorum, ama sıyasetı Tann'dan arındırmamız lazım. Tanrı, şimdiye dek yaratılan en buyuk kıtlesel katil. ABD'de ıki Tanrı var, biri Tanrı, öburu para, ve bu ikisi aslında bir. Bu da içinde bulunduğumuz durumun başlıca nedeni, yanı Tanrı, toprak, ve petrol, ki bu uçu para demek. Bunun altında yatan da yine patriyarkadır. İskandinavya'da bile bence sistem yeterince iyi değıl. Kadınların sorunları ve erkeklerın sorunlarını gıdermeye çalışmak ıyi bır şey, ama artık kureselleşme nedeniyle bunları ayırmak o kadar kolay değıl, özellikle ihtiyar, beyaz, işadamları kulubunun hâkim olduğu ABD'de. Ki bu, surgunde yaşıyor olmamın nedenlerinden biri. Hıçbir zaman sansurlenmemiş veya taciz edılmemiş olmamın nedeni -ve var mı yok mu emin olamıyorum ama varsa FBI dosyamın nasıl görunduğunu yalnızca tanrı bilır- yanı bunun tek bir nedeni var, o da yeterınce para kazanıyor olmamam. Eğer ben Courtney Love'ın veya Madonna'nın parasına sahip olsaydım, ya hapse atılır ya da suıkaste kurban gıderdım, bunu size temin ederım. Şımdı, bu iki zavallı paralarıyla hıçbır şey yapmıyorlar, çunku yapıyor olsalardı bu iki ovungen, kesın bunun havasını atarlardı, duyardık. Ben dunyanın en zengın pop yıldızı olsaydım, paramla universıteleri fonlardım, insanları duşunmeye teşvık etmek için. Bana göre Madonna teorısi bıze her şeyi gösterip hıçbir şey söylememekten ibaret. Bunun da kımseye faydası yok. Bu, para ve ölume adanmış bir şöhret Ve bu tehlıkeli bir şey. Bu, insanları duşunmeye teşvık etmez, duşunceyi boğar.

Özellikle feministler arasında son derece tartışmalı bir konu olduğu için pornografi konusuna da değinmek istiyordum...
Ben mevzuya şöyle bakıyorum. Hepımız seksten hoşlanırız, yanı çoğu insan seksi sever. Seks toplum tarafından lanete donuşturulen bir ihsandır. Surekli kullandığım en önemlı satırlarımdan biri de şu: kadınlar kend zevklerine yenıden sahip çıkmalı çunku bizim davranışlarımız için sahte bir ahlakçılık uygulayarak bızden çaldıkları ılk şey budur. Sorun pornografi değıl, var olan pornografi yanı pornografiyi uretenlerın bunu belli bır tur insana yönelık yapıyor olmaları. ABD'de bu o kadar buyuk bır endustri kı, her yıl insanlar bu işten mılyarlar kazanıyorlar. Öyle çok pornografi turu var ki. Pornografi rahatlama aracı olmalı. Kadına yönelık şiddete neden oluyor dıyorlar Ama İncıl, uretılen pornografinin tumunun neden olduğu şiddetten daha fazla şiddete neden olmuştur, tamam mı? Sorun pornografinin kımın tarafından, kım için yapıldığıdır. Bence bızım bu eşıtsızlığı giderecek biçımde davranmamız gerek. Örneğin muhteşem lezbıyen pornografi yapan Maria Beatty; filmlerinde çok fetişizm var, kaliteleri yuksek, müzikleri iyi Pornografi genelde muzık konusunda berbat Daha az değıl, daha çok pornografiye ıhtıyacımız var. Pornografiyi yok edemeyiz, seksi hıçbır zaman yok edemeyiz, bunu neden yapmak isteyelim ki? Seks karşıtı mıyız? Hayır, belli pornografi turlerinde seksın belli bıçımlerde tasvir edılmesine karşıyız

ML: Ama pornografi sonuçta gerçekte erkeklere yönelik yapılıyor, ve kadının eros'u farklı. Sorun bu değil mi?
Evet, sorun bu. Bu yuzden kadınlar kendi pornografilerini yapmalılar.
ML: Ama aynı zamanda kadını tahrik eden şeyi keşfetmek de zor, çünkü erkeğinkinden çok farklı, yani basılacak düğmeler çok farklı.
Kadınların tahrik olmalarına yarayan duğmeler çok farklı, dolayısıyla kadınların bu ışin başına çıkmaları gerek, bu yüzden kendılerıne göre bır pornografi yapacak daha fazla Annie Sprinkle, Candide Royale, Marie Beatty'lere ıhtıyaç var.

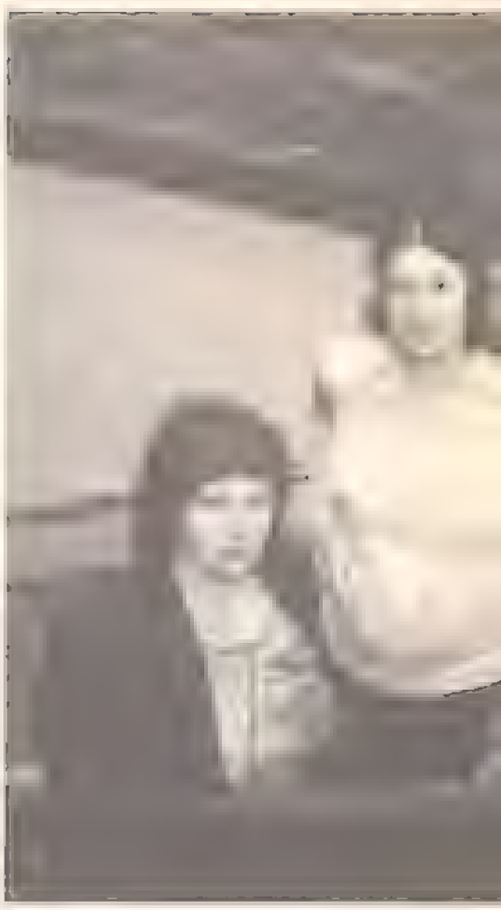

Bır porno fuarında pornografıcılerle yapacağım röportajlara hazırlanmak için bir suru pornografi filmi izlıyordum. Pornografiye içeriden de bakmak istedım. Ve size söyleyeyim, pornografi endustrısının içindekı çeşitlılik benı çok şaşırttı. Bu yuzden de sanırım bunu daha da çok inceleyerek bunun hakkında kıtap yazmalıyım dıye duşunuyorum. Bazı pornografik f lmler bende bir şıddet uygulama isteğının doğmasına neden oluyordu, bunu itiraf etmek ne kadar zor olsa da, bende doğan o şıddet uygulama isteği kadınlara yönelikti. Yani, İncıl'in bazı insanları dığer dınlere karşı şiddet uygulama isteğine neden olduğu gibi. Bu da duraksamama neden oldu. Pornografının iki tane amacı olduğunu duşunuyorum; para kazandırmak ve rahatlatmak. Pornografiyi alıp izlerken otuz bır çekıyorsun ve rahatlıyorsun, amaç bu. Pornografinin amacını yanlış anlamayalım, asıl amacı budur. Eğer gorduklerimizden memnun değılsek, ama seksi hâlâ seviyor, sevebileceğimiz bır pornografi turunun mumkun olduğunu duşunuyorsak, o zaman neden daha fazla bağımsız, kadınlar tarafından kadınlara yönelik yapılmış pornografi olmasın kı? Pornografiye mutlak bır bıçimde karşıysanız belki size uygun bır film gormemişsinizdir. Bır ara pornografi eleştırmenlığı yapıyordum, ve bunu daha da çok yapmak ısterim. Pornografi konusunda benim estetiğim bırçok insanınkinden farklıdır. Hardcore bır şey istıyorum, aşırı olsun, ışıklandırması iyi olsun, muzığı pek umurumda değil. Siz sevmiyorsanız bunu izlemek zorunda değılsınız.

"You're Not Safe in Your Own Home" (Kendi Evinizde Güvende Değilsiniz) yerleştirme sanat çalışmanızdan söz edebilir miyiz.
Onu buraya da getırmek ıstıyorum. Mart ayı için ayarlamaya çalışıyorum. "Bellek ve Delılık"

başlığını taşıyan bir spoken word performansımdan yola çıkarak yaptığım bir eser bu. Kısaca gayet farkında olarak, bir felaketle sonuçlanacağı belli olan bir ilişkiye girdim. Kırk yaşımı geçmiştim, gulunç bir durum, ama işte böyle bir şey yaptım. Çok büyük acılarla sonlandı bu deneyim, ve bu kadar çok acı çekmemin nedenlerinden biri bunu farkında olarak yapmış olmamdı. Aldığım karşılığa değdiği için sonuçları ne olursa olsun katlanmaya razıyım diye düşünerek bilinçli olarak girdim bu ilişkiye. Sonuçları ıstırap içinde kıvranmak olsa da, bunun karşılığı aynı uzunlukta bir süreç için yıkıcı bir güzellikti Ben her zaman her şeye rağmen umut taşımak istiyorum. Dokuz aylık ıstırap dokuz aylık mutluluğa değdi mi? Evet, çünkü acı çektikten sonra iyileşirsin, ama güzellik, buna aşk da dersin istediğini dersin güzellik hücresel bir

şeydir. Onu içselleştirmen gerek. Birine aşık olduğunuz zaman, biriyle birlikte çıldırdığınız zaman, güzellik görduğunüzde, ki bu ışığın bir yaprağa nasıl vurduğu da olabilir, o hiç önemli değil, onu mutlaka içine çekmeli ve içindeki hücrelerden tamir edebildiğinizi tamir etmelisiniz. Zihinsel, fiziksel, psişik olsun fark etmez, acının ustunden her zaman gelirsin, acı her zaman sona erer, bunu çok iyi biliyorum. "Bellek ve Delilik" bağımlılık, seks, şiddet ve birini kendinden kurtarmanın imkansızlığı ile ilgili yazdığım bir parçaydı. Ve bu kadınların tekrar tekrar kendilerine dayattıkları bir lanettir. "Ona bakar, daha iyi davranırım, o da içkiyi bırakır, vesaire vesaire." Ama hiç kimse yapmak istemediği bir şeyi yapmaz ve siz onu buna zorlayamazsınız. Ya buna tahammul edersiniz ya da ilişkiyi bitirirsiniz. Sonra bu konuşmamın fiziksel tezahurunu yapmak istedim. Bu da psikotik bir çöküş sırasında darmadağın edilen sevgilinin yatak odasıydı. Duvara şiddetle ilgili istatistikler de yazdım mesela. Ev içi şiddet, ama hem kadınlara hem de erkeklere karşı uygulanan şiddet Bu ilişki fiziksel şiddetle sonuçlanmadı. Söz konusu adam kendini köturum eden biriydi. Şiddet pek çok form alır. Birinin sana veya kendisine karşı şiddet uygulamasını önlemek imkansız, dolayısıyla bununla nasıl baş edilir. Bu eserin konusu işte bu. Onu buraya getirmek isterim. Bence bu eser, bireyi böyle bir döngüyü devam ettirmekte nasıl bir rol oynadığını sorgulamaya itiyor. Bence iki taraflı bir yol bu, bence ev içi şiddet hiçbir zaman tek taraflı değildir. Bu psikolojik çatışmaya kilitlendiğiniz zaman bu bir bağımlılık üretir, bir döngüye dönüşür. Kimse sabah sevgilisini döveceğini veya kendini keseceğini düşunerek uyanmaz. Bir dinamizm var ki ondan uzaklaşırsan o senin için var olmaktan çıkar, ama bunu nasıl becerebilirsiniz, ya da beceremezseniz ne olacak? Bu eserin sorguladığı şey bu.

Şiddet her yerde yaşanıyor. Örneğin geçen hafta İstanbul'da tribünde bir genç öldürüldü, sokak ortasında, yanındaki kadını döven bir adama sözlü olarak müdahale ettiği için kadın hakları savunucusu bir arkadaş dayak yedi. Yoldan geçen herkes çekip gitmiş. Bu, şiddete karşı olan duyarsızlığımızı, ama aynı zamanda şiddetle olan ilişkimizin ne denli derinlere işlediğini gösteriyor...

Bence, sorunun bir yanı yine çocukluğumuzda uygulanan cinsiyet ayrımıyla ilgili. Ağlama, erkekçe davran, yiğit ol, duygularını belli etme, bu bastırma şiddete neden olmaktadır. Erkeklerin uymaya zorlandığı maçoluk var, bu da erkeklerin erkeklere zulmetmeleri demek. Kadınlar arasında böyle bir şey yok çoğu zaman Ya da en azından ben diğer kadınlara zorbalık etmem. Yanından geçen bir kadın senin için sıklıkla bir tehdit oluşturmuyor, ama genç erkekler için başka bir gerçek söz konusu. Bahsettiğim yetiştirme tarzı, yani duygularını bastırmaya zorlanmaları erkeklerin kendilerinden zayıf olduklarını düşundukleri birilerine karşı şiddet uygulamalarına neden olmaktadır. Kadınların da kendilerini korumalarını öğrenmeleri gerek. O kadar basit değil kendini koruyup bir durumdan kurtulmak. Bunun ilk adımı kadınların genç kızlar olarak kendilerine sahip çıkmaları, daha özgur olmaları, kendilerini korumayı öğrenmeleri, ABD'de silah taşımaları.

ABD'de kadınlar silah taşımalı mı diyorsunuz?

Mutlaka Ben de atış dersleri aldım, ABD'deki kadınlar için gerekli, bir de kendini koruma dersleri. Dunyanın diğer yerleri için kadınların silah taşımasını tavsiye etmiyorum, ama ABD'de gereklı. Çunku, dunyadaki diğer tum ulkelerden daha çok şiddete meyilli olmamızın nedeni, özgur olduğumuz yalanını telaffuz ettikçe bastırılmış hallerimizin devam etmesi. Ve her turlu şeyi satmak için seksın kullanılması, kadınların nesneleştirilmesi, ulaşılması imkânsız olan guzellik standartları, ki bunlar kadınların çocukluklarından itibaren kendilerini kuçuk hissetmelerine neden olmakta. Butun bunlar maruz kaldığımız toplumsal ayrımlarından kaynaklanmaktadır. Bu durumu değiştirmek için çocukluğumuzla başlayan ve toplumsal düzeyde gerçekleşen bu cinsiyet ayrımından başlamamız gerek. Gençlerle fotoğraf dersleri yapmayı sevmemin nedeni, değişik bir estetik anlayışına sahip olan genç kızlarla ve erkeklerle birlikte çalışarak onları, ana akım toplumuna uymalarını değil, kendilerine özgu olan bu özelliklerine saygı duymaları için yureklendirmek istediğimden. Bu yüzden çocukları goruntulemeyi de seviyorum, onlara bir kendilik hissi kazandırmak için. Özellikle de anoreksik barbie bebeklerine benzemeyen, sıra dışı bir guzellik standardına sahip kadınları goruntulemeyi seviyorum. Böylece onları ulaşılması imkânsız olan bu guzellik kıstasına karşı koymaları konusunda yureklendirmek istiyorum. Eskiden konuşmalarımda her zaman kullandığım sözlerden biri, "Butun kadınlar hemen beş kilo almalılar"dır. Ben hiçbir zaman o "fazla" beş kiloyu vermedim, olduğu yerde kalıyor vallahi, şu kalçalarda, bir yere gitmiyor. Göbek mi? Onu da severiz. İşte kadınların göbeklerini sevmeleri gerektiği düşuncesi başkaldırımın bir parçası.

Sanırım Mart ayında burada başkaldırmaya devam edeceksiniz, öyle değil mi? Hatta buraya yerleşmek gibi bir düşünceniz var...

Evet, Mart ayında konser için tekrar buradayız. Ayrıca mumkunse burada bir universitede ders vermek istiyorum. Performans dersleri, spoken word atölyeleri, haftada veya ayda bir daha önce performans yapmamış insanlarla performans yapmak. Ve şunu da söylemek istiyorum, dün geceki kadınların tepkisinden çok memnun kaldım. Özellikle kendi kulturel sorunlarıyla çok fazla yuzleşmemiş toplumlarda, kadınlara sorunları, kaygılarıyla ilgili sanat uretebilecekleri bir mekân sunmak çok önemli. Buraya gelip bunu yapmak isterim.

Yapacağınızı umuyoruz. Mart ayında görüşmek üzere...

Beni görur, sesimi de duyarsınız muhakkak!

çamaşır iplerinde resimler

Beyoğlu Tünel'de binaların arasında kalmış bir avlu keşfedilmiş önce. Üç kadın sanatçının, mahalleliyle birlikte yaptıklarını, avludaki icraatları bilseniz inanamazsınız. Kimi zaman konserler verilmiş, kimi zaman ikâmet ettikleri avluda piknik yapmış, kadınların evlerinde yıllardır yaptıkları yemeklerin yanına isimlerini yazarak emeklerini görünür kılmışlar, kimi zaman balkonlara çamaşır yerine resim asmış, mahalleli çocukların yaptığı resimlerin mandalların ucunda uçuşmasını seyretmişler birlikte. Seçil Yersel, Tünel'de bir avluda yaptıkları bu çalışmaları, yani Oda Projesi'ni anlattı bize...

Üç kadın yanyana gelirse

Güneş Savaş, Özge Açıkkol ve ben, 1997'de üç kadın sanatçı olarak bir araya geldik. Ben sosyoloji okudum. Sonra da Marmara Üniversitesi'nde resim master'ı yaptım. Özge ve Güneş'le de oradan tanışıyoruz. Kendimize bu civarlarda bir atölye arıyorduk. Şahkulu Sokak'ta Niyazi Bakkalın en üst katında bir yer tuttuk. Orada üç sene geçirdik. Atölyede çalışmalar yaptık, Özge ve ben fotoğraf çekiyorduk, Güneş de video çekimleri yapıyordu.

Çocuklar ve annelerle tanışma

Üç senemiz burayı tanımakla geçti. Muhtardan derneğe kadar herkesle tanıştık. Çocuklar bize gelip gitmeye başladı. Sonra annelerle tanıştık. Komşuluk yaptık, birbirimize çay içmeye gidip geldik. Tabii bizim elimizde malzeme vardı hep. Kraft kâğıtları, boyalar...

İlk çalışmalar

Fikir nasıl çıktı bilmiyorum ama Galata Kule Meydanı'ndan o zaman araç geçmiyordu. Her hafta sonu yerlere büyük kraft kâğıtları yayıp, çocukların orada resim yapmalarını sağladık. Konular çıkarıyorduk, resimler yapıyorduk. Sonra Galata Şenliklerine davet ettiler bizi. Orada da resim çalışmaları yaptık.

Çamaşır ipindeki resimler

Elimizde çok fazla malzeme birikmeye başladı. Bunları Hürriyet Gazetesi'nin sponsorluğunda 'Çamaşır İplerinde Resim' adlı bir kitapta derledik. Kitap, çocukların yaptığı resimlerin üzerine başka çocukların yazdığı yazılardan oluşuyordu.

Çamaşır ipinden kitaba

O ara biz bu avluya taşınmıştık. Mahalleli aracılığıyla bulduk burayı. Çok yağmur yağan bir gündü. Resimlerin hepsini bir leğene doldurduk, mandalları da koyduk içine. Bunları kurutmamız lazım diye düşündük. Böylece bir gün süren bir sergi oldu. O çalışmayı da fotoğraflamıştık. Kitap fikri de buradan oluştu zaten.

Yararsız bir uzama dair

2000 yılına kadar bu tür çalışmalar yaptık. Bu arada Güncel Sanat Platformu'yla da ilişkilerimiz vardı. Avluya taşınınca burayı başka projelere de açalım istedik. Buradaki orta odayı boşalttık, boyadık, temizledik. İlk proje Özge'nin projesiydi. George Perec'nin bir metni var, "Yararsız bir uzama dair" diye. Orada şöyle bir şey var: Öyle bir mekân olabilir mi ki içinde hiçbir şey yapılamasın, ama bir taraftan da içinde bir sürü şey yapılabilecek olan odalar olsun. Bu metni Özge Fransızca'dan çevirdi. O metinle birlikte biz boş odayı, "oda bir sergi mekânı" diye basına da duyurarak, boş olarak bir ay sergiledik.

Edip Cansever avluda

Amaç şuydu: Oda bahanesiyle, bazı sanatçılarla bir ilişki başlatmak ve bu mekânı onlarla birlikte kullanmak. Sonra ben bir proje yaptım. Eski bir salıncak getirip sallanamayacak bir alçaklıkta girişe koyduk. O dönem tesadüfen Edip Cansever'in 'Salıncak' şiirine rastladım. Sonra da başka bir kitapta Edip Cansever'in bizim avluda çekilmiş bir fotoğrafını gördüm. Bütün bunlar birleşince proje tamamlandı. Çocuklar katıldı bu projeye daha çok. İşte, "Neden sallanamıyoruz bu salıncakta?", "salıncak nerede olur?", "nerede sallanmak isterdik?" gibi sorular çıktı.

Kadınlar ve çocuklar bizimle, babalar dışarıda

Orta odada her seferinde farklı şeyler yaptık. Bir seferinde Selim Birsel'i çağırdık. O da Reprikas'ı getirdi. Onlar Orta Oda'da bir konser verdi. İzleyiciler dışarıdaydı. Çalışmaları, projesine göre izleyicisine duyuruyoruz; bazen de kapalı oluyor. Biz, mahalleli ve davet ettiğimiz kişilerin ortak rızası, niyeti ve güveniyle oluyor çalışmalar. Kadınlarla ve çocuklarla yapıyoruz esas olarak işleri. Zaten erkekleri kadınlar da görmüyorlar ki günlük hayatlarında. Sabah gidip akşam gelen babalar onlar. Onlar dolaylı olarak bu çalışmalardan haberdar oluyor ve etkileniyorlar.

Sanatsal bir çalışma yapıyoruz

Yaptığımız çalışmalarda buradakilere bir şey vermek, onları değiştirmek gibi bir derdimiz yok. Ekonomik ve kültürel olarak farklı da olsak onları eğitmek ya da dönüştürmek gibi bir hedefimiz yok. Bizim yaptığımız şeyleri sosyal içerikli projelerden ayıran ve bir sanat projesi yapan da bu zaten.

chiks on speed'den selam

Chiks on spid, chiks on spid, chiks on spid"... Babylon, 4 Kasım akşamı Berlin'den ithal feminist post-punk new wave grubu Chicks on Speed'i ağırladı. Biz de oradaydık ve isimleriyle coşan kalabalığa katılıp, dans ettik, slogan attık, şarkılara eşlik ettik ve bizden istedikleri her şeyi mutlulukla yerine getirdik.

Konser başlamadan önce, erken gelenler için grubun kendi oynadığı "The Visitors" (Ziyaretçiler) başlığını taşıyan kısa film gösterildi. Kısaca "Chicks"in (yani "Piliçler") uzay gemisiyle dünyaya inen uzaylıları oynadıkları film, New York sokakları ve metrosunda çekildi. Chicks dışında filmde "oynayan" insanların çoğu ancak kameraya yakalandığında çekimden haberdar oldu. Yani anlayacağınız, provasız, korsan bir film söz konusu. Uluorta yerde halk arasında oldukça spontane gelişen filmde oynamakta ilk başta "hayli zorlandıklarını" söyleyen Chicks, çekim ilerledikçe rahatlayarak gittikçe daha cüretkâr olmuşlar. Öyle ki, Chicks'ten Melissa binlerce göz önünde bir arabayla birleşmesiyle ilgili, "Onu yaptıktan sonra sokakta artık her şey yapabilirim ve utanmam gibi hissettim," diyor. Film tıpkı sahne şovları gibi, birçok kafa karıştırıcı nesne ve olayla dolu. Hepsinin sonunda demek istedikleriyle ilgili bir şeyler anlıyorsunuz, ama gözünüze gözünüze sokulan bir mesaj değil bu. Melissa bunu şöyle açıklıyor; "Koreografi aslında bir tür dil. Spesifik bir şeye işaret etmek zorunda değildir, bir tür iletişimdir."
Sahneye çıktıklarında herkes bağırmaya başlıyor. Orta yaş üstü üç kadın, fosforlu makyajlar ve tuhaf kıyafetler içinde şarkı söylemeye başlıyorlar. Dört ay sonra bir erkek evlat bekleyen Melissa, karnına çiçek takmış. Kimi şarkılarda megafon kullanıyorlar, kimilerinde saçlarını tarıyorlar, gazete okuyorlar, etrafı temizliyorlar, örgü örüyorlar. Yıllar önce üçü de Münih'te güzel sanatlar bölümünde okuyor ve aynı sanat galerisinde çalışıyorken tanışan Chicks, tamamen elektronik ortamda hazırlanmış "sahte" müzik yaparak müzik kariyerlerine başlamışlar. Bununla ilgili olarak da, "bakın, aslında popçuların çoğu sahtedir," diyor Melissa. "Çünkü onların temelinde, belli bir rol oynaması için birinin seçilmesi fikri ve yaratılmış bir imaj yatmaktadır. Biz de bu kalıpları kullanalım dedik, ama bu fikirlerin herhangi bir yapımcıdan gelmesi, herhangi birinin bizi yönlendirmesi yerine biz kendi kendimizi yönlendiriyorduk. Ama her neyse, o daha sonra değişti. Biz makineleri daha çok kullanmaya başladık ve yaptıklarımız zamanla gelişerek gerçek müziğe dönüştü."
Geçen yılki "99 Cents" albümlerinin hit parçalarından biri -son dönemde İstanbul'u ziyaret eden başka bir asi kadın olan Peaches ile birlikte seslendirdikleri- "We Don't Play Guitars" (Biz Gitar Çalmıyoruz) şarkısıydı. Gerçekten de gitar ya da başka herhangi bir enstrüman çalmayan Chicks bilgisayar ve aklımızın ermediği başka elektronik aletler kullanarak eğlenceli oldukları kadar politik şarkılar üretiyor. Dört Barselonalı erkeğin oluşturduğu The No Heads adlı müzik grubu ile birlikte kaydettikleri son albümlerinde ise müzik fonu daha klasik punkvari öğelerin eklenmesi sayesinde değişse de şarkıların insanı zıplatarak düşündüren ruhu aynı. "Bu albüm, günümüz toplumundaki politika ve ekonomiye dair sorular ortaya koyuyor ve müzik, moda, grafik tasarımı, film ve iş bitirme yöntemleri aracılığıyla kültürü ilerletme misyonumuzun bir parçasıdır sadece," diyen Chicks, misyonlarını daha nice yıllar boyunca götüreceklerine benziyor...
Performans sırasında grubun arkasındaki perdede gösterilen fotoğraflardan anladığımız kadarıyla, "do it yourself (kendin yap)" fikrine gönül vermiş ablalarımız Chicks on Speed. Kendi müzik şirketlerinden hem kendi albümleri hem sevdikleri başka müzisyenlerin albümlerini çıkaran Chicks aynı zamanda -hem sahnede hem ertesi gün röportajda gündelik giysilerinin üzerine giydikleri parlak kumaşlardan ve kareli kâğıttan yapılmış pelerinler de dahil olmak üzere- kendi kıyafetlerini tasarlayıp dikiyor ve çeşitli sanat eserleriyle sergilere katılıyor...
Dialarda, kıyafetlerini prova ederken, diktirirken ya da poster yaparken görülen piliçler, konser sonrasında, kendi ürettikleri tişörtleri ve çantaları sattı. Mali gücümüz almaya yetmediyse de hayran kaldık. Panasonic, Coca Cola, Sony gibi bir sürü çokuluslu dünya şirketnin logolarının ardı ardına dizildiği çantalar ve el yapımı olduğunu öğrenip kalabalıktan göremediğimiz tişörtler kapışıldı.
Gecenin en coşkulu anı ise, en büyük Amerikan rüyasını teşhir eden "Class War" (Sınıf Savaşı) adlı şarkıda grupla beraber hepimizin, küreselleşme lanetine, Bush'a ve kapitalizme karşı avazımız çıktığı kadar, sesimiz kısılana dek bağırdığımız andı. Artık sınıf kavramının yerini kimliklere bıraktığını düşünürsek, grubun böyle bir şarkı yapması çok ilginç. "O şarkıyı 2001 yılında ABD turnesine çıkmadan önce yazdık çünkü oraya belli bir mesajla gitmek istedik," diye anlatan Alex'ten sazı alan Melissa, "ABD'de insanlar gerçekten sınıftan bahsetmiyorlar. Yoksul insanlar diye bir şey de yok. Onlar yalnızca 'geçici olarak zorluk çeken halde'ler, yani yarın durumlarının iyileşecekleri düşünülüyor. Ama bir grup olarak proleterya, yani yoksulların kitlesel bir grup olarak dayanışması diye bir şey yok. Aksine orta sınıfa yükselmek için çabalayan tecrit edilmiş yoksullar söz konusu," diyor. Kiki ise şarkıya daha "enternasyonel" bakıyor, "Bu şarkıda söz konusu olan yalnızca tek bir ülkedeki sınıf farklılıkları değil, bir tür küresel sınıf çatışması. Asıl fikrimiz, başlangıç noktamız buydu," diyor.
Her fırsatta feminizmin modası geçmiş bir akım olmadığını, feminizme ihtiyaç duymayacakları bir günü özlediklerini belirten gruba ne tür feminist faaliyette olduklarını sorduk. "Ben her zaman feminizmde çok faal bir rol oynadığımızı düşünürüm; yani söz aracılığıyla onu açıklayarak ve tanımlayarak değil de, sadece hareketimiz aracılığıyla," diye anlatan Melissa şöyle devam ediyor: "Özellikle sahnedeki ucube faktörü ya da onun gibi şeyler aracılığıyla. Birkaç şarkıdan sonra dinleyiciler arasında birkaç kızın gözlerinin nasıl parlamaya başladığını, nasıl da heveslenip çok mutlu olduklarını görüyorum. Çünkü sanırım sahnedeki temsil ettiğimiz kadını şeylerin pek cinsellikle alakası yok, ya da cinsellikle ilgili olabilir de, ama o zaman da tuhaf, biraz sapık bir şekil alıyor, çünkü estetik açıdan oldukça manyak bir şey. Komik ama aynı zamanda güçlü de bir şey. Dolayısıyla bence bir sürü tuhaf şeyin bileşimi söz konusu. Sonuçta bizim umudumuz, bir gün toplumun nasıl olmamız gerektiğine dair beklentilerinden kurtulabilmek. Benim için feminizmin temeli de budur, yani insanın bir kadın olarak istediği rolü seçme özgürlüğü."
Türkiye'deki feminist bir dergiyle söyleşi yapmaktan gurur duyduklarını belirten Chicks on Speed'in Pazartesi okuyucularına iletmemizi istedikleri bir mesaj var: "Pazartesi'yi daha fazla elden ele dolaştırın, daha fazla okuyucunuz olsun – daha fazla daha fazla daha fazla!"

"Eğer önce bir okur, sonra bir yazar olarak, bir proje olarak edebiyatla ilgilendiysem bu başka benlikler, başka alanlar, başka rüyalar, başka kelimeler, başka topraklara duyduğum sempatinin bir uzantısıdır."

Susan Sontag'ı kaybettik

Susan Sontag, 1933'de New York'da doğdu. Arizona ve Los Angeles'ta büyüdü. Chicago Üniversitesi'ne gitti. Harvard Üniversitesi ve Saint Anne's
College Oxford'da felsefe, edebiyat ve teoloji okudu. Kendisini sersemlemiş bir estetikçi, katıntılı bir ahlakçı ve ciddiyet bağnazı olarak tanımlayan yazar, yapıtlarında toplumun hâkim değerlerini sorgulayıp, ahlakın yapay ve kurgusal karakterini tartıştı hep. Vietnam savaşı döneminde ABD'de savaş karşıtı mücadelenin etkin insanlarından biri oldu. Beyaz ırkın "insanlık tarihinin kanseri" olduğunu soyleyen Sontag, ABD yönetimini karşısına almaktan hiç çekinmedi. 11 Eylül olaylarından sonra yazdığı "katiller korkak değildi" isimli makalede ABD politikalarının geldiği noktayı sorgulayarak tartıştığı için, makale, ABD'de uzun süre yayınlanmadı. **1993-1996 yılları arasını çoğunlukla Saraybosna'da geçirdi ve şehrin fahri hemşehrilik ödülünü aldı. 1987-1989 yılları arasında** PEN Amerikan Merkezi'nin başkanlığını yaptı. Başkalarının Acısına Bakmak adlı kitabında, 1800'lerdeki ABD iç savaşından günümüze, çeşitli toplumların ve kültürlerin savaşlarda yaşadıkları acının anlaşılması üzerinde durdu. Bu acılara, bakılan, seyredilen, haberi yapılan bir olay olmanın ötesinde bir trajedi ve dram olarak empati ile yaklaşmak gerektiğini anlattı. Yazar olmanın ve edebiyatın taşıdığı anlamı ise şöyle anlattı: "Bir yazar, kanımca, dünyada neler olup bittiğiyle ilgilenen birisidir; yani, insanoğlunun ne kadar sefil olabileceğini anlamaya, bunu içselleştirmeye ve bu gerçekle bağ kurmaya çalışan, ama bu anlama çabasıyla da yozlaşmamaya, sinik ve yüzeysel biri olarak kalmamaya gayret gösteren birisidir. Edebiyat, bize dünyanın neye benzediğini anlatabilir. Edebiyat, dil ve anlatı aracılığıyla birtakım standartlar getirip, derin bilgileri başkalarına aktarmamızı sağlayabilir. Edebiyat, bizim ya da bizden olmayanlar için ağlama yetimizi eğitebilir ve harekete geçirebilir. Bizim ya da bizden olmayanlara karşı bir sempati besleyemezsek nasıl insanlar oluruz? En azından bazı anlarda kendimizi unutmayı başaramazsak nasıl insanlar oluruz? Ya affetmeyi bilemezsek? O zaman olduğumuzdan başka bir şey haline gelmez miyiz?" Son romanı, Amerika'da bir kadının macerasını, dönüşümünü anlatırken yolu, ütopik sosyalizmden, arayışlardan geçer. 2003 yılında Alman Yayıncılar Birliği tarafından Barış Ödülü'ne layık görüldü. 71 yaşında kaybettiğimiz Susan Sontag'ı eserleriyle ve yaşam biçimiyle yeniden yeniden tartışmaya ve fikirlerini tartışmaya daima ihtiyacımız var...

2004 NATIONAL BOOK AWARD SAHİBİ
JUDY BLUME'UN EN SEVİLEN
KİTAPLARINDAN BİRİ!

Hiç kimse New Yorklu Margaret Simon'a, on bir yaşından on iki'ye geçişin bu kadar zor olacağını söylememişti. Ama ailesiyle birlikte New Jersey'e taşınınca, Margaret'in de kasaba hayatına, farklı bir okula ve yeni bir arkadaş grubuna alışması gerekiyor. Hayatındaki her şey bir anda değişiyor. Bir de büyümenin öyle yanları var ki, kimseye anlatılmıyor, en yakın arkadaşlara bile! Margaret bunun üzerine sırlarını paylaşabileceği başka birini buluyor.

"Orada mısın? Benim, Margaret. Saat ikiye kadar bekleyemeyeceğim galiba. Okuldaki dans o saatte başlıyor. Sence Philip Leroy ile dans edebilecek miyim? Onu bir insan olarak o kadar fazla sevdiğimi söyleyemeyeceğim, ama bir erkek olarak o kadar yakışıklı ki. Onunla dans etmeyi çok istiyorum...sadece bir, iki kez olsa bile. Çok teşekkür ederim..."

Çitlembik

www.citlembik.com.tr

"Edebiyata (dünya edebiyatına) ulaşmak,
ulusal kibrin, dar görüşlülüğün, zoraki
taşralılığın, anlamsız müfredat eğitiminin,
tamamlanmayan kaderlerin, kötü şansın
meydana getirdiği hapishaneden kaçmaktı.
Edebiyat, daha büyük bir hayata, yani özgürlü
k alanına giriş pasaportuydu.
Edebiyat özgürlüktür.
Özellikle de birer değer olarak okumanın
ve içedönüklüğün ayaklar altına alındığı
bir çağda edebiyat,
özgürlüğün ta kendisidir!"

Susan Sontag

Başkalarının Acısına Bakmak

agorakitaplığı / 2004